

SER DONA A VILA-SECA

Estudi de la posició de la dona a la societat

Nom: Paula Dorado Mohedano

Tutor: José Antonio Molet

Institut: INS Vila-seca

Curs: 2017-2018

Sin la mujer, la vida es pura prosa

-Rubén Dario

Gràcies a totes les dones que han fet possible aquest treball,
al meu tutor de recerca “José Antonio Molet” per donar-me el suport necessari
i a la meva família.

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	pàg.4
1.1 Objectius.....	pàg.4
2. VILA-SECA EN XIFRES.....	pàg.5
2.1 Dades estadístiques de Vila-seca.....	pàg.5
2.2 Població.....	pàg.6
3. ESTUDI DE LA SITUACIÓ DE LA DONA D'ABANS I LA D'AVUI A VILA-SECA.....	pàg.10
3.1 Situació d'abans.....	pàg.10
3.1.1 Anys quaranta i cinquanta.....	pàg.10
3.1.2 Anys seixanta.....	pàg.27
3.1.3 Anys setanta.....	pàg.46
3.1.4 Anys vuitanta.....	pàg.58
3.1.5 Anys noranta.....	pàg.69
3.2 Situació actual.....	pàg.78
4. GRANS DONES A LA HISTÒRIA DE VILA-SECA.....	pàg.87
4.1 Maria Elena Maseres i Ribera.....	pàg.87
4.2 Elvira Rovira.....	pàg.89
4.3 Helena Casas Roigé.....	pàg.90
4.4 Carmen Altadill.....	pàg.92
5. COM FOMENTA VILA-SECA LA MILLORA DE LA DONA A LA SOCIETAT?.....	pàg.94
5.1 Actes a Vila-seca.....	pàg.94
5.2 Entitats per a les dones a Vila-seca.....	pàg.94
5.2.1 Casal de la Dona de Vila-seca.....	pàg.94
5.2.2 Associació Cultural de Dones de la Pineda....	pàg.95
6. VIOLÈNCIA DE GÈNERE A VILA-SECA.....	pàg.96
7. CONCEPCIÓ DEL MASCLISME DINS DE LA FAMÍLIA A VILA-SECA.....	pàg.97
7.1 Enquestes.....	pàg.97
8. CONCLUSIONS.....	pàg.101
9. BIBLIOGRAFIA.....	pàg.103
10. WEBGRAFIA.....	pàg.104
11. ANNEXOS.....	pàg.112

11.1	Annexos punt 5.1.....	pàg.112
11.2	Annexos punt 5.2.2.....	pàg.118
11.3	Annexos punt 6.....	pàg.119
11.4	Entrevistes.....	pàg.120

1. INTRODUCCIÓ

Em dic Paula Dorado Mohedano, sóc alumna de segon de Batxillerat i el meu treball tracta sobre la dona a Vila-seca.

Vaig triar el tema de les dones per tres raons:

- La primera: sóc dona i sempre he sentit o he vist alguna notícia, o en algun documental o a classe d'història sobre com la dona era un objecte dels homes, cosa que ara no passa, però encara hi ha notícies, lleis o fets, en què la dona es troba en situació de desigualtat.
- La segona raó és per la meva situació social: vull saber com ho han aconseguit les dones d'altres generacions perquè a dia d'avui jo tingui una situació molt més valorada, hi hagi molta més igualtat, però no total.
- I per acabar, la tercera raó: m'agradaria fer un petit "homenatge" a les dones del nostre poble, saber les seves històries, i fer que més persones, tant homes com dones, s'assabentin de les gran dones que tenim o hem tingut al nostre municipi.

1.1 OBJECTIUS

En aquest treball vull veure des de diferents punts, ja sigui de manera subjectiva, (diferents punts de vista de dones), cultural o històrica com ha evolucionat la posició de la dona en la nostra societat, i sobretot vull reivindicar el paper de les dones a la nostra història, començant pel meu municipi, i comparant com ha canviat la vida de la dona a Vila-seca, ja sigui nadiua o nouvinguda.

Els meus objectius són:

- ✓ Aprendre tot el que han passat les dones per arribar fins on som.
- ✓ Conèixer dones de Vila-seca pioneres o importants.
- ✓ Veure com era la societat d'abans i comparar-la amb la que tenim ara.
- ✓ Trobar com fomenta el nostre Ajuntament o les institucions municipals que hi hagi igualtat.
- ✓ Conèixer de primera mà històries de dones vila-secanes.

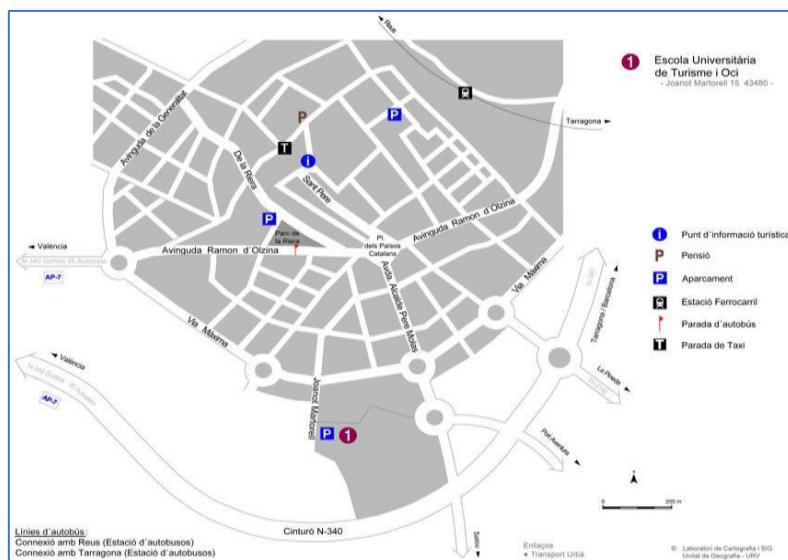
2. VILA-SECA EN XIFRES

Vila-seca és una vila i municipi de la comarca del Tarragonès, situada entre els municipis de Tarragona, Reus, Cambrils, Riudoms i Salou. Està composta per tres nuclis urbans: el poble com a tal; la Pineda, a la costa, al costat nord del cap de Salou, i la Plana, en el límit del terme municipal, tocant a Reus.

L'actual població té el seu origen a l'Edat Mitjana, amb la repoblació de la Vila-seca del Comú i la Vila-seca de Solzina, que van tenir un creixement urbanístic diferent i van acabar unint-se el segle XVI, amb el consegüent desenvolupament urbanístic i demogràfic. L'evolució urbanística fou lenta i moderada fins arribar al segle XX, moment en què els avenços tecnològics propiciaren la futura industrialització de la zona i el naixement del turisme. Aquests canvis afavorien la immigració, sobretot d'altres regions de l'Estat, i la formació de barris dins el nucli urbà, com Miramar, la Formiga i el Colomí, i més allunyats del centre, la Plana i la Pineda.¹

2.1 DADES ESTADÍSTIQUES DE VILA-SECA

Població (2016)(h)	21.935
Superfície (km2)	21,64
Altitud (m)	45
Longitud (º)	1,146861 Est
Latitud (º)	41,111328 Nord

¹ ESTRADÉ PUJALS, Maria. / GARRIGA PUJALS, Montserrat. / MELERO DOMÈNECH, David; L'Abans Vila-seca, 2011, pàg. 10.

2.2 POBLACIÓ

Presentació de la població de Vila-seca, en xifres, comparada amb Tarragona i Catalunya.

	Vila-seca	Tarragona	Catalunya
Densitat de població. 2016			
Superfície (km2)	21,64	319,37	32.108,00
Densitat (hab./km2)	1.013,6	781,4	234,3
Població. Per sexe. 2016			
Homes	11.021	123.978	3.697.368
Dones	10.914	125.587	3.825.228
Total	21.935	249.565	7.522.596
Població. Per grups d'edat. 2016			
De 0 a 14 anys	4.176	42.405	1.180.054
De 15 a 64 anys	15.139	167.654	4.963.265
De 65 a 84 anys	2.255	33.783	1.158.651
De 85 anys i més	365	5.723	220.626
Total	21.935	249.565	7.522.596
Població. Per grups d'edat. Homes. 2016			
De 0 a 14 anys	2.148	21.857	607.495
De 15 a 64 anys	7.683	84.858	2.501.018
De 65 a 84 anys	1.065	15.380	517.961
De 85 anys i més	125	1.883	70.894
Total	11.021	123.978	3.697.368
Població. Per grups d'edat. Dones. 2016			
De 0 a 14 anys	2.028	20.548	572.559
De 15 a 64 anys	7.456	82.796	2.462.247
De 65 a 84 anys	1.190	18.403	640.690
De 85 anys i més	240	3.840	149.732
Total	10.914	125.587	3.825.228
Població. Per lloc de naixement. 2016			
Catalunya	12.550	148.643	4.880.987
Resta d'Espanya	5.559	54.667	1.348.713
Estranger	3.826	46.255	1.292.896
Total	21.935	249.565	7.522.596
Població. Per nacionalitat. 2016			
Espanyola	18.567	209.484	6.499.198
Estrangera	3.368	40.081	1.023.398
Total	21.935	249.565	7.522.596

Població. Per nacionalitat. Homes. 2016

Espanyola	9.309	103.193	3.166.000
Estrangera	1.712	20.785	531.368
Total	11.021	123.978	3.697.368

Població. Per nacionalitat. Dones. 2016

Espanyola	9.258	106.291	3.333.198
Estrangera	1.656	19.296	492.030
Total	10.914	125.587	3.825.228

Població de 16 anys i més. Per nivell d'instrucció. 2011

Sense titulació	2.018	19.413	623.324
Primer grau	2.039	26.233	837.313
Segon grau	10.929	114.861	3.498.064
Ensenyament universitari	2.650	44.834	1.264.747
Total	17.636	205.341	6.223.448

Població resident a l'estrange a 1 de gener. Per sexe. 2017

Homes	191	3.863	143.150
Dones	187	3.660	141.224
Total	378	7.523	284.374

Població ETCA (equivalent a temps complet anual). 2015

Població resident	22.332	249.939	:
Població estacional ETCA	4.670	53.531	:
Total	27.002	303.470	:
Població ETCA / població resident (%)	120,9	121,4	:

Mobilitat obligada per raó d'estudi (edat escolar). Curs 2015-2016

Alumnes residents	3.943	43.245	1.205.764
Alumnes residents que estudien al mateix municipi (%)	84,0	83,0	84,0

Naixements. Per sexe. 2016

Nens	127	1.219	35.255
Nenes	132	1.193	33.379
Total	259	2.412	68.634

Defuncions. Per sexe. 2015

Homes	81	989	32.212
Dones	69	889	32.654
Total	150	1.878	64.866

Matrimonis. 2015

Total	103	934	27.592
-------	------------	-----	--------

Migracions internes. Saldos destinació-procedència. 2016

Saldo amb Catalunya	-67	122	:
Saldo amb Espanya	-16	-8	3.889
Saldo migratori intern	-83	114	3.889

Migracions externes. 2016

Immigracions	233	3.519	128.474
Emigracions	172	2.789	83.241

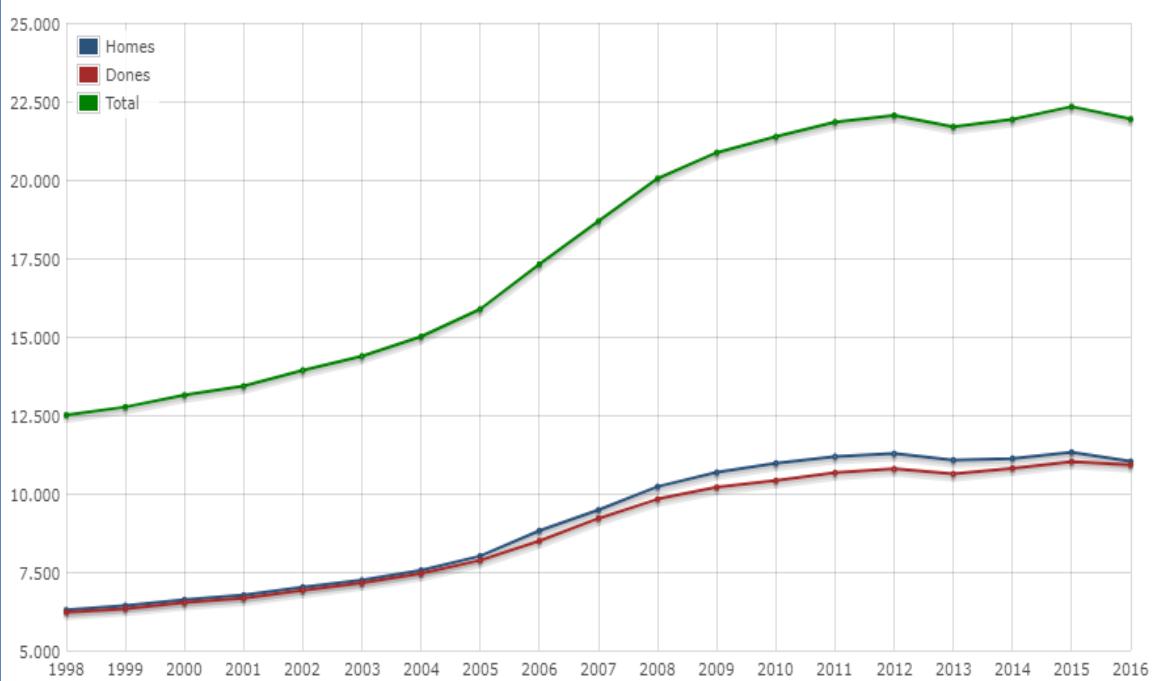
Immigracions externes. Per lloc de procedència. 2016

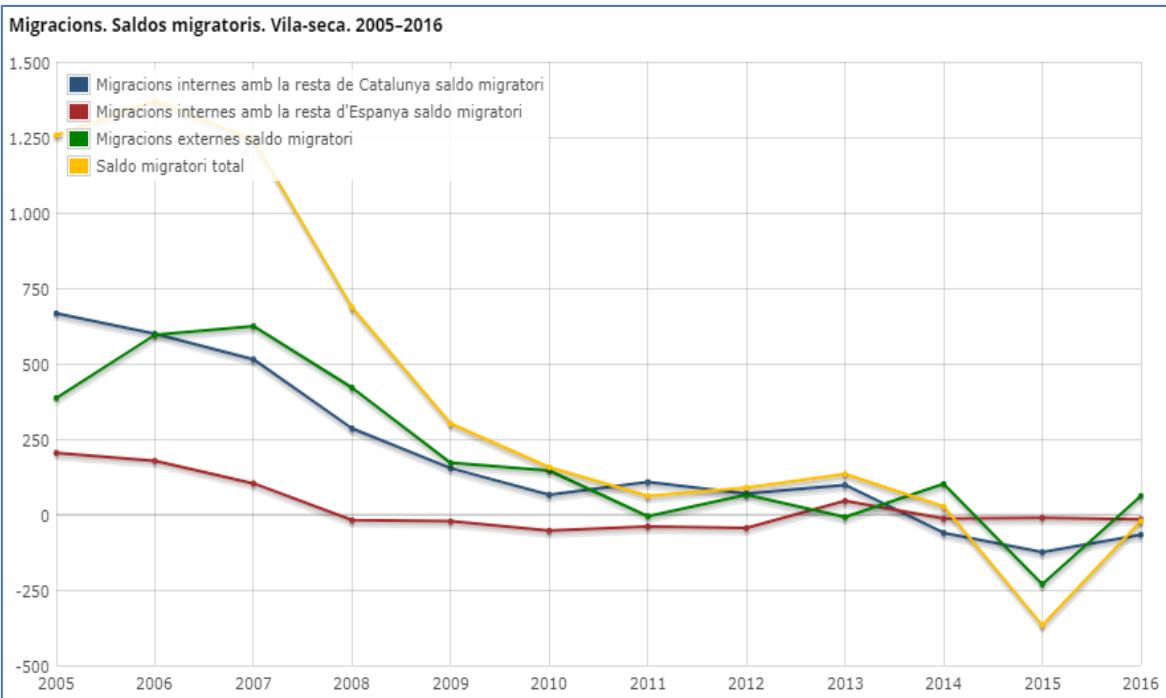
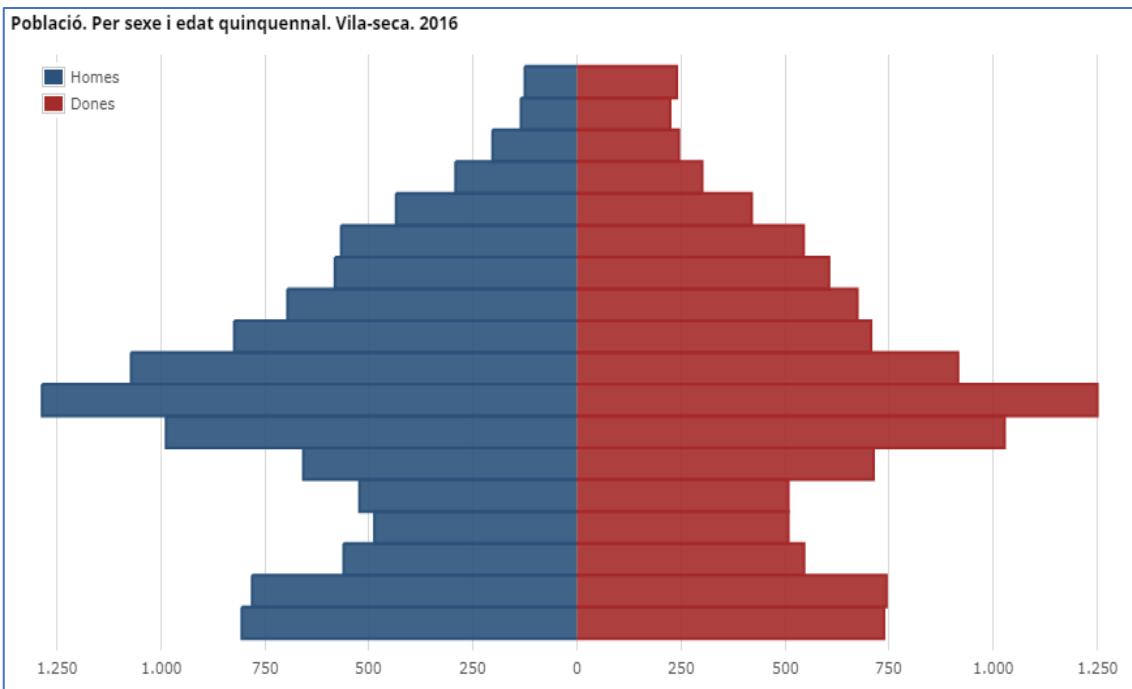
Resta de la UE	58	593	25.505
Resta del món	175	2.926	102.969
Total	233	3.519	128.474

Creixement intercensal 2001-2011 de la població

• Creixement total. 2011	8.430	68.264	1.176.733
• Creixement total (mitjana anual) (taxa per 1.000 habitants). 2001-2011	47,98	31,68	16,98
• Creixement natural (mitjana anual) (taxa per 1.000 habitants). 2001-2011	8,2	5,81	3,04
• Creixement migratori (mitjana anual) (taxa per 1.000 habitants). 2001-2011	39,79	25,87	13,94

Padró municipal d'habitants. Xifres oficials. Per sexe. Vila-seca. 1998-2016

3. ESTUDI DE LA SITUACIÓ DE LA DONA D'ABANS I LA D'ARA A VILA-SECA

La història de les dones i la teoria feministà ens clarifiquen el problema i ens fan comprendre la significació social.² Amb el pas del temps, la societat ha evolucionat, i amb ella, el paper de tots nosaltres, tant de l'home com el de la dona, com el de les classes socials, els oficis, les infraestructures, o fins i tot la moda. El fet de ser dona en alguns punts de la història no ha sigut una feina fàcil, ni tampoc ho ha sigut el camí fins arribar a l'actualitat. Si mirem des de diferents punts de vista la situació de les dones, podrem veure com avança la societat i la ment de les persones.

3.1 Situació d'abans

La dona, com ja he dit anteriorment, estava totalment sotmesa a l'home. Antigament, la dona era objecte de reproducció i criança. Això ho podem observar pel nombre de fills que tenen les dones avui dia, en una societat molt més desenvolupada, on la dona és independent, en comparació al nombre de fills que es tenien abans, que era molt més elevat.

3.1.1 Anys quaranta i cinquanta

Contextualització

El 1857 es va establir la llei Moyano, que va tenir grans repercussions a l'educació durant tot el seu període de vigència, ja que va fer obligatòria l'educació tant per a nens com per a nenes de 6 a 9 anys i va crear una escola per a nens i una altra per a nenes, separant per sexes per poder donar una ensenyança més específica en cada cas. Aquesta llei continuà vigent durant el període de dictadura franquista:

Las niñas, en lugar de algunas materias anteriores, como las nociones de Agricultura, Comercio e Industria, los Principios de Geometría, de Dibujo linea de Agrimensura y las nociones de Física y de Historia natural, recibían las correspondientes a Labores propias del sexo, Elementos de Dibujo aplicado a las mismas labores y ligeras nociones de Higiene doméstica.

² DUCH, M. "Resistències a la Conquesta del Dret a l'Estudi". *Emprius*. Vila-seca: 01, 27 d'abril del 2017, 01, pàg.30.

L'any 1931 la dona va començar a tenir drets a la constitució, com per exemple el dret a vot, exercit per primera vegada l'any 1933. Una vegada introduïda la dictadura aquests drets es van perdre.

A començaments dels anys quaranta es va establir una dictadura a Espanya. El franquisme va imposar els seus valors, tant ideològics com morals, controlant exhaustivament totes les activitats privades i públiques dels espanyols. Uns valors basats en la religió cristiana, on es tracta la dona com la causant del mal de l'home com podem observar en el passatge bíblic Gènesi 1:27: *I va crear Déu a l'home a la seva imatge, a imatge de Déu ho va crear; home i femella.* Aquest relat bíblic narra la vida d'Adam i Eva, on mostra que Eva crea el pecat, portant el mal sobre ella.

Entre el trets més rellevants del franquisme en destaquem cinc:

- **El totalitarisme.** El franquisme neix com una dictadura inspirada en el model alemany i italià. Suprimeix la constitució i els drets individuals de la població. Es van prohibir els partits polítics, els sindicats i el parlament. Només hi havia un únic partit i un únic sindicat.
- **El cabdillisme.** Francisco Franco va ser nomenat el *Caudillo* i concentrava tots els poders en ell mateix. Era cap de l'Estat, president del govern, capità general i cap de l'únic partit polític: FET i de les JONS.
- El concepte d'**unió** i de **centralisme**. Abolició dels estatuts d'autonomia de Catalunya, País Basc i Galícia.
- La **repressió** contra l'oposició. Es va crear un aparell legislatiu que eliminava els opositors, atemoria als qui pensaven diferent i combatia els moviments revolucionaris.
- El **control sobre els mitjans de comunicació.** L'Estat Espanyol estava sotmès a una censura; tots els mitjans de comunicació eren utilitzats com a aparell de propaganda.

En definitiva, Espanya, amb la imposició de la dictadura franquista, es va mantenir al marge dels països democràtics, absorbida per un regim autoritari i una situació de misèria a nivell econòmic i social.

Situació de la dona

Entre els anys quaranta i cinquanta l'educació va passar a ser un mitjà d'adoctrinament públic i religiós. L'ensenyament mixt va quedar prohibit sota el règim franquista. Els ensenyaments primaris i mitjans van quedar sota el poder de l'Església; d'aquesta manera la religió i la formació de l'esperit nacional van passar a ser assignatures obligatòries, havent-se de pregar a l'entrada i a la sortida de l'aula.

Les condicions de les escoles eren pèssimes, molts dels nens i nenes de classe baixa no anaven a l'escola, ja que era més important mantenir la família i treballar al camp. Això causà un elevat nombre d'analfabetisme a l'època.

La llei Moyano va tenir grans repercussions en l'educació femenina. Les nenes van ser educades a nivell domèstic. A 5è es marcaven les assignatures diferenciades per a nens i nenes, suprimint per a elles les matèries d'iniciació professional i substituint-les per tasques del seu sexe, com per exemple nocions d'higiene domèstica. Les nenes de classe mitjana també impartien música, pintura i brodat.

Decía Pilar Primo de Rivera que "Las mujeres nunca descubren nada; les falta, desde luego, el talento creador, reservado por Dios para inteligencias varoniles; nosotras no podemos hacer nada más que interpretar, mejor o peor, lo que los hombres nos dan hecho".³

La dona tenia, teòricament, el mateix dret que l'home a formar-se pel seu futur, i podia assolir els coneixements necessaris però a la dona, li van reconèixer els seus estudis en funció de la seva missió en la llar familiar. Podem trobar una descripció de les aules, a les *normes per a l'escola primària, del 6 de maig del 1939*.⁴

L'oprobi d'una escola laica s'ha acabat(...). L'escola ha de recollir l'ambient heroic de les joventuts guiades pel Caudillo.(...)

Primera. *La reposició del santcrist marcarà l'obertura del curs.(...)*

Segona. *A més del retrat del Caudillo, hi haurà a classe una imatge de la Mare de Déu.(...)*

Quarta. *En entrar a l'escola, els infants saludaran amb el tradicional "Ave María Puríssima", i el mestre els respondrà "Sens pecat fou concebuda".(...)*

Sisena. *La cerimònia d'hissar la bandera abans de començar les classes i d'arriar-la en acabar-les, mentre s'entonava l'Himne Nacional, és obligatòria per a totes les escoles. (...)*

³ <http://paseandohistoria.blogspot.com.es/2013/02/la-educacion-durante-el-franquismo.html>

⁴ GARCÍA SABASTIÁN, M. / GATELL ARIMONT, C. / PALAFOX GAMIR, J. / RISQUES CORBELLÀ, M. *Història. Espanya: Vicens vives, 2013, pàg. 313, núm.FB25.*

Com podem observar en el quadre anterior, l'adoctrinament a les aules era l'ordre del dia. Un mateix professor impartia totes les matèries, no podes parlar a un professor de tu, havies de mantenir un total respecte, parlant-li de vostè i sempre dirigir-te a ell com Don i el Cognom, mai pel nom.

Il·lustració 2. Pilar Primo de Rivera.

Il·lustració 1. Escola Nacional de nenes. Dirigida per la Sra Carolina Roig. (Vila-seca).

El franquisme volia tenir el suport necessari en tots els sectors possibles. Per aquest motiu va crear una sèrie d'organitzacions de masses, entre elles la Secció Femenina, creada el 1934 i dirigida per Pilar Primo de Rivera i encarregada de la formació de la dona en sentit cristià i nacional-sindicalista.

D'aquesta manera pretenia integrar a la dona en aquest nou moviment polític i social. Tenien un programa de formació per a la dona, el qual estava format per quatre àmbits:

- La religió.
- Les feines de casa.
- La infermeria.
- L'esport.

Aquest adoctrinament té lloc en un medi rural, on es desenvolupa el model de dona franquista. Una dona sacrificada, obedient, maternal i molt femenina. Desapareix la creativitat i la capacitat intel·lectual. En els anys cinquanta, a causa de la decadència de la Falange, la secció femenina es centra en tres àmbits:

- La formació nacional-sindicalista.
- La religió.
- I la preparació de la dona per a les feines de casa.

I dividia aquestes formacions en dos blocs:

1. Formació obligatòria:

- Serveis Socials per a dones solteres entre els disset i els trenta-cinc anys.

2. Control de l'educació:

- Educació primària: totes les professores són dones de la Secció Femenina.
- Educació secundària: assignatura de la casa, destinada a preparar les dones joves per al seu paper de mares i espouses.
- Formació de l'espiritu nacional.

Il·lustració 3. Classes de cuina de la secció femenina.

Centrant-nos més en la vida de les dones més adultes, la vida de la dona estava encarada a ser la mare de la casa i a la maternitat. Les tasques de la llar, la criança i tenir cura de l'home era tot el que la dona podia fer a l'època del franquisme.

Així, durant el franquisme es recuperà la legislació de l'època napoleònica, on la dona era marginada i la descriivia com un ésser totalment inferior i sota el poder de l'home.

Les principals mesures d'aquesta legislació que van afectar a la dona foren:

- ✚ No podien heretar.
- ✚ No podien marxar de casa del pare si eren menors de vint-i-cinc anys, i només ho podien fer en cas de casament o per fer-se monja.
- ✚ No disposaven de béns sense el permís de l'home.
- ✚ No podien treballar sense disposició d'un permís per part del pare o del marit. El sou guanyat passava a mans del pare o del marit.
- ✚ No podien exercir algunes professions a causa de la discriminació exercida pels homes i pel règim.

Il·lustració 4. "Sou vosaltres a les que correspon la missió extraordinària i sagrada de forjar la grandesa d'Espanya."

La llei que promovia aquests últims dos punts era la llei anomenada *Fuero del Trabajo* de 1938, que prohibia el treball a les dones casades i el treball nocturn a totes les dones treballadores.

1.- El Estado se compromete a ejercer una acción constante y eficaz en defensa del trabajador, su vida y su trabajo. Limitará convenientemente la duración de la jornada para que no sea excesiva, y otorgará al trabajo toda suerte de garantías de orden defensivo y humanitario. En especial prohibirá el trabajo nocturno de las mujeres y niños, regulará el trabajo a domicilio y libertará a la mujer casada del taller y de la fábrica.

La diferència salarial entre dones i homes era bastant notable: en alguns casos la dona podia arribar a rebre per la mateixa feina que feia l'home la meitat del sou que rebia l'home.

Per exemple, dades de 1946, en què el sou màxim d'un home eren 18,78 pessetes i el mínim d'11,9. En canvi, el sou màxim d'una dona era de 10,55 pessetes i el mínim de 7,55.

A la indústria, als anys 40, un 26,58% de la població activa femenina treballava en aquest sector i va haver-hi una disminució als anys 50 on el percentatge de dones que treballa a la indústria és d'un 25,18%.

Per altra banda, trobem a la dona sota el poder de la religió catòlica. L'Església tenia una gran influència sobre tota la societat. La missió principal o sagrada de la dona a la terra era la de consolidar una família, tenir cura dels fills i del seu marit. Vivia per a la seva família com ho dictaminaven les lleis i la religió. Les dones havien d'inspirar-se en la figura de la Verge Maria, un símbol de puresa, religiosos o de bondat. Al mateix temps, havien d'imitar-la a l'hora del sacrifici tenint fills.

Il·lustració 5. En aquesta imatge observem "la guia de la bona esposa" implantada durant el període de dictadura espanyol.

També rebria adoctrinament per part dels mitjans de comunicació, adoctrinament positiu envers el règim, naturalment. Un exemple d'aquest adoctrinament és el consultori d'Elena Francis, un programa de ràdio emès a Espanya entre els anys 1947 i 1984. El programa durava trenta minuts i era dirigit especialment al públic femení. Es basava en una suposada experta que responia als dubtes, consultes i confidències plantejades⁵.

Les dones trucaven a aquest consultori amb la idea que Elena Francis pogués respondre els seus dubtes en temes de la llar, cuina, jardineria, bellesa, problemes sentimentals o bé demanant solucions per algun problema amb el seu marit.

⁵ <http://www.xlsemanal.com/conocer/historia/20170529/elena-francis-querida-amiga-los-hombres-proclives-al-adulterio.html>

Elena Francis no era una dona, sinó un grup de guionistes d'homes que donaven les respostes de les qüestions que es plantejaven. Van ser diverses dones les que van donar veu a Elena Francis; la primera va ser María Garriga, la segona Rosario Caballé i la més destacada, Maruja Fernández.

Il·lustració 6. Bolletí informatiu del programa Querida Elena Francis.

Aquest consultori de tanta influència en la societat entrava amb una sintonia on les dones de la casa, en escoltar-la, s'apropaven a la ràdio per poder entendre amb claredat tot el que "aquesta dona" deia. Aquesta era la melodia d'entrada del programa:

<https://youtu.be/dBV37-3ZuG0>

La dona estava sotmesa als homes i a una societat creada pel benefici dels homes; la dona va ser la víctima silenciosa del regim franquista.

La dona a Vila-seca

Durant el període dels anys quaranta i cinquanta el cicle de l'any estava lligat a les festes i tradicions.

Als anys quaranta, passada la guerra civil, la població a Vila-seca ja estava estesa pel voltant de les muralles a conseqüència de la bonança econòmica amb la comercialització de l'aiguardent i l'absència de grans conflictes a nivell nacional. Encara que no hi hagués conflictes, el 1940 es van instal·lar altaveus a Vila-seca per poder avisar a la població en cas d'atac aeri. Vila-seca ja tenia estació de tren, aquesta va ser una de les causes del creixement de població.

Moltes de les tradicions estaven basades en la religió i la majoria se celebraven davant l'Església o a la plaça de Sant Antoni (patró de Vila-seca), que ha estat sempre un lloc amb molta activitat, tant en l'àmbit laboral com festiu.

El dia de festa major se celebrava i encara se celebra una benedicció dels animals i un ball de sardanes a la plaça de l'Església. Els balls de sardanes eren molt comuns i els ballaven tant homes com dones. Per ballar les sardanes els nens i nenes portaven vestits d'esbart i els homes i dones anaven amb les seves millors gales.

Una altra festa celebrada era el nadal vilasencà: primer es feia una missa del gall, el 24 de desembre, una missa que es dividia en 3. La primera era una cantada amb comunió, i la segona, juntament amb la tercera, tractava d'una resada sense sermó, (eren anomenades les misses rases). A l'església hi havia el costum que els homes i les dones s'asseguessin en diferents costats; això s'anomenava Epístola Evangelí.

Com la resta de Catalunya es feia cagar el tió i al dia següent el dinar de Nadal. El dia 31 l'home dels nassos arribava a Vila-seca, les famílies anaven a buscar-lo a l'estació de tren. Anava acompañat per una comitiva, que estava formada per persones disfressades d'autoritats. També es celebrava la revetlla de cap d'any, i se celebraren grans balls.

Dies després començava la festa dels Reis, on es manté contacte directe amb les famílies de Vila-seca, ja que els reis arribaven i arriben a cavall, i van casa per casa a repartir a cada nen el seu regal. Els reis es col·locaven davant de la porta, i des d'una finestra o el balcó, es llençava una corda, i els reis lligaven els regals. I d'aquesta manera acabava el Nadal a Vila-seca.

Al mes arribava el Carnestoltes, però durant la dictadura franquista el Carnestoltes havia de ser una festa d'àmbit privat, ja que les màscars i les disfresses en general estaven prohibides. El diumenge de Rams es procedia a la benedicció de les palmes i els palmons, palmes per a les nenes i palmons per als nens. I per acabar amb les festes arribava la festa del Corpus: les nenes que no havien fet la seva primera comunió portaven un cistell penjat al coll amb pètals i durant el camí els anaven llençant al terra.

Il·lustració 8. Imatge de les nenes que no havien fet la primera comunió a la festa del corpus al 1951.

A més de les tradicions que se celebraven hi havia diverses societats, grups de persones que es feien sòcies i celebraven festes o formaven activitats per sortir de la rutina.

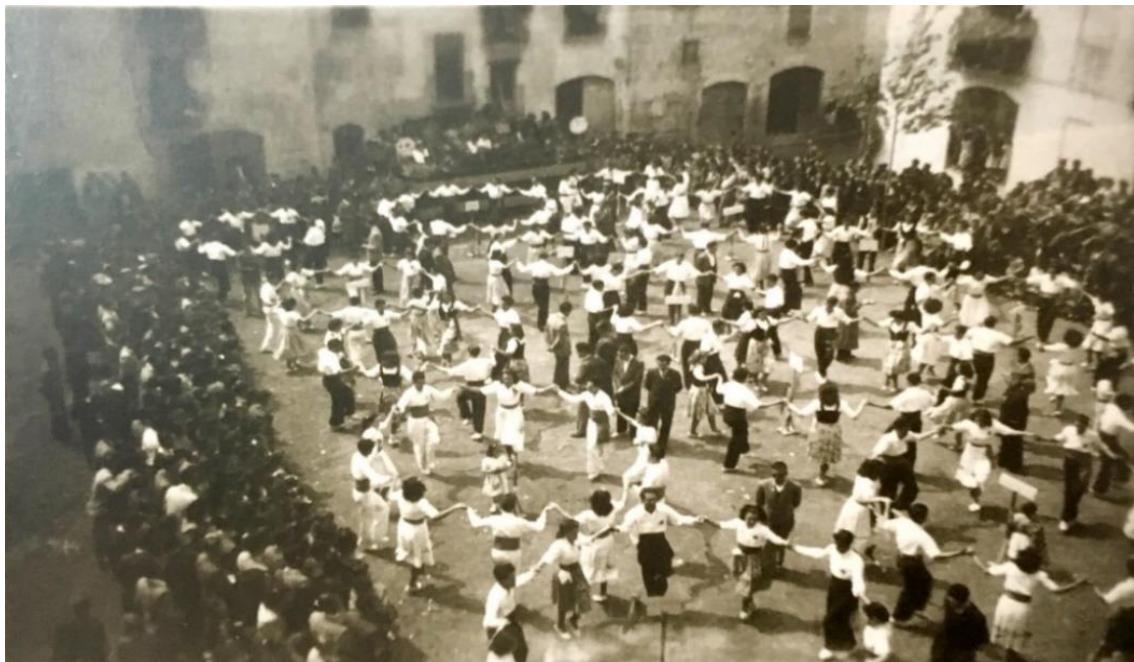
Les societat que hi havia a Vila-seca en aquestes dues dècades eren:

- Societat el Centre Catòlic, s'encarregava de les activitats religioses celebrades al poble. Com activitat oferien teatre, que va ser un dels principals àmbits on els vilasecans participaven amb més varietat i donaven vida a històries religioses com els pastorets.
- Societat Ateneu Pi Margall, en la qual trobem una combinació d'ideals polítics i diversió. Aquesta societat tanca les seves portes l'any 1947. Això va obligar als socis a una nova redacció dels estatuts. L'any 1948 torna a obrir amb el nom de *Ateneo de Educación y Descanso*.
- Societat Las Vegas, que apareix l'any 1959 a causa de l'anomenada Guerra dels metges durant el 1958 i el 1959, que va ser una lluita de les autoritats locals i les autoritats sanitàries. La guerra va començar per una disconformitat pel projecte de construcció d'un emissari d'aigües fecals. La població va deixar d'anar al metge perquè estava disconforme i va a començar a anar a un altre metge; això va dividir la població en dos bàndols amb diferents opinions, cosa que va tenir repercussions a les societats vilasecanes. A causa d'això neix la societat Las Vegas, que va ser creada per part dels socis de la Societat Ateneu Pi Maragall.
- Cor la Unió, i posteriorment Cor la Nova Unió. El 1946 el cor la Unió torna a cantar. Aquesta era una activitat molt seguida pels homes de Vila-seca, ja que les dones encara no podien participar en la coral. Després sorgirà la coral Nova Unió, on podran participar tant homes com dones.

Il·lustració 9. Grup de dones que formaven part de la coral.

- Societat el Fènix, es basa en l'organització de festes. Funcionarà amb ple rendiment fins als anys seixanta, quan començarà a decaure. A més s'hi feia cinema. És l'associació més antiga de les encara existents a Vila-seca. Es va fundar l'any 1875. Encara es conserva l'edifici.
- Agrupació sardanista. Era una de les activitats on podien participar tant homes com dones. Es va crear l'agrupació sardanista, i sovint s'hi programaven balls o concursos de sardanes. Durant el franquisme es continuaven ballant i practicant però es va prohibir la sardana de la Santa Espina.

Il·lustració 10. Concurs de sardanes celebrat el 1948 a la plaça d'Estudi.

El 1948 va sorgir la penya ciclista de Vila-seca però les dones no podien participar en les curses; la seva funció era esperar que els ciclistes arribessin o bé eren les encarregades de donar els premis als guanyadors.

Un dels llocs de passeig a Vila-seca els diumenges era el castell i els seus jardins. I els divendres i dissabtes a la nit, el Fènix va començar a ser famós per les grans orquestres de l'època que passaven per les seves sales. Les societats ja existien abans dels anys quaranta però les que havien estat fidel a la República van ser clausurades.

L'any 1952 neix el barri La Plana, als afores de Vila-seca, on es van construir habitatges dirigits per a les famílies durant la temporada d'estiu o el cap de setmana.

Podem dir que el lloc de reunió de les dones a Vila-seca va ser al rentador, on s'hi anava per fer safareig. Era un punt de trobada on només hi havia dones i nens, on mentre rentaven la roba, les dones parlaven. N'hi havia de gratuïts i altres que eren pagant.

Aquest safareig era gratuït <<aquí no es pagava, allí baix sí; naltros no vam anar mai a rentar allí (al del carrer de Sant Antoni) que coi era de pago>>. Estaven conformats per dues bases grans i eren coberts. <<al carrer de la Font hi havia dos safarejos grans [...] >> A més a més, hi havia unes barres per estendre la roba però normalment ningú ho feia.⁷

En relació a l'educació, a Vila-seca hi havia les escoles nacionals que separaven als nens de les nenes. Al poble hi havia vuit mestres dones i cinc mestres homes, perquè la professió de professora era una de les poques que es considerava de dona. A més d'impartir classes dins dels marges del règim franquista també es feien excursions i sortides. Es feien activitats lligades a la religió, com el mes de Maria, que consistia en resar el rosari cada dia durant els trenta-un dies que té el mes de maig i muntar un altar a classe amb la imatge de la Mare de Déu envoltada de flors. A més de l'escola pública que hi havia a Vila-seca, també hi trobem l'escola de monges que exercia l'educació de manera privada.

Il·lustració 11. Grup d'alumnes a la vora del altar al principi dels anys cinquanta.

⁶ PUENTE, G. "Fem Safareig". Emprius. Via-seca: 01, 27 d'abril del 2017, 01, pàg. 44.

El 1957, en acta del 30 de març, es fixaven les obligacions de la Junta Municipal de Instrucción Primaria. Eren:

1. Vetllar perquè l'assistència obligatòria fos una realitat.
2. Procurar que les escoles estiguessin netes i amb calefacció.
3. Procurar que els mestres tinguessin una llar per a ells i llurs famílies.
4. Fomentar les classes d'adults per eradicar l'analfabetisme.
5. Visitar les escoles per detectar i corregir necessitats.
6. Intervenir en la comprovació del rendiment escolar.
7. Celebrar, almenys, una reunió familiar.
8. Intervenir en la comprovació de l'horari escolar.
9. Intervenir en la constitució de tribunals per a obtenir el certificat d'estudis.
10. Concedir vuit dies de permís, en cas justificat, als mestres.
11. Col·laborar en tot el que fos precís.⁷

Per acabar, la moda també era un aspecte important entre les dones de l'època. S'ajustaren les cintures i els vestits eren senzills amb estampats. Aparegué la rebeca, i es comença a generalitzar l'ús del pantaló - encara que no era gaire utilitzat - i del biquini. A la dècada dels cinquanta els bustos es comencen a marcar més i continua la cintura estreta. Sorprenen els grans escots i els malucs pronunciats, així com els jerseyis cenyits i escotats.

Il·lustració 12. Grup de dones passejant per Vila-seca als anys cinquanta.

La faldilla generalment anava per sota del genoll i predominaven els colors neutres. Va començar la moda de les espalles amples, volent imitar la moda americana.

⁷ http://docs.wixstatic.com/ugd/60af9c_061e823cf92c427eafed265a6782ebff.pdf

Relat Lourdes Vicens Salvador

Qui millor ens pot parlar com es vivia a Vila-seca són les seves protagonistes. Les seves veus ens relaten com ha sigut la seva història i el que han viscut.

Lourdes Vicens Salador va néixer al 1950. Des que va néixer viu a Vila-seca; els seus pares eren pagesos de tota la vida i ella també. Va anar a l'escola del Torroja fins als catorze anys. Recorda que gaudia molt jugant amb qualsevol cosa.

Amb l'arena, a la pilota, a la roda, a la corda, a l'amagat, no hi havia tot el que hi ha ara, i gaudíem molt, que ara no gaudeixen res (...)

Vivien com podien, tothom es dedicava a la pagesia. Des de petita que ajudava els seus pares al camp. Havien d'innovar plantant altres plantes que no fos el que tothom plantava per aconseguir vendre més. Abans pagaven millor que ara les verdures i les fruites. Primer feien una collita de subsistència i després, si els sobraven verdures o fruites, les posaven a la venta.

Tots vivíem de la pagesia i ens havíem de dedicar a plantar unes altres arbres o unes altres tipus de plantes que vèiem que podíem anar endavant, no podíem fallar i ho anàvem fent d'aquesta manera i van començar a tirar endavant (...)

En haver-hi tants pagesos a Vila-seca es va formar un mercat, els pagesos anaven i posaven tota la collita a terra, i allà mateix la venien. Més tard aquest mercat va desaparèixer i els pagesos de Vila-seca van haver d'anar al mercat central de Reus a vendre la seva collita.

Es va formar un mercat al passeig de Vila-seca i anàvem tots els pagesos a vendre allí a la tarda. Venien els compradors, tota la fruita a terra i ens venien a comprar i ens donaven per exemple, a deu pessetes a quinze pessetes i anàvem venent de mica en mica. Això fent-ho dia a dia, van anar muntant d'aquesta forma. Al any seixanta-cinc ja van començar a marxar d'aquí, del mercat es va acabar llavors devíem anar al mercat de Reus, al mercat central i portant més gènere, nosaltres ja havíem anant plantant més arbres, més plantes i anàvem sovint al mercat de Reus a la nit, a les quatre de la matinada a vendre al mercat (...)

Va conèixer el seu marit pel treball de l'estiu. Primer va treballar en una botiga de roba a Salou durant dos estius, després va treballar en una sabateria durant un estiu i per últim va treballar durant dos estius en una verduleria on va conèixer a la dona del germà del seu marit.

La dona de la verduleria havia de ser cunyada meva, que el seu marit era el germà del meu marit. Em va agradar molt i vaig estar dos estius treballant allí. Aleshores el meu marit em va dir ja n'hi ha prou de verdura, ara vine i ens casarem (...)

El seu marit volia ser pagès però ella el va intentar convèncer que marxés a treballar a la fàbrica perquè tindria un sou fix, cosa que no tenia al camp. Però ell volia ser pagès, així que va acabar ell de pagès i ella de verdulera venent la collita. Després de casar-se van formar una família i van comprar una casa.

Vaig dir que no en casaria mai amb un pagès, perquè vaig veure que era molt dolenta i es treballava molt no es pagava l'ho adequat. Llavors va ser quan en vaig casar, em vaig enamorar d'un pagès, però no vaig veure que era pagès i tenia una alta possibilitat de marxar a treballar en unes empreses que llavors ja s'havien format i ell no ho va voler, va voler ser pagès (...)

Van estalviar i van decidir invertir en terrenys. Van comprar tres terrenys i van construir els pous, van plantar i van començar el seu negoci com a pagesos.

Ens vam casar i vam comprar, sense herència, ens vam endeutar al banc, i aleshores vam començar a invertir en terrenys. Vam comprar tres terrenys grandiosos, que estan un al costat del altre, amb molta aigua, que vam haver de fer el pou nosaltres, que era de secà i vam trobar molta aigua. Endeutats també una altra vegada, tota la vida vam estar endeutats, fins que gràcies a Déu ho vam poder pagar tot correctament (...)

Durant la guerra dels metges va haver-hi dos bàndols: els xamacos i els patacons. Ens explica que ella era xamaca i el seu home patacó i com que el poble estava dividit en dos, els xamacos anaven a les nits al casino i els patacons anaven a les Vegues.

La gent del poble va quedar separada en dos. Jo era xamaca i el meu home patacó. Aleshores ell algun dia venia a ballar amb mi al casino i jo anava a ballar amb ell a Las Vegas (...)

Actualment el seu marit segueix treballant al camp i tenen contractats diferents treballadors. Ella també continua venent la collita a baix casa seva.

Il·lustració 13. Lourdes Vicens Salvador.

3.1.2 Anys seixanta

Contextualització

En els anys seixanta hi ha un desenvolupament econòmic que va millorar el nivell de vida de la majoria de població i d'aquesta manera es va establir la classe mitjana, ja que anteriorment era quasi inexistent. En canvi, el nivell de llibertat personal i política no es va millorar, això va provocar moltes mobilitzacions per part dels treballadors i estudiants que s'oposaven a la dictadura franquista.

Econòmicament, la favorable situació del món durant aquesta dècada va portar a Espanya un creixement dels serveis i de la indústria; aquesta evolució i l'emigració massiva va donar lloc a una ocupació total dels llocs de treball a Espanya. L'emigració i l'augment del rendiment de les explotacions agrícoles i ramaderes van suposar l'empobriment d'algunes regions sense presència industrial o turística. En canvi, el turisme va ser un dels grans motors de creixement a tota la costa espanyola.

Aquesta dècada va suposar uns anys plens de canvis socials, estructurada en quatre eixos:

- Emigració rural cap a les ciutats, que comporta la creació dels barris obrers a la perifèria.
- Diferències econòmiques entre les diferents regions del país a causa de l'emigració rural.
- Augment de la població. Disminueix la taxa de mortalitat i augmenta la taxa de natalitat.
- Molts espanyols van decidir marxar cap a un altre país a causa de l'atur.

Al 1963 va haver-hi un augment de les pensions i de les prestacions sanitàries, i durant el 1969 dues de tres cases ja tenien televisió i una de cada quatre tenia cotxe. Això va comportar un augment favorable de la mobilització i de l'accés a la informació, donant una nova forma de raonar a la població. D'aquests fets se'n deriven tres conseqüències:

- Pèrdua de la influència de la religió catòlica a la societat.
- Nous àmbits entre la relació social i el sexism.
- Influència de la moda i les cultures d'altres països.

Trobem una sèrie de reformes legislatives que provoquen un canvi de la societat en:

- Modernització de les institucions.
 - Llei Orgànica de l'Estat (1967)
 - Retocs de les lleis fonamentals.
 - Separa al cap de l'Estat del president del govern.
 - Llei de Representació familiar
- Apaivagar tensions socials.
 - Llei de la Seguretat Social (1967)
 - Major cobertura de l'Estat en termes com malaltia, vellesa i mort.
 - Eleccions en el sindicat vertical (1966)
 - Èxit de les candidatures oposades al règim.
- Imatge exterior.
 - Creació del Tribunal d'Ordre Públic TOP (1963)
 - Llei de llibertat religiosa (1967)
- Flexibilitat sobre la censura.
 - Llei de premsa.
 - Elimina la censura prèvia i permet noves publicacions.
 - Manté les multes i suspensions per incompliments.

Il·lustració 14. Mostra d'un anunci de publicitat a causa de la industrialització.

Situació de la dona

La dona, durant els anys seixanta, va seguir amb els termes d'estar sota el marit, sota l'Església, en la mateixa societat patriarcal de les anteriors dècades. El règim franquista continuava governant el país. Tot i això es comença a valorar el treball que fa a la llar la dona, com un principi fonamental per a ella mateixa. Apareix la dona soltera, aquestes comencen a ser més modernes dins d'alguns àmbits com la moda o el treball, però estan sotmeses a la figura paterna.

"Un mundo gobernado por mujeres sería un mundo al revés de como Dios lo planeó. Lo que Dios hizo, no lo cambien las mujeres" (1960)

"La función social de la mujer es la de servir en su hogar en aquellas funciones que el hombre no puede desempeñar porque está en otros menesteres" (1961)⁹

En aquesta dècada la dona va despertar l'interès de la premsa; van aparèixer molts articles dirigits a elles; encara que la felicitat de l'home era l'objectiu principal d'aquests articles.

En les línies d'aquest article hi ha escrit: *Sea Bueno con ella! Se merece unes medias Supp-hose ¡y mucho más!* *De quedarse Ud. en casa todo el día con los niños y cuidando el hogar, ¡Ud. la comprendería mucho más!* *Nada podrá regalarle de tanta utilidad – para que se sienta mejor y feliz – como las medias "DESCANSO".*

⁸ https://halshs.archives-ouvertes.fr/file/index/docid/133674/filename/El_papel_de_la_mujer_en_la_sociedad_espanola.pdf

Les pàgines de bellesa i moda estaven dirigits a conquistar l'home.

Il·lustració 15. Article del 1960 del ABC

La dona va incorporar-se al treball gràcies al turisme i a la industrialització. Això va ser un dels grans fets que va donar pas a l'evolució de la dona. A més, moltes van estudiar més enllà de l'etapa obligatòria. Una de les reformes més importants d'aquesta dècada va ser la llei del 22 de juliol del 1961 *sobre los derechos políticos, profesionales y de Trabajo de la mujer*. Aquesta llei donava a la dona les possibilitats de:

- Dret a realitzar funcions administratives i polítiques.
- Participar en oposicions.
- Accés a tots els nivells d'educació.
- Podien exercir qualsevol professió menys la militar i aquelles que requerien d'un nivell físic més elevat com mineria o construccions.
- Igualtat jurídica de l'home i la dona vídua o soltera davant la llei.

També es mantenien alguns factors masclistes:

- La dona casada necessitava el permís de l'home per poder tenir passaport.
- Necesitava permís de l'home per signar un contracte, o obrir un compte corrent al banc.
- Adoptava la nacionalitat del seu marit; això era un problema per a les dones que es casaven amb un home estranger però continuaven vivint a Espanya, ja que això no els permetia disposar dels seus béns sense un anomenat "permís marital".

Des de finals dels anys seixanta va començar un moviment feminist i d'oposició al règim. Aquest moviment anomenat "Movimiento Democrático de Mujeres" (MDM), va ser creat al 1965. Els seus objectius principals foren:

- Impulsar l'organització de dones espanyoles per crear un interès general en els aspectes del país.
- Demanda de democràcia i aspectes específics de la dona.
- Tractar la discriminació de la dona a l'educació i al treball.
- Reforma del Codi Civil en els aspectes on es creava una inferioritat legal envers la dona.

Aquest moviment estava associat amb el Partit Comunista d'Espanya. Durant els primers anys, algunes van emprendre la iniciativa d'entrar a la "Asociación de Amas de Casa", que depenia de la Secció Femenina de la Falange. Finalment van ser expulsades i van continuar amb el MDM de manera clandestina. Moltes dones que estaven amb el moviment van ser detingudes l'any 1968 amb dirigents del Partit Comunista d'Espanya. Aquest moviment feminist creixerà a la dècada dels anys setanta.

Il·lustració 16. Una manifestació del MDM.

La dona a Vila-seca

Fins aquesta dècada l'economia del municipi s'havia basat en l'agricultura, però serà durant la dècada dels anys seixanta quan l'economia del municipi es començarà a dirigir pel turisme i la industrialització. Com a conseqüència de la immigració provocada per la creació d'indústries i el desenvolupament del turisme el municipi tindrà un fort creixement de població que portarà a un augment d'infraestructures necessàries per acollir als nouvinguts i als seus descendents.

Amb la construcció d'hotels, hostals, supermercats i botigues, els joves vilasecans trobaran per primera vegada feina dins del turisme.

Aquestes són les ampliacions d'infraestructures i del desenvolupament del turisme i la indústria al municipi:

1. 1962: arribada al municipi d'Energía e Industrias Aragonesas, una indústria química.
2. 1964: arribada d'aigua corrent a totes les cases.
3. 1965: s'inaugura l'actual avinguda de l'Alcalde Pere Molas que unia Salou amb Vila-seca.
4. 1965: inauguració del clavegueram.
5. 1965: pavimentació dels carrers de Vila-seca.
6. 1965: inauguració del col·legi Torroja Miret.

L'escola Torroja Miret estava compost per dos edificis: un per al nens i l'altre dirigit a les nenes, amb vuit aules a cada edifici. Van començar sent dotze mestres de primària entre dones i homes, i dues mestres a pàrvuls. L'acollida de noves famílies al municipi va fer que el col·legi s'omplís ràpidament, això va causar que l'alcalde sol·licités una ampliació d'un tercer pavelló per poder cobrir les mancances escolars a la Junta Provincial d'Ensenyança Primària.

Il·lustració 17. Classe de nenes del col·legi Torroja Miret.

El contracte de construcció de l'escola Torroja Miret, estava consolidat per les següents clàusules:

- ❖ L'alcalde ha d'executar la construcció seguint les condicions i quantitats estableties al contracte.
- ❖ Termí d'execució fixat en 9 mesos.
- ❖ L'ajuntament es va comprometre a complir els terminis fixats.
- ❖ Cada certificat d'obra havia de comportar l'ingrés del 4% del total de l'import total en la Tresoreria de la Junta Provincial.
- ❖ Les despeses de la subhasta i del contracte serien pagats posteriorment per l'Ajuntament.

La inauguració de l'escola va tenir lloc el dia 29 d'agost.

Inauguración del Grupo Escolar «Antonio Torroja Miret»

En el lugar donde, según la tradición, tuvo el encuentro de los cautivos evadidos y de la expedición de rescate, se alzó un monolito evocador, al que por haber intercedido San Esteban en el hecho milagroso se le dio el nombre del protomártir. De ahí advino la devoción de Vilaseca hacia el Santo diácono, que lo exalta como patrón de la villa.

Este año, la reposición del «Piló del rescate de Sant Esteve» tendrá, naturalmente, este fervoroso aspecto de homenaje al acervo histórico, pero a la vez alcanzará dimensión actual con la inauguración de un magnífico grupo escolar, con trece aulas, que llevará el nombre de «Antonio Torroja Miret», en homenaje a tan ilustre patrício. Serán inauguradas además varias obras de urbanización y en el orden costumbrista se repondrá el típico «Ball de Sant Esteve», aventado también por los años azarosos de la guerra civil. Completará estas jornadas el homenaje a los vilasecanos ausentes: muchos de ellos volverán a la tierra que fue su cuna para fundirse en estas evocaciones, admirar la dimensión actual, y retornar a sus actuales residencias con un emblema que les recordará siempre la vinculación a la tierra de la Virgen de la Pineda y de San Esteban.

Cuando Salou se escribe en letras grandes y Vilaseca aparece en segundo término en los carteles turísticos, es bueno ensalzar la obra de comunidad que realiza aquél pueblo, ensanchando los horizontes de prosperidad sobre rutas tradicionales y actuales — Juan POTAU.

Il·lustració 18. Notícia de La Vanguardia.

Sorgeix a Vila-seca una nova societat anomenada l'Esbart de Sant Esteve de Vila-seca al 1960, que estava format per la creació d'un grup de ballets que van ser impulsats per dues dones: Magda Aragonès i Carme Garriga. Dos homes que havien viscut a Perpinyà havien après a ballar danses catalanes; aleshores aquestes dues dones van demanar a aquest dos homes que ensenyessin aquests balls a la població. El que seria al cap d'uns anys l'esbart va ser presentat el dia de Sant Isidre del 1960.

Després de diverses renovacions, al 1966 es va presentar oficialment l'Esbart de Sant Esteve. Va ser una activitat molt seguida pels vilasencans. Durant la dècada dels seixanta l'esbart realitzarà setanta representacions formades per trenta-vuit balladors i quaranta-nou balladores.

Il·lustració 19. Grup de ballets presentats el dia de Sant Isidre del 1960.

Dins de les societats que formaven Vila-seca, Las Vegas acabava de sorgir i va començar amb tradicions populars com la del Dijous Gras, on es feia una xocolatada per als socis i a la tarda se celebrava un ball. Aquesta diada es considera una gran festa.

Després arribava carnestoltes, on se celebrava dins d'un àmbit privat un ball el dissabte a la nit i una desfilada pels més petits el diumenge a la tarda.

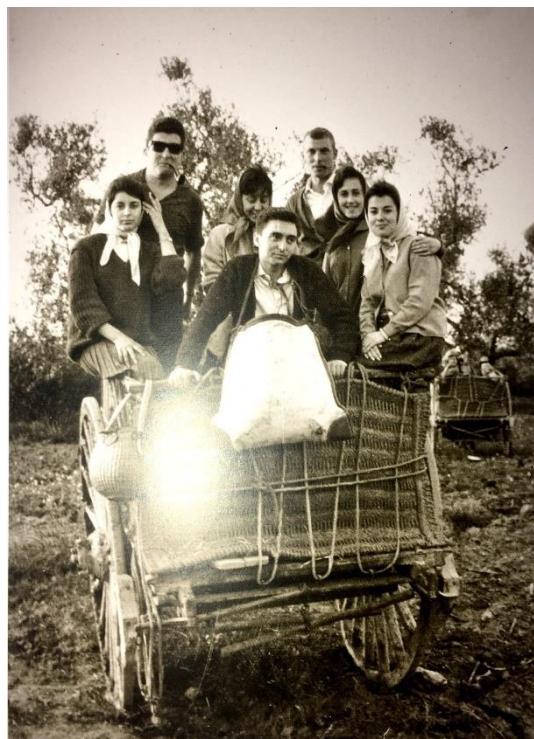
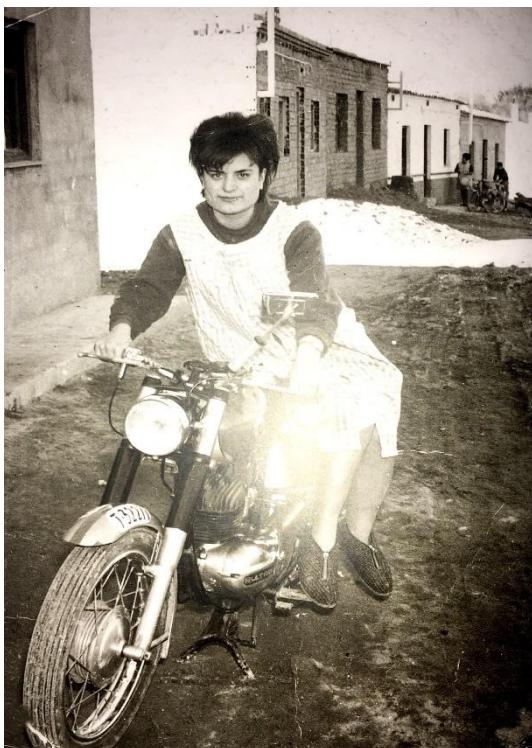
El cinema de Las Vegas es feia els dijous, dissabtes i diumenges.

Il·lustració 20. Dues dones treballant a la cafeteria Las Vegas al 1960.

Aquesta societat va demanar els permisos necessaris per iniciar activitats lúdiques, balls o funcions de teatre setmanalment. I finalment, a finals dels anys 60, la societat Las Vegas va convertir-se en un lloc de reunió els diumenges on els socis protagonitzaven els seus espectacles.

Una altra tradició fomentada en aquesta dècada era Dilluns de Pasqua, on la tradició era anar a l'ermita a escoltar la missa i a cantar els gojos de la Verge i a visitar el cambril de la mare de Déu. Després de dinar, pels voltants de l'ermita, es ballaven sardanes. Fins a l'indret hi anaven en carro, mitjà habitual de l'època. Però amb el desenvolupament de les indústries la motocicleta es va convertir en el mitjà indispensable per anar a treballar normalment o per sortir de festa.

Il·lustració 21 i 22. A la primera imatge trobem a una dona al barri La Plana amb la seva motocicleta i a la segona imatge trobem a un Grup de joves el Dilluns de Pasqua amb el carro.

A les tradicions religioses era molt fomentat i molt seguit el camí dels nuvis fins a l'església. Des de casa la núvia feia un recorregut fins arribar a l'església, on tots els convidats i persones del poble accompanyaven als dos nuvis. Aquesta tradició generava moltes expectatives entre la població.

Il·lustració 23. Dos nuvis fent el recorregut cap a l'església.

Al món del treball la dona tenia uns oficis assignats: es deia que eren de dona, com per exemple el de modista. Cosir, fer punt de creu, vestir, fil, agulla, són paraules que podríem dir que en aquesta època es relacionaven amb les dones. A Vila-seca es van fer diversos cursos i tallers per aprendre a cosir. Van arribar a Vila-seca les màquines de cosir i amb elles el Curso-Singer per aprendre a cosir a màquina.

Il·lustració 24. Taller de confecció de camises i pantalons de treball, de Salvadora Pla, al carrer de Sant Bernat, al 1960.

La moda dels anys seixanta adoptarà un estil més hippy; les faldilles s'escurcen i s'estrenyen, donant pas a la maxifaldilla. Els cabells es porten curts.

Il·lustració 25. Dones de Vila-seca a la Festa Major.

Relat de María Jesús Muñoz Lorite

Una altra de les nostres protagonistes ens explicarà la seva història i la de la seva mare.

Maria Jesús Muñoz Lorite va néixer a Torres (Jaén) ara fa 50 anys. És la petita de cinc germans i van venir a Vila-seca quan ella tenia tres anys. Com passava llavors, l'efecte crida va ser determinant per venir al nostre poble, ans havien arribat parents, amics, havien trobat treball ràpidament i tot havia estat més fàcil malgrat deixar un poble on confessa que no vivien malament, però tenint quatre fills el futur era molt negre.

Claro porque allí no había el campo, o no había salida para la gente joven, para ellos igual para haber vivido ellos sí, para mantener ellos el campo y eso sí, pero para los hijos, pues en aquella época no había para un futuro (...)

Com era també normal, primer va venir el seu pare, i passats tres mesos va cridar la resta de la família, que va fer un llarg viatge en tren mentre el pare, amb un camionet, carregava tots els estris del poble, inclosa la cabra que els donava llet.

En definitiva, se vino mi padre, encontró trabajo aquí, estuvo un poco, y no sé si a los dos o tres meses, se fue para el pueblo y yo me acuerdo que nosotros nos vinimos en el tren, y mi padre se cogió una furgoneta o un camión, hasta la cabra (...)

Recorda una Vila-seca de tova i carreus, i es van haver d'instal·lar en una casa molt vella del carrer Sant Josep, que ara és l'hotel. Tan vella era que a la cuina hi havia un forat que feia de vàter tapat amb unes taules. La seva mare Maria tot el dia anava amunt i avall amb el lleixiu per intentar evitar les pudors.

Els germans grans aviat es posaren a treballar, mentre que els petits van poder estudiar Formació professional i a poc a poc la situació va anar millorant.

La seva mare Maria fregava cases i als estius treballava a Salou, i a la nostra protagonista li encantava que li portés una pala i un cubell oblidats a la platja. Amb expectació infantil esperava que arribés a casa per veure què li havia portat aquell dia.

Yo me acuerdo que mi madre nos dejaba solos a mi hermano y a mí, chiquitillos, con cuatro años tres, y se iba a limpiar por el pueblo, luego cuando era verano y era la época se iba a Salou, a los apartamentos y yo me ponía más contenta porque, me traía un cubo, una pala, lo que se dejaban los turistas, que eso para nosotros era muchísimo no como ahora, que ahora tienen de todo y nada, pero yo mira la esperaba con los brazos abiertos a que me trajera algo (...)

En aquella casa del carrer Sant Josep hi van romandre 10 anys, i la Mari va haver d'anar al col·legi Torroja, on hi va fer 4 cursos. No sap per què la van fer repetir, però després, en crear-se el Sant Bernat, va anar-hi 4 cursos.

En resumen, estuvimos diez años viviendo ahí en la calle San José, yo fui al Torroja, pero resulta que yo estuve cuatro años en el Torroja pero me hicieron repetir un año, por lo de cuando vine no sé porque, repetí un año en el Torroja, y luego entre tanto hicieron el San Bernat, me pilló a mí en mitad y entonces hice cuatro cursos en el Torroja y cuatro en el San Bernat, porque la letra 'M', como me apellido Muñoz, la letra 'M' nos partieron, los que llegaban hasta la 'M' se quedaban en el Torroja y los otros San Bernat, y entonces yo fui a los dos colegios.

Encara recorda que els hi donaven un got de llet a l' hora del pati, i també la cerimònia d'hissar la bandera, tots formats com exigia l'educació d'aquells anys finals del Franquisme.

La seva infantesa, com la de molts vilasencans, fou feliç amb molt poca cosa. Com que la mare treballava durament, la seva cosina i ella s'entretenien jugant en un pati on hi havia una pila, banyant-se i fent dinars amb herbetes i terra. Nines en va tenir poques, però amb una era suficient. Recorda que tenia 13 anys i encara hi jugava i el que més desitjava era que li compressin un Nenuco.

Yo me acuerdo que en verano nos bañábamos en la pila, una pila de piedra, pues ahí nos bañábamos, y pasábamos las horas, y para jugar a las casitas y esas cosas, en las calles, en las paredes, salían unas hierbas, y yo me acuerdo de cogerlas y jugar a casitas, a cocinitas, ósea te entretenías con cualquier cosa, con lo que había y luego si te compraban alguna cosilla, una muñeca de cartón como mucho.

Recorda amb amargor el tracte que el seu pare va donar a la seva mare, ella directament no ho va viure mai, però diu que era un home fet a l'antiga: masclista, possessiu i poc mirat amb els fills. Treballava molt, però també s'ho gastava bevent i la seva mare havia de fer quasi miracles treballant durament per poder sortir endavant.

A més, el seu pare fou declarat invàlid per treballar a l'obra i va trobar un terreny on feia verdures per entretenir-se.

Mi padre era de los de antes, mi padre era un machista puro y duro, mi madre la mujer no nos decía nada, pero mi madre ha sufrido mucho con este hombre, yo nunca he visto un maltrato, como éramos los pequeños, que pegaba cuatro voces y eso, pero yo no he visto nada, mi madre me lo ha explicado muchas veces el maltrato de mi padre, como muchos otros hombres, sí que eran muy trabajadores, como la mayoría, pero me voy al bar, me voy con los amigos, me tomo cuatro copas y cuando llegó te pegó porque me da la gana (...)

Quan la Mari va acabar vuitè d'EGB, volia anar a Mallorca de viatge. El seu pare no en feia massa cas de la seva escolarització, però deia que d'anar a Mallorca res de res. Conxordada amb la seva mare, totes dues espantades, van posar un coixí al llit simulant que dormia i així va poder marxar de viatge.

Lo único que me hizo fue que, porque él no quería que no fuera a Mallorca yo, se le puso en la cabeza que yo no tenía que ir a Mallorca, y mi madre intentó convencerle.

Pues mira lo que tuvimos que hacer, y madre firmó el papel, preparamos la maleta, todo esto a escondidas, entonces mi padre se iba muy pronto al campo cuando tocaba el riego se iban a las 5 de la mañana para pillar el agua, pues mi madre con un miedo, porque siempre le ha tenido mucho miedo, me acuerdo que tenía que coger el autobús aquí en la biblioteca, pues la pobre pusimos cuando me iba, en la cama una almohada, para parecer que estaba, fíjate tú el miedo que le tenía (...)

Confessa que en certa manera aquesta por l'ha condicionada una mica en la seva vida però que l'ha feta també més forta.

També narra com el seu pare pegava sense motiu la seva mare, i que es gastava tots els diners de la setmanada bevent amb els amics. Amb orgull parla d'una mare sacrificada pels fills, abnegada i decidida a millorar fos com fos. Avui aquella dona forta de 89 anys lluita per la seva vida retenint-la perquè pensa que encara pot fer molt pels seus. Són aquestes dones les que es mereixen tot el nostre reconeixement i estima.

Ella sobre todo proteger a sus hijos, y que tuviéramos trabajo, y ella nos guardaba el dinero para lo que hiciera falta, y mi padre tenía lo que el ganaba, para él, si mi madre por ejemplo quería reformar la casa del pueblo, pues ella tenía sus ahorros, porque había trabajado toda la vida, y pues lo que decimos ella empezó a evolucionar, se colocó en Tarragona, limpiando la casa de una abogada, ella se pagaba su seguro de empleada de hogar, y ahí fue cuando ella empezó a cotizar, ella siempre ha trabajado, se ha pegado toda la vida trabajando.

I curiosament la seva mare es va casar tard, als 27 anys, però tampoc va poder triar massa; abans un noi et rondava i tu no tenies altres mires que el matrimoni. Segueix parlant amb rancúnia del maltracte a què es va veure sotmesa, com si fos una situació normal. Potser avui no hagués aguantat ni un sol cop, però llavors tot es veia d'una altra manera.

Es lo que decimos antiguamente la mujer pisoteada, mi madre siempre ha estado para todos, y socorriéndonos a todos, pero le ha tenido un miedo a mi padre tremendo (...)

Però reprenem el fil argumental. La Mari se n'havia anat a Mallorca amb la signatura del permís per viatjar falsificat per la seva mare, que novament se l'havia jugat per la seva filla. Quan va tornar, com que no tenia clau, va haver d'anar al bar que havien agafat i li va fer un petó al pare, que no va obrir boca i aquí es va acabar el tema.

Amb els anys la situació econòmica va millorar, van poder comprar un pis nou al carrer Gaudí i alguna finca al poble que encara conserven perquè les arrels no es perden mai.

Acabats els estudis, la Mari va fer perruqueria i va treballar durant molt anys amb la seva germana gran. Molt aviat va conèixer al seu marit Manolo i es van casar molt joves, ella amb 21 anys. Malgrat tot, l'actitud masclista del seu pare no canviava.

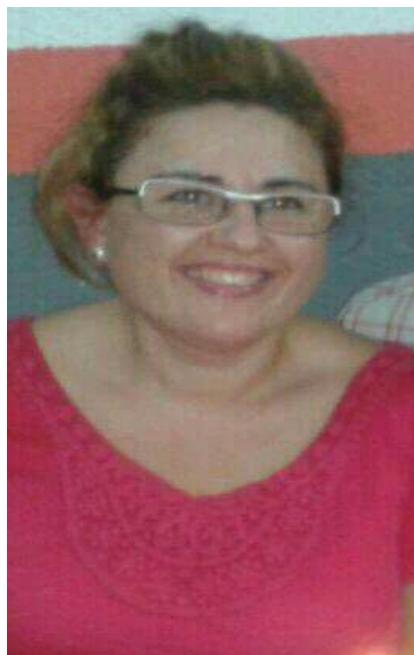
De novios, que no se me acercara, es más que llevábamos unos meses casados, y en una comida familiar, me paso el brazo por encima, y mi padre cuando se fue nos llamó poca vergüenza (...)

Com que no veia futur a la perruqueria, va decidir fer un curs de geriatria, a la vegada que treballava de perruquera a Tarragona. Això li va donar independència, es va comprar un cotxe, es va sentir més lliure i finalment va aconseguir una plaça en la residència de Vila-seca, on ara treballa.

Malgrat tot, la discriminació laboral que encara existeix li va passar factura al principi.

Una discriminación que sentí, pero no por ser mujer sino por ser gordita, fue cuando solicite la plaza, un compañero de planta me dijo, "perdona por lo que te voy a decir, pero, no sé si vas a poder en esta planta". Porque la plaza era en la planta de personas que se lo tienes que hace absolutamente todo. Hay algunos que están mejor, otros que peor (...)

Però la Mari va saber demostrar la seva vàlua i va aconseguir una plaça fixa, sent una de les treballadores més valorades.

Il·lustració 26. María Jesús Muñoz Lorite

Relat anònim

Una de les protagonistes d'aquest treball ens ha volgut explicar la seva història des de la intimitat.

Aquesta dona va néixer el 16 de març del 1964 i viu a Vila-seca des de que tenia un any. El motiu que els va portar cap a Vila-seca a ella i a tota la seva família era el treball que li van oferir al seu avi. Primer van venir els homes i després, quan la feina era estable, van venir les dones amb els fills des d'Andalusia fins a Vila-seca. Recorda la seva infantesa amb molta felicitat i ens explica que podies jugar al carrer sense perill.

Yo que desde recuerdo yo estaba súper bien, mi hermano y yo nos hemos criado en la calle porque en aquella época te criabas en la calle para lo único que subías era para comer, para merendar y al final tu madre acababa bajándote el bocadillo a la calle porque no subías de ninguna de las maneras , yo me acuerdo que siempre embarrada con polvo porque era tierra donde jugábamos y además no te importaba mancharte.(...)

La seva primera casa era al carrer Verge de la Pineda, on actualment es troba l'hotel. Els seus avis vivien a la casa de sota, i els seus tiets a la del costat, d'aquesta manera tota la família es podia comunicar mitjançant el pati. En aquesta casa hi eren de lloguer, però no estava en molt bones condicions i quan van estalviar per poder comprar-se un pis.

La cogieron porque así estaban como en plan familiar pero eran unas casas que los bajos tenían muchísima humedad porque eran casas de tierra, el baño estaba en el patio, mi padre es albañil y con permiso de la dueña, recuerdo que no teníamos bañera, recuerdo a mi madre que nos bañaba en un barreño de aluminio, para mi hermano y yo era fiesta mayor, el piso de mi abuela que tenía una pila de lavar grandiosa y nos metíamos los dos, mis padres dentro de sus posibilidades lo hicieron lo más acogedor posible hasta que ya ellos pudieron juntar un poquito de dinero y fue cuando se compraron un piso. (...)

El seu germà va ser el seu gran amic: sempre anaven junts, i compartien amistats. Recorda que no quedaven sols amb els amics, sinó que les famílies quedaven i li anaven tots plegats. Ajudava a casa anant a buscar llet a la part del camp de futbol, abans era tot camp i no hi havia totes les cases que ara estan construïdes.

En aquella época de críos no íbamos al cine solos, íbamos con nuestros padres entonces quedaban las familias los sábados íbamos al cine o al campo a pasear lo que es ahora el Mestral todo eso tampoco estaba edificado las casitas que hay más antiguas estaban pero el resto nada, y donde esta la academia de inglés en la otra esquina, allí

había una vaquería y vendían leche, yo he ido con la lechera esta de aluminio a buscar la leche y te la daban calentita recién ordeñada, entonces no se pasaban tantos controles, yo la he bebido toda la vida y mira como estoy, detalles así que los hemos perdido (...).

La seva família treballava al camp, i sobretot a l'estiu la seva mare netejava apartaments i cases a La Pineda i Salou. A les nit d'estiu les famílies treien les cadires a fora de casa i seien al carrer a parlar: era la manera d'entretenir-se abans que sorgís la televisió o altres aparells. La seva família va trigar més del normal en tenir una televisió perquè el treball al camp estava mal pagat.

Después de cenar se sacaban las sillas y se sentaban en la puerta del edificio, es que se sentaba toda la calle, todo el mundo hablaba, en verano era así y nosotros corríamos allí, a nadie le molestaba ni los críos ni nada claro te estoy hablando de una época que no teníamos tele, nosotros tardamos mucho en tener tele (...) mis padres tuvieron unos principios bastante difíciles (...)

Va estudiar a l'escola del Torroja, una època que recorda amb molta tendresa. Els dilluns havien de cantar la cançó Cara al Sol, i aixecaven la bandera d'Espanya. Havien d'estar tots en fileres i sense riure. Va tenir tant professors com professores i no va rebre cap càstig gaire dur. Totes les assignatures les va rebre en castellà i pensa que abans a l'educació es donava més importància a tenir bona lletra que no pas a tenir faltes d'ortografia.

Me acuerdo de educación física de eso sí, además llevábamos el pantaloncito corto y la camiseta blanca, hacíamos las manualidades, hacíamos música, catalán fue a última hora, pero era todo en castellano y estudiábamos la historia de España, no es como ahora que se fija más en la historia de Cataluña, es que hemos pasado de un extremo al otro, entonces se exigía mucho que tuvieras una letra, le daba más valor a que tuvieras una buena letra casi más que en las faltas (...)

Quan va créixer va començar a sortir, sempre amb el seu germà. No la deixaven sortir de nit si el seu germà no sortia, era una manera que els seus pares veien de protegir-la ens explica. Mai van dir-li com havia de vestir, sempre ha vestit com ella ha volgut i a la moda.

Es ahora y ya me ves con mi pantaloncito corto todo el verano y a mi, mi padre nunca me ha dicho que no me lo pusiera. A la hora de salir si que es verdad que yo podía salir si salía mi hermano, pero yo no me lo he tomado nunca a malas sino como por miedo a sí me pasaba algo para protegerme, porque la mentalidad de que las mujeres estamos

más desprotegidas, como nos llevábamos poco tiempo sí que salía porque salía con mi hermano. Si él no salía yo no podía salir, pero mi hermano si que podía salir solo, pero yo lo vi como que mis padres lo hacían por protegerme (...)

Als dinou anys es va treure el carnet de conduir, i va ser una dona independent sense problema per moure's. Va sentir un cert masclisme quan conduïa, alguns homes van tenir algunes paraules desagradables amb ella, però ella sempre s'ho va prendre amb humor.

Cuando me saque el carnet tenía 19 años más de una vez parada en un semáforo te decían lo que sea o calarse el coche o simplemente no ir a la velocidad que quería el otro coche aparcar y tardar más de la cuenta y decirte lo que tendrías que hacer es estar fregando los platos eso sí pero bueno he bajado la ventanilla y le he dicho es que ya tengo lavavajillas y ya está (...)

En acabar l'escola no va continuar estudiant. El seu germà sí que ho va fer, però els seus pares no tenien gaires diners i va decidir que no volia estudiar. Va sorgir-li un treball cuidant a nens, i més tard treballant a diverses botigues. Els seus pares la van portar a cursets de costura, perquè en aquella època que una dona sabés cosir era molt important.

Antes de acabar el colé me salió un trabajo para cuidar dos niñas, y como me gustaban y me salió esa oportunidad, luego me salió para trabajar en una tienda, entonces con catorce años te ponías a trabajar y no había ningún problema, entonces el profesor fue a hablar con mis padres y mis padres dijeron no porque me preguntaron y dije no papá, pues mis padres dijeron que la niña no quiere estudiar, porque en aquel entonces estaban más preocupados que las chicas aprendieran bordar, coser, corte, confección y todo eso (...)

El seu marit va haver d'anar a casa seva a parlar amb els seus pares i la relació entre el seu marit i els seus pares sempre ha estat genial. No li han dit mai amb qui havia de casar-se o amb qui no.

Mi padre no le puso ningún impedimento, y mi madre tampoco, mis padres siempre han tenido claro que nosotros teníamos que estar con la persona que nosotros quisieramos, nosotros somos andaluces y mi marido es catalán en mi familia nunca se ha dicho es catalán no lo aceptamos, le han aceptado siempre aparte que mi marido es una pasada, tampoco podrían decir nada de él (...)

Va tenir dos fills, però als seus embarassos patia molt i va decidir juntament amb el seu marit, deixar de treballar i quedar-se a casa, gaudint dels seus fills. També la seva mare es va posar malalta i va decidir cuidar-la.

Estoy encantada de las mujeres que deciden trabajar me parece maravilloso pero también quiero que se respete y se acepte que hay mujeres que decidimos quedarnos en nuestra casa a hacer lo que nosotras queremos hacer que no estoy diciendo que las que trabajen no hagan la faena en su casa eso no estoy diciéndolo pero bueno son circunstancias diferentes (...)

Volien tenir un altre fill, però com que els seus embarassos no havien anat bé, van decidir adoptar-lo. El 2009 van rebre una trucada de la casa d'acollida dient que el seu fill tenia vuit mesos i estava sa. Va ser tanta l'emoció que no van pensar en preguntar més allà de quan el podien veure. Van concertar la primera entrevista i van trucar a tota la família per informar d'aquesta notícia tan especial. Els seus dos fills també van rebre la notícia amb molta alegria.

Estábamos en esta cocina mi marido y yo, y me llaman dicen que llamamos de aquí de la casa de acogida y pongo el teléfono para oírlo los dos bueno pues tenemos un bebé tiene ocho meses está sano y era para ver si podíamos la primera entrevista. Me acuerdo que era viernes para el lunes y bueno colgamos, primero llamamos a la familia fui a ver a los dos mayores al cole para darles la noticia, quería darles la noticia yo (...)

Ellos desde el primer día estaban como locos, la familia cuando empezamos a decirlo preguntaban pero es niño o niña, y mi marido y yo decíamos es que no lo hemos preguntado, es que ni sabemos, y nosotros a la primera entrevista fuimos sin saber si era niño o niña, es que no lo sabíamos, a nosotros lo que nos impacto era que era bebé y que estaba sano, para nosotros eso ya era increíble (...)

El que va disgustar-la va ser que les exigències per adoptar són massa altes: un nen no necessita uns ingressos de quantitats desproporcionades per viure, sinó l'amor d'una família. Va veure dones i homes sols, que anaven a adoptar, en canvi quan ella va anar a adoptar, les parelles homosexuals no podien adoptar. Va tenir diversos problemes amb la documentació del seu fill, amb error burocràtics que va tardar dos anys en arreglar.

Tienes que asegurar una parte económica, tienes que tener una vivienda, tienes que tener una habitación para el bebé, y aunque fuese compartida tenía que tener sus dimensiones, ellos tenían que venir a medir, ¿qué pasa que él hubiese sido menos feliz por tener una habitación con literas?, ósea tres camas en una habitación (...)

3.1.3 Anys setanta

Contextualització

La dècada dels setanta es defineix com una època de canvis. Aquesta es va caracteritzar per la fi de la dictadura franquista, i la transició cap a una democràcia amb monarquia.

Al principi va ser una dècada plena de vagues obreres, una retirada progressiva del suport donat a l'Església, l'aparició del grup terrorista ETA, que va protagonitzar l'assassinat de Carrero Blanco (President del govern anomenat per Franco al 1973), l'excessiva inflació econòmica i a la vegada una recessió econòmica. Tot això juntament a la pressió internacional que hi havia contra el règim instaurat al país, la dictadura.

El 20 de novembre de 1975, a meitat de la dècada, el dictador Francisco Franco va morir, deixant com a successor al príncep Juan Carlos. Aquest, al 1948, va venir a Espanya amb l'objectiu de ser educat per Franco. Va obtenir el permís per cursar el batxillerat i els altres estudis post-obligatoris a Espanya, ja que la seva família estava exiliada a Portugal després de la declaració de la República al 1931. Juan Carlos va ser educat sota el control de Franco. El seu matrimoni també va ser pactat per Franco mirant els seus interessos. Es va casar amb Sofia de Grècia.

Il·lustració 27. Francisco Franco.

Il·lustració 28. Juan Carlos.

Il·lustració 29. Sofia de Grècia.

El 22 de novembre Juan Carlos va ser nomenat rei d'Espanya davant les corts espanyoles amb el nom de Juan Carlos I.

Il·lustració 30. Juan Carlos jurant les lleis davant les corts

Juan Carlos va promocionar Adolfo Suárez a la presidència del govern espanyol, encarregant-li que formés govern per impulsar la *Llei per a la Reforma Política*, que va ser votada a les Corts espanyoles el 18 de novembre de 1976 aprovada per un referèndum popular. Va ser l'arma principal cap a una transició democràtica. Aquesta comportava:

- Drets fonamentals i llibertats públiques.
- La legalització dels partits polítics i una llei electoral.
- Legalització dels sindicats per defensar els treballadors i els seus drets com tals.
- Una modificació del Codi Penal per eliminar el que es considerava un delicte polític.
- Dissolució de les Corts Franquistes.
- Elecció d'unes Corts generals a través de sufragi universal.

Il·lustració 31. Notícia del ABC.

Il·lustració 32. Adolfo Suárez.

A més a més de ser el cap visible del govern d'Espanya, tenia un paper molt important per restaurar les institucions catalanes, les quals havien estat abolides durant la dictadura. Va començar una sèrie de diàlegs amb Josep Tarradellas, president de la Generalitat a l'exili. El va rebre al Palau de la Zarzuela i van restablir la Generalitat a Catalunya nomenant a Josep Tarradellas president provisional.

El 6 de desembre de 1978 es va aprovar la Constitució espanyola. Espanya passava a tenir una monarquia parlamentària i un sistema democràtic modern.

Situació de la dona

El grup MDM, que va sorgir a la dècada dels seixanta, (durant el 1974) junt amb altres organitzacions de dones, van organitzar actes per commemorar l'Any Internacional de la Dona i per poder convocar els actes van tenir el suport de la UNESCO que va aportar-li cobertura legal. El període de la Transició va donar peu a un creixement del feminism, aquest es consolida perquè entre 1975 i 1976 es van celebrar les primeres jornades de l'alliberament de la dona i les jornades catalanes de la dona a la semiclandestinitat on hi van acudir cinc-centes dones. A les segones jornades hi van acudir unes quatre mil dones i es va debatre sobre el feminism, la dona a la política, a l'educació, al treball i sobre el sexism.

El feminism va tenir dos moments diferenciats:

1. En una primera etapa, les seves ideologies i idees polítiques van donar legitimitat al moviment. Per part dels partits polítics rebrien un escàs suport, però ja no rebrien una negativa.
2. El moviment va tenir un notable creixement. Va tenir un impacte dins de la societat i dins del dia a dia de la població espanyola, però el gran impacte el va tenir als mitjans de comunicació. Gràcies a això, finalment es va crear la Coordinadora Feminista Estatal, que va sol·licitar poder per promoure i impulsar la igualtat tant en la societat com en els àmbits legals.

Il·lustració 33. ATEM grup feminista el dia internacional de la dona.

Després de les eleccions del 1977 va haver-hi una discussió sobre quins eren els drets de la dona que reivindicaven els grups feministes i que havien de ser introduïts a la Constitució. Però no van tenir suport suficient. Aquests són alguns articles que donaven igualtat a la dona a la constitució del 78:

- Artículo 9.2: *Corresponde a los poderes públicos promover las condiciones para que la libertad y la igualdad del individuo y de los grupos en que se integra sean reales y efectivos; remover los obstáculos que impidan o dificulten su plenitud y facilitar la participación de todos los ciudadanos en la vida pública, económica, cultural y social.*
- Artículo 10.1: *La dignidad de la persona, los derechos inviolables que le son inherentes, el libre desarrollo de la personalidad, el respeto a la ley y a los derechos de los demás son fundamento del orden político y de la paz social.*
- Artículo 10.2: *Las normas relativas a los derechos fundamentales y a las libertades que la Constitución reconoce, se interpretan de conformidad con la Declaración Universal de Derechos Humanos y los tratados y acuerdos internacionales sobre las mismas materias ratificadas por España.*
- Artículo 14: *Los españoles son iguales ante la Ley, sin que pueda prevalecer discriminación por razón de nacimiento, raza, sexo, religión opinión o cualquier otra condición o circunstancia personal o social.*
- Artículo 23.1: *Los ciudadanos tienen derecho a participar en los asuntos públicos, directamente o por medio de representantes, libremente elegidos en elecciones periódicas por sufragio universal.*

El 1978 va tenir lloc el judici a Bilbao contra diverses dones acusades d'haver avortat. Les dones que van ser jutjades pertanyien a una classe social baixa amb més de dos fills i una precària situació personal. El moviment feministà s'hi va oposar i va aconseguir recaptar cinc mil signatures, entre elles les d'importants personatges polítics, socials i culturals, que van relatar que alguna vegada havien col·laborat en un abort o l'havien patit. Va ser tal la repercussió social que el judici va ser suspès.

Per altra banda, el feminismisme sempre va estar associat amb el Partit Comunista d'Espanya (PCE), encara que aquest mai li va manifestar el seu suport de manera explícita. Tampoc mostrava gaire interès per les polítiques que manifestaven, ni les ideologies, però va fer suport a la seva clandestinitat. Entre 1977 i 1978 les comissions de les dones van organitzar reunions on sabem que gairebé van anar-hi la meitat de les dones militants del Partit Comunista.

El grup de la Coordinadora Feminista Estatal va patir diverses crisis internes, però finalment va presentar moltes propostes de llei, com la llei de l'avort, un tema que encara a l'actualitat causa molta controvèrsia. A més d'aquestes propostes també van aconseguir apropar les dones per participar en les corporacions municipals.

Il·lustració 34. Logotip del partit comunista al 1977.

Un altre partit que també va tenir relació amb els grups feministes va ser el Partit Socialista Obrer Espanyol (PSOE): dins d'aquest partit al 1976 les dones van proposar la creació d'una comissió que s'anomenava *Mujer y Socialismo*, però en el sí del partit hi havia moltes persones en contra del feminismisme perquè pensaven que la igualtat dels sexes era impossible. Les dones del PSOE temien que se les relacionés amb aquesta comissió i que fossin marginades per part del partit.

Van arribar les eleccions del 1979, i malgrat la comissió creada, la quantitat de dones a les llistes del PSOE va ser escassa, però aquesta escassetat va provocar que Carlota Bustelo, que va ser diputada i feminista reconeguda, abandonés les llistes del partit. Les eleccions municipals foren favorables pel partit i això va permetre a les dones treballar de manera administrativa als ajuntaments. El PSOE va anar creixent i a la vegada que creixia, la comissió quedava marginada.

Il·lustració 35. Carlota Bustelo.

Il·lustració 36. Logotip del PSOE al 1970.

Una vegada arriba el feminism a Espanya, la societat començ a canviar perquè les dones decideixen canviar el seu estil de vida. Això es pot observar en tres conceptes:

- **Fertilitat i natalitat:** La taxa de natalitat decreix a causa de la incorporació de les dones al treball i el canvi de mentalitat. Es trenca amb el format catòlic de família, encara que l'Església segueix sent un dels pilars de país.
- **Educació:** L'analfabetisme dins de les dones es comença a reduir, encara que es reflecteix amb més intensitat a la dècada dels vuitanta.
- **Treball:** Una minoria de les dones comença la seva incorporació al treball per tal fer-se valorar a la societat.

Un altre àmbit molt notable és la dona a la publicitat. Com vam veure, als anys seixanta, ja tenia un paper important, però als anys setanta podem veure un canvi. Al principi de la dècada la publicitat segueix dirigida cap a l'àmbit domèstic on l'objectiu principal és l'home.

Il·lustració 37. Publicitat del detergent Norit.

Il·lustració 38. Publicitat Rolex.

Una vegada comença el període de transició la publicitat canvia. Es parla d'una nova etapa d'Espanya, el turisme creix i trobem sobretot campanyes de publicitat de línies aèries, on trobem el lema d'una nova dona.

A la Publicitat Colón trobem en negreta:

"COLON y la nueva mujer"

COLON y la nueva mujer. Seguro, 27 años... y esperando al tercero. Una nueva mujer, fascinada por muchos cosas. Todas las otras tiene que lavar una montaña de ropa. Naturalmente, usando siempre COLON, el detergente que usa la nueva mujer. COLON da a la ropa esa fragancia inconfundible del olor a limpio, quedando suave, muy suave y... ¡más blanca, imposible! COLON lava con mucho cuidado. COLON, para la nueva mujer.

Il·lustració 39. Publicitat Colón.

La dona a Vila-seca

A Vila-seca es viu un gran increment de la població: es passa a tenir uns nou mil habitants i es comencen a formar els primer barris separats del nucli antic i n'apareixen de nous com el Miramar, La Riera o El Colomí. Comença la construcció d'apartaments turístics i hotels a Salou, per tant, crida a moltes persones que vinguin a viure aquí; Vila-seca creix gràcies al turisme i a la indústria.

Aquesta etapa de creixement va continuar fins al 1977, quan gairebé es va arribar a setze mil habitants. Entre 1975 i 1976 hi havia deu mil telèfons instal·lats al municipi i unes tretze oficines bancàries. En aquell moment va arribar la crisi econòmica i les taxes de l'augment de població van disminuir.

Vila-seca i Salou: Població a la dècada dels setanta

ANY	HABITANTS	AUGMENT
1970	8947	-
1975	12306	37,54
1976	14082	14,43
1977	15867	12,68
1978	16800	5,88
1979	17520	4,28

El 1972 es crea una coral mixta a Vila-seca anomenada Cor la Nova Unió; la coral es manté viva avui dia i realitza nombroses actuacions arreu de Catalunya i Europa.

Il·lustració 40. Instantània de la coral al 1975.

L' Esbart Sant Esteve es dissolgué (al 1975), això provocà que l'Agrupació Cultural fomentés la creació d'un altre esbart. El nou esbart s'anomenarà l'Esbart Ramon d'Olzina, que es formarà a finals del 1975, però serà presentat oficialment el 15 de maig del 1976. Estava destinat a la participació de gent adulta, i a causa de l'èxit final, al 1977 es creà un esbart infantil. Aquest actualment continua ballant i participant en actes del poble.

Il·lustració 41. 16 de maig de 1976, primera actuació de l'Esbart Ramon d'Olzina.

Dins de l'àmbit educatiu, l'any 1965, s'havia inaugurat l'escola Torroja Miret. El 1970 va sorgir la nova llei d'educació, essent l'escolaritat obligatòria i gratuïta. Això va suposar un increment de l'escolarització. L'escola va ser obligatòria fins als catorze anys i es van reformar els nivells educatius. Es volia afavorir el principi d'igualtat i d'oportunitats i l'accés als nivells superiors d'ensenyament entre les classes socials i entre nens i nenes.

Entre el curs 1975 i 1976, trobem el cens escolar de Vila-seca 1675 alumnes a Vila-seca poble i 136 alumnes del barri La Plana. Tant a La Pineda com a La Plana hi havia aules que formaven part de l'escola Torroja i Miret, on es cursava la primària. A l'hora de voler cursar un curs superior s'havia de fer a Vila-seca poble, ja que tenien autobusos gratuïts per poder arribar al poble.

Il·lustració 42. Classe de nenes de l'escola Torroja Miret al 1970.

Tot aquest creixement de població va donar lloc a la creació d'una altra escola, la del San Bernat, situada al costat del Torroja, hi van passar els alumnes de segon cicle, els quals la lletra del seu primer cognom era la M. Tot i aquesta ampliació a dues escoles, les necessitats eren més grans i es demanaven ampliacions internes.

Municipio: Vilaseca. Localidad: Vilaseca. Constitución del Colegio Nacional mixto que contará con dieciséis unidades escolares de asistencia mixta y Dirección con función docente. A tal efecto se integran y trasladan dieciséis unidades escolares de asistencia mixta procedentes por desglose del Colegio Nacional «Torroja Miret», de la localidad.

Municipio: Vilaseca. Localidad: Vilaseca. Se autoriza la denominación de Colegio Nacional de «Sant Bernat Calbó», para el Colegio Nacional constituido por Orden ministerial de fecha 8 de febrero de 1977 («Boletín Oficial del Estado» de 4 de abril).

El mercat municipal fou construït el 1968, però no és fins al 1970 quan comença a tenir un èxit total. Hi havia d'una banda el mercat interior, on a mitjans dels anys setanta hi podíem trobar diverses peixateries, una cansaladeria, dues carnisseries, una pastisseria, dues fruiteries, una lleteria i una parada de pesca salada. A més de tot això, els dijous, als afores del mercat municipal, s'hi instal·lava un petit mercat exterior.

Il·lustració 43. Dones treballant al mercat.

Dins de l'àmbit polític, a les eleccions de 1979, es fan les primeres eleccions municipals a Vila-seca després de la dictadura, on només hi trobarem una única dona que va participar a la política com a regidora, aquesta fou la senyora Josefina Sotorras Borbonet. Només va durar al càrrec deu mesos, ja que va lliurar l'acta abans d'acabar el seu mandat juntament amb dos regidors més. Va ser regidora del Partit Socialista de Catalunya (PSC) del 19 d'abril de 1979 fins al 26 de juny de 1980.

Per últim l'àmbit de la moda. Aquí ens sorprendrà la creació de la roba unisex, que serà decorada amb flors i altres estampats alegres. Les dones optaran per vestir amb pantalons, desafiant a la societat que els havia dit que els pantalons eren pels homes i les faldilles per les dones. Les sabates passaran a ser un element de la moda molt important, i la gent començarà a vestir amb sabates molt extremades.

Il·lustració 44. Dones vilasecanes al 1970.

Relat de Victòria Villas Sánchez

La Victòria és una dona d'origen mexicà que ens ha eplicant la seva història com a nouvinguda al poble.

Aquí comença el relat de Victòria Villas Sánchez que va néixer a Mèxic fa 41 anys. Filla orgullosa de mare soltera, va venir a Espanya per fer un màster de protocol a Madrid, on va conèixer a qui avui és el seu marit, que era de Tarragona i per això, passats tres anys de convivència, decidiren venir a viure a Vila-seca.

Soy hija de madre soltera. Llevo aquí en Tarragona once años, y en España llevo catorce años. Vine a hacer un máster a Madrid de protocolo y eventos corporativos, y aquí conocí al que hoy es mi marido, que es de aquí de Tarragona y es por eso por lo que estamos aquí en Vila-seca (...)

En contra del criteri de la seva família va decidir venir a Espanya i va conviure abans de casar-se amb el seu marit, fet impensable a Mèxic per pes de la tradició catòlica.

Cuando vine a estudiar a España y toda mi familia me criticaba o me decía que estaba loca porque como me iba a ir a otro país, e iba a dejar todo, como iba a ir sola, que las mujeres solas no pueden ir (...)

Explica que després de treballar en una immobiliària va poder muntar la seva empresa d'organització d'esdeveniments i casaments. Ajuda els futurs nuvis en tots els preparatius de la boda i està completament realitzada. No recorda haver sentit cap comentari masclista en el seu treball, però en canvi sí quan estudiava Empresarials a Mèxic, els seus caps demanaven que anessin ben vestides, faldilla i jaqueta, res de texans.

Entonces, el despacho contable en el que estaba, los jefes sí eran bastante machistas, solo querían a los hombres, o las mujeres se dedicaban a otro trabajo, o querían que fueras siempre en traje, chaqueta, cuando eras una estudiante y no tenías para comprarte ropa de ejecutiva. No podía ir en vaqueros (...)

Confessa que la seva vida des de que va sortir de Mèxic va ser molt moguda: El Salvador, de nou Madrid, Tarragona...amb un cert recel familiar per casar-se amb un estranger i no tornar a viure a Mèxic.

Después, nos fuimos a vivir un año en San Salvador, y después nos casamos y volvimos otra vez a Madrid, y luego a Tarragona (...) Te vas a casar, con este chico, que es extranjero" o "No te quedes en España".

Quan diu que el seu marit planxa les camises o ajuda en les tasques de la llar, no s'ho creuen a Mèxic, país que encara és una mica masclista en molts sentits. Nota una evolució més ràpida en aquest aspecte aquí a Catalunya i Espanya.

En mi época si que había bastante machismo, en muchas cosas, en los trabajos, ese trabajo es de mujeres, y ese es de hombres, o las tareas de casa solo son de chicas, yo creo que todavía en México los hombres no colaboran en las tareas de casa, como aquí en España (...)

Mis primos, tíos, que son mucho más mayores que yo, todo lo hace la mujer, la comida, la casa, hasta ordenar la ropa del hombre, todo, todo, todo. (...)

Li resultava molt xocant quan treballava a Mèxic en una empresa espanyola, que es pogués dir de tu als caps, mentre que en una empresa mexicana tots eren llicenciats, arquitectes i sempre de vostè. També li sobtava que fessin reunions de treball amb tota la plantilla, i molt més encara que es fessin dinars de germanor.

En cambio, cuando llegaron los españoles, a los jefes españoles les hablábamos de tú, entonces nos chocaba porque no estábamos acostumbrados a tutejar a los jefes y mucho menos, por ejemplo, hacer comidas de trabajo con ellos, ósea nos incluían a

toda la plantilla y con los otros jefes era solo los jefes y no había nadie más. Era como pecado, decirle de tú a un jefe mejicano, siempre de usted. (...)

El començament de la seva empresa no va ser fàcil, poc a poc va obrir-se portes i va ampliar mercat i clients. El que no li agrada és que hi hagi diferència salarial entre homes i dones per la mateixa feina i diu que s'haurien d'evitar discriminacions salarials.

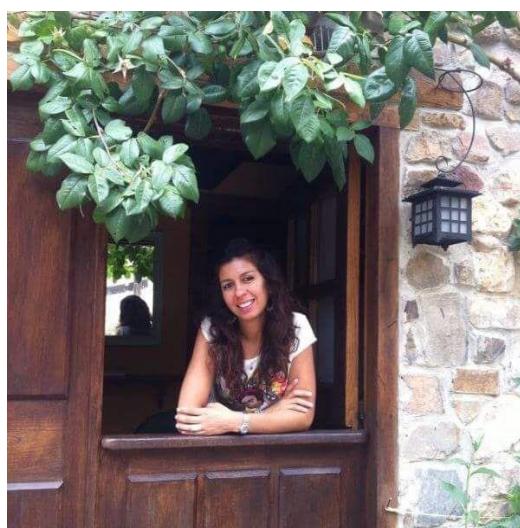
Se tendrían que igualar los sueldos, en todas las empresas, y ganar lo mismo o más, pero dependiendo de las capacidades de cada uno, pero no por ser mujer o hombre, y que por tener un alto cargo no estés bien remunerada por ser mujer (...)

Amb cara de satisfacció diu que el seu marit l'ajuda en tot, que ha educat als seus dos fills en el respecte i la igualtat entre sexes, sense rols predeterminats. A la seva família li sobtava que juguessin amb cuines, quan realment el que feien era jugar a ser xefs de cuina.

Una cosa que recuerdo que les hacía gracia a mi familia cuando venían a verme es que mis hijos, tanto el pequeño como el grande, han jugado con cocinitas siempre, y me familia me decía, pero si es de niñas porque les has comprado cocinitas. Y no, ellos jugaban a ser chefs y cocinar es algo tanto de hombres como mujeres. Chocaba mucho en mi familia, que mis niños jugaran a “cosas de niñas”(...).

Els seus fills jugaven amb coses de nenes, però amb el temps s'han decantat per coses més de nens. Però pel·lícules com La Sirenita no falten en la seva filmografia.

Con las películas también relacionan algunas de niñas y otras de niños, aunque últimamente al pequeño, le hice ver la Sirenita, Alicia en el país de las maravillas y la bella y la bestia. Y le encantan. La sirenita la ha visto como 20.000 veces, poco a poco hemos ido viendo películas de niñas y al final le han encantado.

Il·lustració 45. Victòria Villas Sánchez.

3.1.4 Anys vuitanta

Contextualització

A finals dels anys setanta es va iniciar un deteriorament del sistema polític, això va provocar un cop d'Estat protagonitzat principalment per Antonio Tejero el 23 de febrer de 1981, anomenat també 23-F. Va tenir lloc durant la sessió d'investidura de Leopoldo Calvo-Sotelo al Congrés dels Diputats: el seu pla, en primer lloc era ocupar el Congrés amb dos cents Guàrdies Civils armats. El ministre de Defensa, Gutiérrez Mellado, que estava present en el Congrés dels Diputats juntament amb Adolfo Suárez, van tenir un petita baralla amb Tejero però els trets dels Guàrdies Civils obligaren a tothom a posar-se bocaterrosa.

Il·lustració 46. Moment del cop d'estat amb Antonio Tejero aixecant la mà.

Amb el poder legislatiu i executiu a les mans dels militars es pretenia aconseguir generar un nou sistema de govern o una nova política. Poc a poc es van anar separant als diputats més importants del Congrés per parlar. Però no només van decidir ocupar el Congrés, sinó també alguns carrers de València amb cinquanta carros de combat dirigits pel General Milans del Bosch amb la seva missió d'apuntar a les institucions més importants. Aquest cop no estava secundat per totes les regions militars, i les que estaven en contra es van posar a disposició del rei Juan Carlos I.

La negativa del rei va ser el factor que va permetre la frustració del cop. De matinada es va emetre per televisió un missatge del rei Juan Carlos I on informava als espanyols de la seva negativa a secundar el cop i demanava tranquil·litat, però sobretot va defensar la constitució.

Al dirigirme a todos los españoles, con brevedad y concisión, en las circunstancias extraordinarias que en estos momentos estamos viviendo, pido a todos la mayor serenidad y confianza y les hago saber que he cursado a los Capitanes Generales de las Regiones Militares, Zonas Marítimas y Regiones Aéreas la orden siguiente:

«Ante la situación creada por los sucesos desarrollados en el Palacio del Congreso y para evitar cualquier posible confusión, confirmo que he ordenado a las Autoridades Civiles y a la Junta de Jefes de Estado Mayor que tomen todas las medidas necesarias para mantener el orden constitucional dentro de la legalidad vigente.

Cualquier medida de carácter militar que en su caso hubiera de tomarse deberá contar con la aprobación de la Junta de Jefes de Estado Mayor.»

La Corona, símbolo de la permanencia y unidad de la patria, no puede tolerar en forma alguna acciones o actitudes de personas que pretendan interrumpir por la fuerza el proceso democrático que la Constitución votada por el pueblo español determinó en su día a través de referéndum.

Discurso del rey Juan Carlos I.

Finalment, el cop va acabar amb la trucada de rei demanant la retirada de tropes i amb una rendició per part d'Antonio Tejero.

Solventada la situació de crisis, el govern de Calvo-Sotelo va durar solament un any i mig al capdavant a causa de la divisió del seu propi govern després de l'aprovació de la llei del divorci. Al maig del 1982, Espanya va entrar a l'Organització del Atlàntic Nord, fet que va crear molts dubtes; aleshores el PSOE va prometre un referèndum popular si guanyava les pròximes eleccions. L'octubre del mateix any es van convocar eleccions i les va guanyar el PSOE.

Il·lustració 47. Calvo-Sotelo.

Il·lustració 48. Lema PelCanvi del PSOE 1982.

A partir d'aquest moment comença el govern socialista de Felipe Gonzalez. En primer lloc es van haver d'enfrontar a una crisi econòmica. El gabinet va aprovar un pla d'estabilització econòmica que implicava una reforma industrial que al principi no va ser rebuda de manera positiva.

Un altre gran problema va ser enfrontar-se a ETA; amb més de cent morts durant el govern del PSOE i una dura reforma en l'exèrcit per evitar més aixecaments, va ser un dels millors èxits d'aquest govern.

A l'educació es va aprovar una reforma educativa, anomenada LODE, que establia l'ensenyança de forma obligatòria i gratuïta fins els setze anys, a més d'una retirada temporal de la llei d'avortament.

Espanya accedeix a la Comunitat Econòmica Europea el 1986. A més, durant aquests anys es va desenvolupar el mapa de les comunitats autònomes i l'aprovació dels diversos Estatuts d'Autonomia. Aquest mateix any el PSOE va tornar a guanyar les eleccions, així doncs es forma la segona legislatura del PSOE on hi va haver un fort creixement econòmic, desenvolupat per una política d'inversions en infraestructures, creixement dels serveis educatius, sanitaris i de les pensions.

Tot aquest creixement econòmic va provocar un augment de les diferències entre la riquesa entre diferents classes socials que hi havia al país. Els diferents sindicats, com CC.OO o UGT, van mostrar la seva indignació organitzant una vaga general el 14 de desembre de 1988; l'Estat es va paralitzar i van haver de negociar.

El 1989 el PSOE va tornar a guanyar les eleccions, amb una tercera legislatura que es desenvoluparà a la dècada dels noranta.

Il·lustració 49. Felipe Gonzalez.

Situació de la dona

Canviar la Constitució no aconseguia canviar una societat amb unes arrels masclistes i sexistes. Les dones necessitaven una institució que les representés i les pogués defensar i es va crear l’Institut de la Dona el 1983, presidit per Carlota Bustelo.

Té dos objectius bàsics:

1. Compliment i desenvolupament de les propostes polítiques dirigides a promoure la igualtat de sexe.
2. Participació de la dona en àmbits com la política, la cultura, l’economia o la societat.

Per poder aconseguir aquests dos objectius van seguir una línia de treball basada en:

- Creació de programes i serveis d’informació, formació i atenció a les dones.
- Actuacions per promoure les polítiques específiques dirigides a les dones des de l’Estat.

L’Institut de la Dona va estar sota el control del Ministeri de Cultura fins al 1988, quan van passar a formar part del Ministeri de Treball i Assumptes Socials. Actualment l’Institut de la dona depèn de la Generalitat de Catalunya.

A principis dels anys vuitanta, el fet que la participació a la política per part de les dones fou escassa va causar una demanda d’igualtat. Al llarg de la dècada la presència femenina va anar augmentant i també els càrrecs dirigits per dones. El PSOE, donada aquesta demanda d’igualtat, va decidir crear una quota d’afiliació per a les dones, amb el 67% dels vots dels afiliats a favor. Aquesta quota es va establir el 1988, a la vegada que es va portar al Congrés la democràcia paritària, aquesta establia que cap partit polític podia presentar-se a les eleccions amb un percentatge d’homes o dones que superés el 60% o estigués sota el 40%.

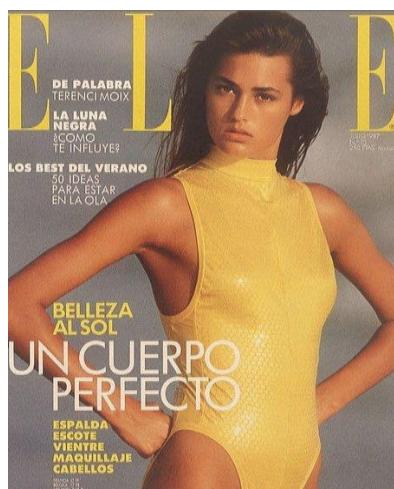
El Partit Popular (PP) tenia un discurs més conservador o més masclista respecte a les capacitats de les dones per governar. Però a finals dels anys vuitanta va començar a integrar les dones al seu partit.

D’aquesta manera la política va començar a estar en mans de la dona, encara que hi havia molta inseguretat per part de les dones sobre les seves capacitats. Es van començar una sèrie de mesures legislatives on es promovia l’activitat de les dones en tots els àmbits. També van aparèixer reformes per crear igualtat entre homes i dones:

- 1981: llei de divorci.
- 1981: igualtat de drets dels nens i nenes nascuts o nascudes dins o fora del matrimoni.
- 1981: igualtat de drets de l'home i la dona casats en matrimoni.
- 1985: dret a l'avortament, s'accepta l'avortament donades tres circumstàncies concretes: perill de la salut o la vida de la mare, malformacions al fetus o embaràs causat per una violació.
- 1989: permís de maternitat, on el permís de maternitat o paternitat és ampliat a les setze setmanes.
- 1989: permís per cuidar dels fills; és aprovat el dret a aquest permís per a la part paterna.
- 1989: impost de la renta (IRPF); es va aprovar una reforma fiscal on es permetria a les parelles casades l'opció de presentar la declaració de la renta per separat.

Amb totes aquestes reformes tant a la política com a la societat, la dona comença a integrar-se al treball, a tots els àmbits i oficis i deixant de tenir el paper de mestressa de casa dominada per l'home. Cada vegada més, l'edat per a tenir fills s'endarrereix, igual que l'edat pel matrimoni, perquè es dediquen més temps a elles mateixes, sorgeix la dona independent. Malgrat que la dona evoluciona, l'home segueix en el mateix rol a la societat, això complica la situació de la dona, que treballa i que té una jornada laboral i a més la seva vida familiar.

Aquest canvi es veu reflectit en la publicitat. Comença una publicitat on la imatge de la dona canvia: ja no hi ha una totalitat de la publicitat on trobem un tipus de campanyes masclistes. Ara ens mostren una dona activa que treballa i també que es diverteix. Les tendències sobre la moda o la bellesa es veuran reflectides en revistes creades exclusivament en aquest dos àmbits.

Il·lustració 50. Portada de la revista *ELLE* al juliol de 1987.

Il·lustració 51. Campanya de la aerolínia Iberia dirigida a la dona.

Juntament amb aquesta publicitat sorgeixen campanyes de publicitat en l'àmbit sexual, i també la idea que les dones eren tractades com a objectes sexuals.

Campanya publicitària de la marca LEA. Es tracta d'una marca d'espuma i fulles d'afaitar on es reflecteix la idea de la dona utilitzada com a objecte sexual amb el lema **NO TE CORTES!**

A més a la imatge es veu com la dona és la que s'apropa a l'home i a ell l'agafa per sorpresa.

En aquesta imatge podem observar la publicitat que es va començar a emetre després de lleis com la de l'avortament, o la del divorci on el sexe per igual entre homes i dones comença a deixar de ser un tema tabú.

La dona a Vila-seca

La inclusió de les dones en la política municipal va començar la dècada passada. El que s'entén com a segon període comença el 1983 amb la fi del primer mandat de l'ajuntament. Del 1983 fins al 1987 només hi vam tenir una regidora, fou la senyora Palmira Companys Canals, que va deixar el càrrec abans de finalitzar el mandat.

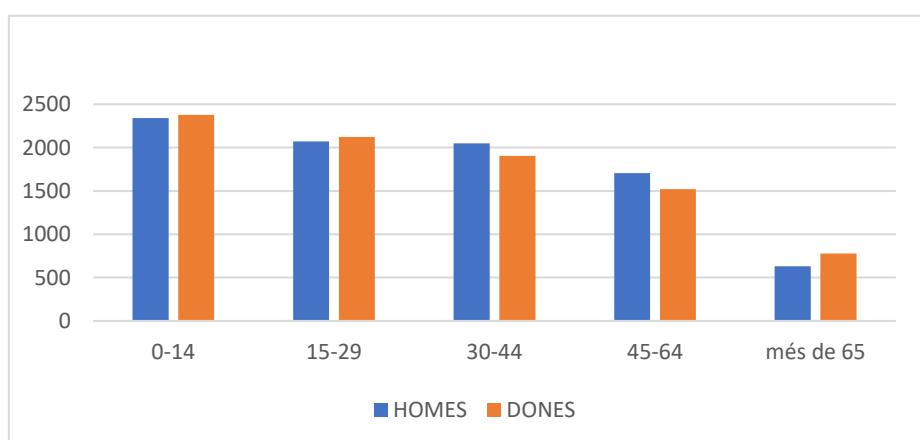
El 1987 comença una altra legislatura, on van ser tres les dones les que van ocupar càrrecs com a regidores: Francisca de Paz Perdiguero (regidora del PSC), Maria Àngels González Estremad (regidora de Convergència i Unió) i Maria Estradé Pujals (regidora de Convergència i Unió). D'aquestes tres dones només Francisca de Paz Perdiguero va seguir al càrrec tota la legislatura, que va durar fins al 1991.

La població en aquesta dècada augmenta i disminueix lleugerament:

Vila-seca i Salou: Població dècada dels vuitanta

ANY	HABITANTS	AUGMENT %
1980	16426	-6,24
1982	16937	3,11
1983	17747	4,78
1984	18123	2,12
1985	18570	2,47
1986	17506	-5,73
1987	17758	1,44

També es pot observar la diferència de població entre les dones i els homes al 1986: la majoria dels homes els trobem a una edat adulta, mentre que el número de dones és més elevat a la població més jove i també a la més vella.

Si sumem totes les dades obtenim un total de 17504 habitants, dels qual 8803 són homes i 8701 dones; hi havia una diferència de 102 persones entre els dos gèneres.

El creixement de la indústria i la seva oferta de treball és un dels àmbits pel que creix Vila-seca. A principis dels vuitanta la majoria de les indústries instal·lades a zones properes del municipi eren de caràcter petroquímic, destacant la factoria Bayer. El 1980 hi havia 111 empreses que donaven treball a 852 treballadors, la majoria vilasecans. Les dones no solien treballar en aquest àmbit.

L'altre factor que produeix creixement és el comerç i el turisme. L'alimentació, l'hosteleria, la construcció i els transports van ser els àmbits que més van afavorir amb aquest augment. També l'hoteleria, que estava relacionada amb l'arribada dels turistes sobretot a l'estiu. Es calcula que cada any arribaven dos milions de turistes. El turisme donava pas a empreses d'oci com un bar, el supermercat, la botiga de records, la discoteca, l'agència de lloguers i els restaurants. En aquests sectors sí que hi treballaven dones.

Vila-seca i Salou: Empreses segons sectors al 1985

SECTOR ECONÒMIC	EMPRESES	TREBALLADORS
AGRICULTURA	4	6
INDÚSTRIA	57	837
CONSTRUCCIÓ	66	335
SERVEIS	628	2691

Aquest creixement de població afecta també a les escoles, ja que el municipi passa a tenir més nens i nenes. El 1981 el Mestral demanava un ampliació de l'EGB i de la zona dels preescolars. Les escoles seguien necessitant ampliacions, i l'Ajuntament va col·laborar perquè aquestes millores i ampliacions es dugueren a terme. El 1988 l'Ajuntament anunciava una sèrie de millores amb un pressupost de 6.027.840 pessetes. Les respectives inauguracions van ser celebrades amb grans festes.

El 1984 es va nomenar a una dona com a directora de l'escola Torroja Miret: Maria Teresa Mas Adell, que va ser directora de l'escola fins el 2000. El seu mandat va estar ple de reivindicacions i amb una lluita per fomentar el català a l'aula. Gràcies a ella, un grup de mestres van crear la revista l'Estel, entre d'altres esdeveniments.

Il·lustració 52. María Teresa Mas Adell.

Relat de la Monica Butillé Gabriel

Una de les nostres protagonistes viu a Vila-seca des de que va néixer i a dia d'avui continua gaudint del poble juntament amb la seva família.

Monica Butillé Gabriel va néixer fa quaranta-sis anys a Vila-seca, de pares pagesos. Està casada i té dos fills, un nen i una nena. Recorda la seva infantesa al carrer. Va anar a l'escola Torroja i Miret fins a vuitè d'EGB i després va anar a l'institut Ramon Barbat i Miracle on va estudiar un curs de formació d'administratiu. En acabar va trobar feina ràpidament a una assessoria de Salou on va treballar durant dotze anys, després va entrar a treballar en una assessoria de Vila-seca on hi va ser dotze anys també.

La meva infància va ser bàsicament el que era el poble, en si de Vila-seca, que era poble, no hi havia tants edificis, hi havia molts descampats, anàvem a jugar fora de casa, no hi havia maquinetes, passava molta estona al carrer amb els amics i anava molt a jugar fora al carrer, això era la infància. Podíem anar pel carrer sense perill, amb patinets, bicicletes, pilotes i això era la infantesa (...)

Recorda l'aixecament de bandera a l'època de Franco a un mèstil que hi havia a l'escola, a més els feien cantar, recorda també que alguns pares es quedaven a veure'ls cantar. En algunes dates molt senyalades també cantaven cançons i a més els feien resar. Els estudis els va fer en castellà, i el càstig més estricte que va rebre va ser posar-se de cara a la paret amb llibres. També recorda amb gust que a l'hora del pati feia l'olor del menjar que cuinaven al Torroja.

Hi havia pares que s'hi quedaven i ho cantaven. També es cantava a les classes en dates molt senyalades, per exemple a Santa Montserrat ens feien cantar el Virolai i segons amb qui ens feien resar (...)

Al col·legi al Torroja quan jo anava hi havia el menjador, però les cuines funcionaven i feien el menjar allí i quan estaves al pati et venia l'oloreta (...)

No tenia gaire joguines, jugava més a jocs ja que les maquinetes no existien. Els jocs de taula eren una manera d'entretenir-se a la qual va passar moltes hores jugant.

Jugàvem a les gomes, a la comba, agafàvem un pal o una pilota, i jugàvem a beisbol, i pel carrer amb pilotes, patinets, bicicletes, nines, ens ajuntàvem amb les Nancis amb les barriguitas (...)

Va deixar de treballar quan va néixer el seu primer fill; actualment porta tretze anys sent mestressa de casa, li agrada portar bé la casa i no dependre de ningú. Juntament amb el seu marit tenen un xiringuito a la Pineda i durant l'hivern, a més del treball del marit, viuen del que han tret durant tot l'estiu.

El meu home té un xiringuito a la platja i vivim tot l'hivern del que fem tot l'estiu, i anem vivint, hi ha gent que em diu oh quina sort, doncs si que és una sort que ho podem fer, perquè hi ha moltes amigues meves que han de treballar tots dos, que sí ho hagués de fer, ho faria, haver si m'entens, però jo ho he anat fent així (...)

De petita vivia al carrer Verge la Pineda, on actualment hi ha l'hotel. Els seus pares eren pagesos i vivien a la casa pairal. Era una casa gran, on guardaven la palla, el celler i fins i tot tenien una mula. La van anant reformant, però finalment la van vendre i es van comprar un pis.

Jo quan vaig néixer, on estava el nou hotel que han fet, allí tenia el meu pare la casa pairal, jo vaig néixer allí, doncs era una casa de poble de abans, a baix tenien la mula, el carro, el celler gran i la palla, que jo encara en recordo de la mula aquesta, i teníem el carro i la mula, li donàvem les garrofes i la palla (...)

Durant les festes de Sant Antoni feien les anomenades carretel·les. Cada societat feia la seva i els socis sortien amb la carretel·la per Vila-seca. El seu marit encara és soci de Las Vegas.

Per Sant Antoni, a la festa major de Vila-seca de hivern, abans hi havien les carretel·les, que això ara ja no l'heu vist, i havien les societats, Les Vegas, el Fènix, l'Ateneu, el Centre, al sindicat també ho feien, hi havien varies societats i aquestes societats per Sant Antoni el dia 17 havien fet ja s'havien anant preparant i feien les carretel·les (...)

També recorda com es van anar formant els diferents barris de Vila-seca, com eren les carreteres abans i com estava distribuït el poble. A la Plana hi va anar una vegada amb l'escola com si fos una excursió, perquè estava més apartada del poble.

Abans no hi havia el mercat, no hi havia tots els edificis on hi ha la caixa, tot era descampat, i després van començar a edificar hi havia de barri on ets el barri Miramar, allò eren les parcel·les, havies de creuar la nacional, hi havia un túnel subterrani que no sabíem que era pitjor si passar pel túnel o passar per la nacional, però allò era barri perquè quedava separat, on ets ara la avinguda Ramon d'Olzina, era la nacional per on passaven els cotxes fins i tot havia un semàfor, i allò eren casetes (...)

Quan va créixer va començar a sortir de festa per Salou, anaven a La Pacha, a la Parxís, a la Bye Bye i a la New Liberty. Els seus pares i els de les seves amigues s'organitzaven i sempre les portaven i les anaven a recollir. Totes venien de famílies pageses i no s'ho podien permetre, com a molt van agafar alguna vegada l'autobús. Els seus pares mai van dir-li com havia d'anar vestida.

Sempre he anat com he volgut, la meva mama era de Tarragona, la mentalitat era més oberta, mai no m'han dit res, ni el pare tampoc. Però amb l'època de les minifaldilles anava amb minifaldilles, l'època de les malles anava amb malles, no mai dit mai que com havia d'anar (...)

En acabar l'EGB va anar de viatge de fi de curs a Benidorm, va vendre butlletes per treure's diners per a pagar el viatge i a més els seus pares n'hi van donar també per a que pogués gaudir del viatge. Després, en acabar els cursos de formació administrativa va anar de viatge de fi de curs a Atenes.

Veníem butlletes i em van donar calers perquè em feien falta per marxar, cosa que algunes amigues meves que no van poder venir, encara em deia que me'n vaig cinc dies, i em deia doncs vés, inclús em vam donar cèntims per gastar-los i quan vam acabar cinquè d'administratiu vam anar a Atenes i també molt bé (...)

Il·lustració 53. Monica Butillé Gabriel.

3.1.5 Anys noranta

Contextualització

Felipe González continuava sent el president el principi de la dècada fins que José María Aznar va guanyar les eleccions al 1996.

Il·lustració 54. José María Aznar.

Els Jocs Olímpics de Barcelona i l'Expo de Sevilla el 1992 van donar a conèixer a Espanya a la resta d'Europa.

Il·lustració 55. Desfilada dels Jocs Olímpic, 1992.

Il·lustració 56. Cartell de l'Expo de Sevilla.

Al 1993 es va viure una època de recessió econòmica, amb treballs precaris i sous baixos i amb els primers casos de corrupció, però tot això canvia amb l'entrada dels avenços de les noves tecnologies. Apareixen els ordinadors, els CD'S, les cintes VHS, els compact disc i els primers telèfons mòbils. Internet arribava a les classes més populars i es podia xatejar amb altres persones. Apareixen també tecnologies per a entretenir-se com la *Nintendo* i la *Game boy*.

Com a nova botiga va aparèixer el Videoclub, que va tenir molt èxit. També es va passar a tenir més d'un canal de televisió: hi havia canals públics i canals privats com Antena 3 i Tele 5 o de pagament com Canal Plus. A causa de la industrialització i del comerç van crear-se els primers centres comercials.

En l'educació es deixa l'EGB i entra en vigor una nova llei anomenada LOGSE, que va canviar l'educació obligatòria dels catorze als setze anys. L'estructura de l'educació amb la nova llei va canviar:

- Educació Primària Obligatòria per alumnes d'entre sis i dotze anys, dividida en tres cicles:
 - Inicial: primer i segon de primària.
 - Mitjà: tercer i quart de primària.
 - Superior: cinquè i sisè de primària.
- Educació Secundaria Obligatòria per alumnes d'entre dotze i setze anys dividida en quatre cursos.

Es va treure la religió com assignatura obligatòria:

La enseñanza de la religión se ajustará a lo establecido en el acuerdo sobre enseñanza y asuntos culturales suscrito entre la Santa Sede y el Estado español y, en su caso, a lo dispuesto en aquellos otros que pudieran suscribirse con otras confesiones religiosas. A tal fin, y de conformidad con lo que dispongan dichos acuerdos, se incluirá la religión como área o materia en los niveles educativos que corresponda, que será de oferta obligatoria para los centros y de carácter voluntario para los alumnos.

Article 27 de la constitució.

Situació de la dona

L'estratègia més recent de la política per a la igualtat de gènere de la Unió Europea s'anomena *mainstreaming*, sorgida al 1995. Estableix cinc punts claus:

1. Canvi en el concepte d'igualtat de gènere, més ampli de l'existent. Aquesta última requereix l'adopció d'una varietat d'estratègies, des de la igualtat d'oportunitats a les accions positives al mainstreaming i a altres instruments. A més s'exigeix l'aplicació d'una perspectiva de gènere i no un enfocament limitat als problemes de les dones, la qual cosa significa tenir en compte les relacions entre dones i homes i el paper que cada gènere exerceix a afectar les oportunitats i l'estil de vida de l'altre gènere.

2. La incorporació de la perspectiva de gènere en l'agenda política dominant. Això significa abordar els problemes d'igualtat de gènere dins de les tendències dominants de la societat, sent les tendències dominants les adreces, les organitzacions i les idees que creen decisions sobre política i els recursos que contemplen polítiques generals o específiques com l'educació o el transport. Per tant, el mainstreaming significa que els problemes d'igualtat de gènere haurien de ser tractats dins del treball a l'educació o en el transport: això és en tota política o actuació.
3. La inclusió i la participació de les dones en institucions i processos de presa de decisions. El mainstreaming de gènere requereix aconseguir la democràcia paritària, que és igual a la representació de dones i homes en la presa de decisions. Un nombre sempre creixent de provisions de la Unió Europea sostenen la necessitat d'una participació equilibrada de dones i homes en el procés de presa de decisions i en els comitès i grups d'experts de la Comissió.
4. La prioritat donada a les polítiques d'igualtat de gènere i a les quals tenen l'especial rellevància per a les dones com la social i familiar, amb l'objectiu d'aconseguir la igualtat substancial. Es necessiten proves dels objectius d'igualtat de gènere i les polítiques que afecten especialment a les dones que hagin tingut prioritat sobre altres objectius importants en termes de recursos financers i humans, tipus de mesures adoptades, etc.
5. Un canvi en les cultures institucionals i organitzatives. Tres aspectes podien destacar al canvi:
 - a) Un canvi en el procés polític perquè els actors comunament involucrats tinguin en compte una perspectiva de gènere i s'aconsegueixi la meta de la igualtat de gènere.
 - b) Un canvi en els mecanismes polítics entre tots els àmbits, departaments i nivells (nacional, regional i local) polítics i l'ús d'eines i tècniques adequades per integrar la variable de gènere en totes les polítiques, fer un seguiment i avaluar-les des de la perspectiva de gènere.

- c) Un canvi en els actors que participen en el procés polític requereix la participació d'experts en igualtat de gènere al costat dels actors ordinaris. ⁹

Després d'aquestes mesures, els partits polítics van acabar d'homogeneïtzar les llistes dels partits entre els candidats homes i les candidates dones. Van ser aquestes les mesures impulsades per fomentar la igualtat a la societat:

- 1995: assetjament sexual: s'aprova una legislació que condemna a l'autor de l'assetjament dins dels delictes contra les llibertats sexuals.
- 1995: modificació del Codi Penal per a protegir les víctimes dels maltractaments domèstics.
- 1999: s'aproven mesures per poder conciliar la vida laboral amb la vida personal.
- 1999: aprovació del Pla contra la Violència Domèstica.
- 1999: Llei d'Enjudiciament Criminal.
- 1999: es va aprovar la llibertat d'escol·lir l'ordre dels cognoms dels fills.

Al PSOE l'homogeneïtat era quasi absoluta, però en canvi el PP tenia algunes dificultats a les seves llistes electorals. Sorprèn que el PP amb aquesta dificultat fos el partit amb més dones militants. L'organització de dones populars dins del PP no era feministà i la competència contra elles era molt forta. El PP es va adonar que si hi havia més dones a les llistes electorals el nombre de vots a favor del partit augmentava. Al 1993 i al 1995 el PP va augmentar el nombre de dones a les seves llistes i va presentar dones com a alcaldesses de grans ciutats, cosa que els va aportar un gran triomf. Malgrat aquest triomf, que les dones del PP no es declaren feministes, va canviar el triomf electoral el 1996, cosa que va fer entreveure la dificultat d'igualtat entre homes i dones al partit, ja que algunes dones es van declarar feministes i una gran quantitat d'homes es va oposar a augmentar el nombre de dones i fer-les responsables d'algunes alcaldies.

Va ser el 8 de març de 1999 quan el PP va celebrar per primera vegada el dia de la dona treballadora amb un gran acte públic per a mostrar el seu compromís amb les dones i la igualtat de gèneres.

⁹ https://halshs.archives-ouvertes.fr/file/index/docid/133674/filename/El_papel_de_la_mujer_en_la_sociedad_espanola.pdf

La dona a Vila-seca

Començà una quarta legislatura al 1991 fins al 1995, en què es produeix un canvi en l'alcaldia: el 1993 va entrar un nou alcalde, el senyor Josep Poblet i Tous. A més, per primera vegada van ser dues les dones regidores que van exercir el seu càrrec fins al final de la legislatura. Maria Estradé Pujals (Regidora de Convergència i Unió) i Carme Aleu Sendra (Regidora del Partit Socialista de Catalunya).

Il·lustració 57. Maria Estradé Pujals.

Il·lustració 58. Josep Poblet i Tous.

El 1995 va començar una altra legislatura fins al 1999. En aquesta van ser quatre les regidores dones que van exercir el seu càrrec fins al final. Maria Estradé Pujals (Regidora de Convergència i Unió) i Carme Aleu Sendra (Regidora del Partit Socialista de Catalunya) repeteixen el seu càrrec, i les noves són María Ángeles García Maldonado (Regidora d'Aliança Popular) i Maria Ester Caminal Janot (Regidora del Partit Socialista).

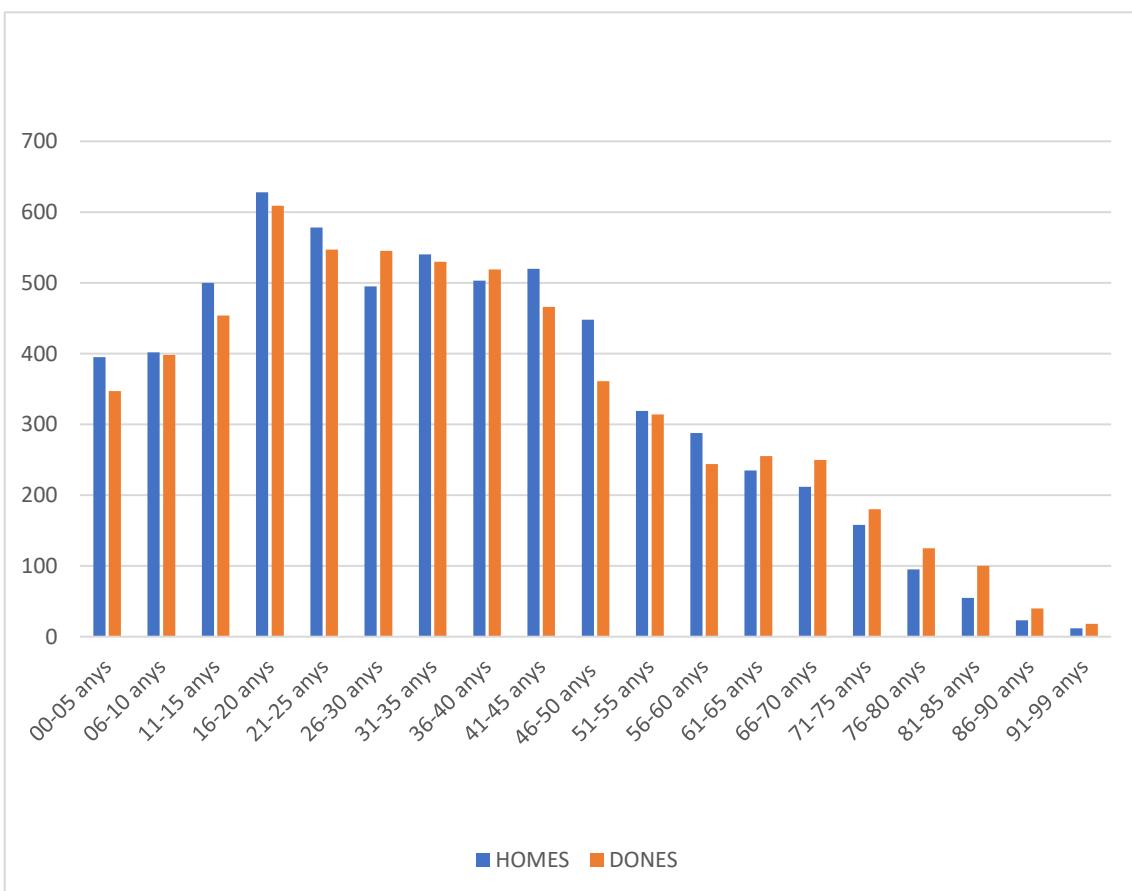
El 1999 va ser la següent legislatura on el nombre de dones que van participar hi es va reduir a la meitat en referència a la legislatura anterior. Les regidores que hi van participar van ser Maria Estradé Pujals (Regidora de Convergència i Unió) i Maria Ester Caminal Janot (Regidora del Partit Socialista). Aquesta legislatura va durar fins al 2003.

La població de Vila-seca continua en augment, això també és una conseqüència de la construcció de Port Aventura. El 1994, "La Caixa" i altres accionistes es van fer càrrec d'aquest nou projecte que va afavorir el municipi. El 1995 va tenir lloc l'obertura de Port Aventura durant la primavera. Per aquesta raó, el municipi oferia nous llocs de treball i la major part dels treballadors eren habitants de Vila-seca o Salou, a més l'economia de Vila-seca també va tenir un notable augment, com el van tenir totes les empreses dels voltants, i un gran efecte positiu en el turisme.

La població de Vila-seca durant la dècada dels 90 va desenvolupar-se d'aquesta manera:

ANY	HABITANTS	AUGMENT %
1990	11848	3,01
1991	11528	-2,7
1992	11743	1,86
1993	12184	3,75
1994	12380	1,6
1995	12610	1,85

L'any 1996, amb l'activitat de Port Aventura, a l'estruccura de la població de Vila-seca per grups d'edat i per sexes s'observa encara el lent creixement de la població, una diferència de 102 homes més que dones. La davallada de població s'esdevé que des del 1989 Salou ja no formava part de Vila-seca.

Relat de Noelia Oliver

Una altra protagonista que mira Vila-seca des d'una altra manera més moderna ens ha explicat la seva història, però encara n'hi queda molta per viure.

Noelia Oliver té dinou anys i viu a Vila-seca des de que va néixer. Té un germà gran, el seu pare és de Vila-seca de tota la vida, i la seva mare ve d'Andalusia. Va anar a l'escola del Torroja, de P-3 fins a sisè, després va cursar l'ESO i el batxillerat al institut Vila-seca.

Fui al Torroja des de P-3 hasta sexto. El colegio bien me gustaba, sacaba buenas notas, no tenía ningún problema con nadie, íbamos juntos todos no había discriminación por parte de nadie y bien. Luego fui a el INS Vila-seca, desde primero de la ESO hasta segundo de bachillerato, ahí si que fue una época un poco complicada, porque notas muchos cambios en ti (...)

De petita li agradava jugar a nines, però també jugava a futbol, bales o a "tazos" a l'hora del pati. El cotxes teledirigits també li agradaven, i mai ha tingut cap problema per jugar amb els nois, encara que al futbol hi havia alguna diferència. De més gran també jugava a la Play amb el seu germà.

A muñecas, aunque también me gustaban mucho los coches teledirigidos, me lo compraban igualmente, aunque fuese de chico. A fútbol también tuve una época que jugaba mucho. Cuando iba al cole, a la hora del patio, siempre jugaba mucho en el Torroja. Jugábamos toda la clase, no había problema, aunque si eras chica decían esta chica a este equipo y esta a este otro, nos repartían, no era lo mismo que con los chicos. A canicas también jugaba en el patio con los chicos, o a tazos también jugaba. Y bueno un poco de todo. A la Play también mucho, con mi hermano (...)

Ens explica que nota diferència en la generació del seus pares amb la dels seus avis, encara que veu als seus avis, per part de pare, més moderns potser perquè viuen aquí que els seus avis que viuen en un poble a Andalusia. El seu pare ajuda a casa sense cap problema, però en canvi als seus avis els hi costa una mica més.

Los de por parte de padre viven aquí y mi abuela le dice ayúdame a limpiar y el si lo hace. Pero en cambio en el pueblo tengo a los abuelos por parte de mi madre y como son de pueblo tiene como la mente más cerrada y entonces mi abuelo en su vida si le dice mi abuela ponte a limpiar no se va aponer a limpiar (...)

Va notar diferència de l'ESO al batxillerat, no només a nivell acadèmic sinó també en el tractament i en el comportament dels nois vers les noies i dins de l'aula. A classe la van ajudar tant professors com xerrades que s'impartien a l'institut per tal de conscienciar sobre les discriminacions que pot tenir ser dona.

Acabo la ESO y empiezo BAT, en BAT fue diferente porque los tíos ya eran grandes, no había tanta diferencia, no nos peleábamos tanto, ya nos entendían más, se les veía más maduros a los chicos (...)

De viatge de fi de curs va anar a Mallorca. A les discoteques o a la publicitat hi havia molt sexism, sobre tot a una part de Mallorca. Les noies no tenien dificultats per entrar dins de la discoteca, però en canvi els nois sí que en tenien dificultats.

Las chicas pagábamos 5 euros y los chicos tenían que pagar 10 y no les entraba ni consumición ni nada, eso se notaba un montón. O depende, si tu vas vestida normal te dejan pasar, pero si ellos van en camiseta de manga corta pues no (...)

Del batxillerat a la universitat també va veure que canviaven moltes coses. Depenent la carrera et trobes més nois que noies o al revés. Ella està estudiant criminologia a la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. A la seva carrera són més noies que nois, en canvi a una enginyeria hi ha més nois que noies.

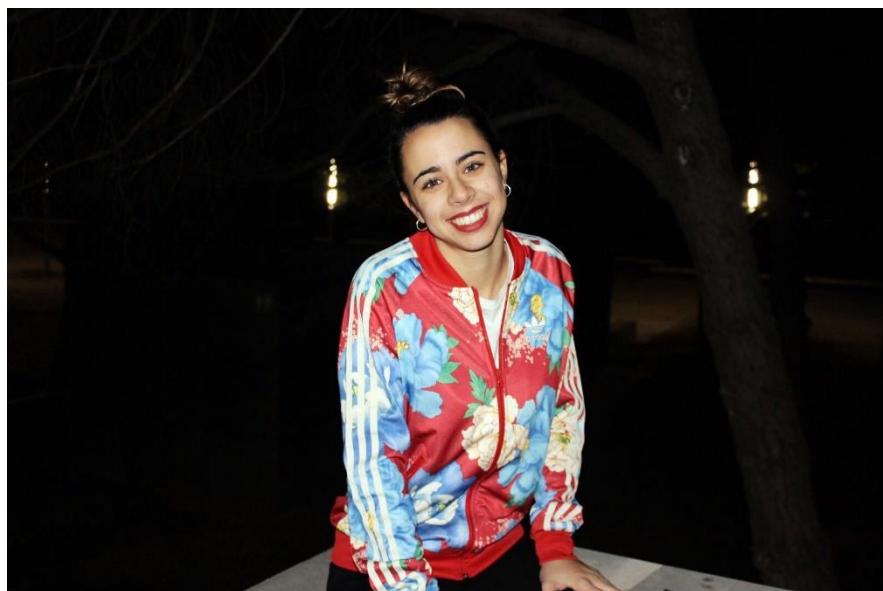
En mi carrera somos más chicas, si quizas somos ochenta habrá 15 o 20 chicos, no más. Ahí no hay mucha diferencia peo hay otras que sí. Por ejemplo, te vas a una ingeniería, una amiga mía está haciendo una, y hay muy pocas chicas, y cuando va a clase la miran todos en plan mira esta, pero en ese tipo de carreras se nota mucho (...)

Alguna vegada s'ha sentit en una situació incòmoda pel fet de ser dona, molt habitual dins de la festa a la nit, però també durant el dia. El fet de protegir-la més per ser dona, o vigilar-la més, quan ella ho pot fer per si mateixa, encara que hi hagi persones que no ho creguin.

Vas paseando por Salou y somos cuatro y una rubia y te chillan "eh la rubia "y te quedas son las 7 de la tarde estamos paseando. O vas con tacones o llevas algo ajustado y te miran de arriba abajo, que parece que no puedas ir como quieras (...)

D'activitats extraescolars va fer ball des de petita, va començar al flamenc i les sevillanes, i quan va créixer més va començar a ballar Funky, Modern o Hip-hop. Als dotze anys ho va deixar, i es va apuntar a Karate. Es va adonar que a ball eren totes noies i en canvi a Karate només n'eren dues. Més tard va deixar el Karate i ara continua ballant Hip-hop.

Empecé con baile y éramos todo chicas, pero luego donde hacia baile la profe se fue y me apunté a karate. Porque mi hermano hacia y en verdad me gustaba, me daba igual ir o no ir, pero la disciplina que había me gustaba, éramos dos chicas y el resto chicos, pero bueno como ya tenía doce o trece años ya como que me daba igual (...)

Il·lustració 59. Noelia Oliver.

3.2 Situació Actual

Les noves polítiques d'igualtat aconsegueixen crear una dona més independent, una dona amb igualtat de gènere, però el fort masclisme instaurat a la nostra societat des de fa dècades segueix encara en alguns aspectes.

L'any 2000 el PP va obtenir la majoria absoluta al Congrés; això va permetre la modificació de la legislació socialista anterior elaborant lleis noves:

- Llei d'estrangeeria: Regulava l'entrada i l'estada dels estrangers a Espanya.
- Llei orgànica d'universitats: Reduïa l'autonomia universitària.
- Llei orgànica de qualitat de l'ensenyament (LOCE): No va ser aplicada.
- Llei de partits: il·legalitzava els partits que no condemnessin explícitament la violència.
- Supressió del servei militar obligatori.

A més el PP va d'haver d'enfrontar-se a diverses crisis socials com la vaga general del 20 de juny del 2002 o el suport a la invasió d'Iraq. El PP, a les eleccions del 2004, proposava com a candidat principal de les seves llistes a Mariano Rajoy, però tres dies abans d'aquestes van esclatar deu bombes en els trens de l'estació d'Atocha a Madrid que van causar dos-cents morts i més de mil ferits. Aquest atemptat va ser atribuït a ETA però les explicacions donades pel govern no van agradar a la població.

El PSOE presentava com a candidat a José Luis Rodríguez Zapatero, que va guanyar les eleccions del 2004.

Il·lustració 60. José Luis Rodríguez Zapatero.

Il·lustració 61. Mariano Rajoy.

Havien de millorar l'opinió pública, així que van retirar les tropes de l'Iraq i van reformar les lleis educatives implantades pel PP. També va promulgar noves lleis:

- Llei orgànica per a la igualtat efectiva de dones i homes

La Violència de gènere, la discriminació salarial, la discriminació en les pensions de viduïtat, l'índex d'atur femení és més elevat, la presència encara escassa de les dones en llocs de responsabilitat política, social, cultural i econòmica, o els problemes de conciliació entre la vida personal, laboral i familiar fan evident que la igualtat plena, efectiva, entre dones i homes (...) és encara avui una tasca pendent que requereix nous instruments jurídics.

És necessària, efectivament, una acció normativa dirigida a combatre totes les manifestacions encara subsistents de discriminació directa o indirecta, per raó de sexe i a promoure la igualtat real entre dones i homes, amb l'eliminació dels obstacles i dels estereotips socials que impedeixin assolir-la. Aquesta exigència deriva del nostre ordenament constitucional i integra un dret genuí de les dones, però, alhora, és un element d'enriquiment de la mateixa societat espanyola, que contribuirà al desenvolupament econòmic i a l'augment de l'ocupació. (...)

La novetat més important d'aquesta Llei consisteix, però, en la prevenció d'aquestes conductes discriminatòries i en la previsió de polítiques actives per fer efectiu el principi d'igualtat.

*Llei orgànica 3 / 2007, de 22 març,
per a la igualtat efectiva de dones i homes.*

- Llei de dependència: Va agilitzar els divorcis i va permetre matrimonis entre persones homosexuals.
- Es van renovar alguns estatuts d'autonomia com el de Catalunya, Comunitat Valenciana i Andalusia, amb l'objectiu d'incrementar l'autogovern.

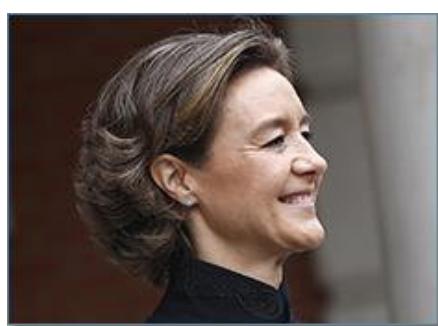
Actualment trobem un govern presidit per Mariano Rajoy, amb una vicepresidenta, Soraya Sáenz de Santamaría Antón, i entre els dotze ministres només hi trobem quatre dones: Dolors Montserrat (Ministra de Sanitat, Serveis Socials i Igualtat), Isabel García Tejerina (Ministra d'Agricultura i Pesca, Alimentació i Medi Ambient), María Fátima Ibáñez García (Ministra d'Ocupació i Seguretat Social) i María Dolores de Cospedal García (Ministra de Defensa).

Il·lustració 62. Soraya Sáenz de Santamaría Antón.

Il·lustració 63. Dolors Montserrat.

Il·lustració 64. Isabel García Tejerina.

Il·lustració 65. María Fátima Ibáñez García.

Il·lustració 66. María Dolores de Cospedal García.

Una de les majors transformacions socials ocasionades per les polítiques del govern és el canvi de mentalitats, d'actituds i de costums, que donen pas a l'aparició d'una nova estructura familiar, l'equiparació de la dona amb l'home i les actituds tolerants.

En relació a l'estructura familiar, l'estructura tradicional va canviar i es van començar a estendre models de família alternatius com per exemple la monoparental, parelles de fet o parelles homosexuals. L'autoritat i el control paternal va deixar de banda el típic discurs autoritari i rígid passant a un més afectiu i tolerant. Aquest fet, juntament amb la prolongació dels estudis i la precarietat laboral, han endarrerit l'edat d'emancipació dels joves i a la vegada la formació de famílies i la procreació.

El paper de la dona a la societat ha evolucionat d'una manera notable, ja que els diferents governs han lluitat per aconseguir una equiparació entre sexes, però els comportaments dintre de l'àmbit familiar continuen imposant a les dones un rol tradicional en què la dona s'encarrega de les tasques domèstiques. La societat també ha de contribuir a resoldre el problema de la violència contra les dones. El govern treballa amb una sèrie de campanyes per a sensibilitzar a totes les persones de la societat i per fer consciència a les noves generacions o a les dones que ho pateixen que no és correcta aquesta situació.

Aquesta és la campanya del 2017 impulsada pel govern, que ha estat difosa per vídeo, ràdio, televisió, cartells, i xarxes socials.

També trobem un número de telèfon, el 016, on qualsevol persona que conegui o pateixi un cas de violència de gènere pot trucar i disposarà d'ajuda immediata per part del govern.

L'any 2017 48 dones han resultat mortes per violència de gènere i 27 nens i nenes han quedat orfes.

Per altra banda, la incorporació de les dones al mercat laboral ha crescut. La taxa d'ocupació femenina s'ha duplicat els darrers vint-i-cinc anys, tot i això Espanya segueix estant per sota dels països més avançats d'Europa. Al món laboral a l'actualitat continua havent-hi desigualtat salarial.

Per a les dones que estan capacitades per a trobar treball en càrrecs elevats és més difícil trobar treball, estan pitjor pagades i sempre tenen més dificultats que un home per accedir al càrrec. Per exemple, dels quatre-cents cinquanta-tres llocs de treball que hi ha en els consells de l'Ibex només noranta-dos són ocupats per dones, és a dir, un 20,3% del total. Al treball a temps parcial és on es magnifica la desigualtat. Si treballes menys hores, el salari serà més baix, encara que el salari per hora sigui el mateix. Hi ha més dones que homes amb un contracte a temps parcial o jornades reduïdes.

Les dones a nivell educatiu tenen les mateixes oportunitats que els homes, tenen accés a la universitat i no hi ha cap tipus de limitació cap a la dona que per l'home no hi hagi.

La dona a Vila-seca

Vila-seca té molts serveis, tant educatius, culturals com sanitaris.

En educació trobem:

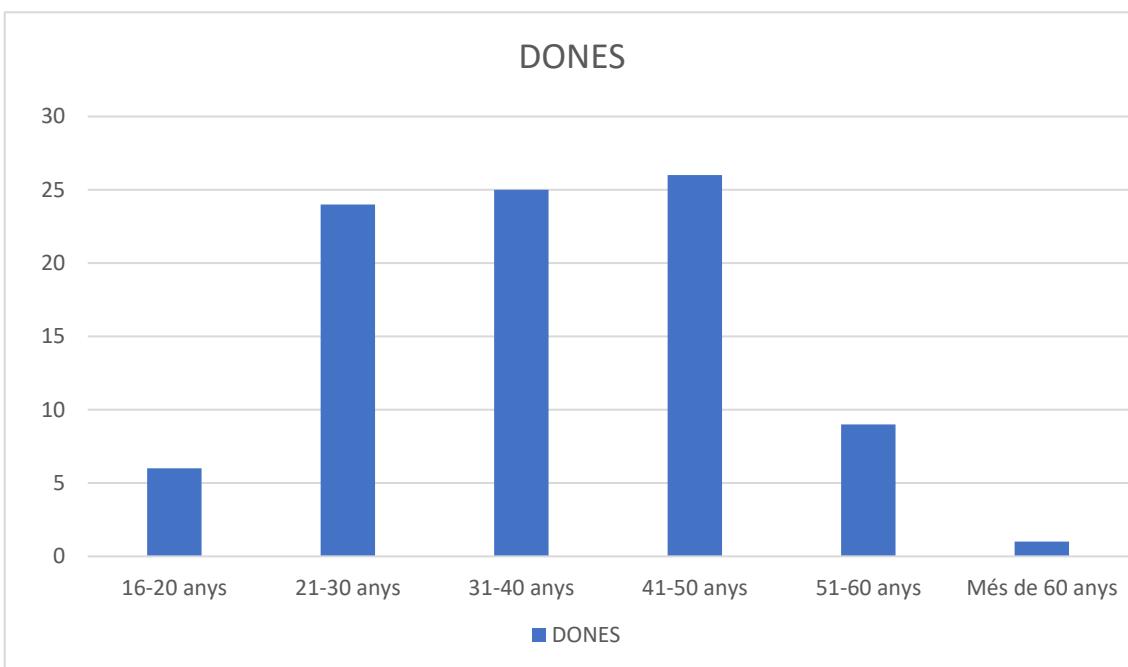
- Cinc llars d'infants:
 - Llar d'Infants Municipal Les Vimenteres
 - Llar d'Infants Municipal Fartets
 - Centre d'Educació Infantil Pineda
 - Llar d'Infants L'Acluca
 - Llar d'Infants La Formiga
- Set centres d'educació infantil i primària:
 - Escola Antoni Torroja i Miret
 - Escola Sant Bernat Calvó
 - Escola Mestral
 - Escola Miramar
 - Escola La Canaleta
 - Escola Cal·lípolis
 - Escola La Plana
- Dos Instituts d'educació secundaria:
 - Institut Ramon Barbat Miracle
 - Institut Vila-seca
- Un centre de formació permanent d'adults: Centre de Formació d'Adults
- Dos centres d'ensenyament musical:
 - Escola Municipal de Música
 - Conservatori Municipal de Música de Vila-seca
- Una facultat d'ensenyament Universitari: Facultat de Turisme i Geografia de la URV
- Un centre d'ensenyament del català: Oficina de Català

Dins del servei sanitari trobem:

- El Centre de Salut de Vila-seca que disposa d'un conjunt de serveis i professionals que permeten atendre pràcticament, i de forma permanent, totes les demandes sanitàries de la població del municipi.
- El centre sanitari de la Pineda que presta el servei d'assistència primària als residents.
- A la Plana hi funciona un consultori mèdic.

També disposa d'una Biblioteca pública, un Ajuntament, un punt d'informació jove, una residència per a la gent gran, un cinema, una bolera, diversos supermercats, botigues de tot tipus, piscines, gimnàs, poliesportius, parcs, mercat, pistes de futbol i de bàsquet, restaurants, farmàcies, autoescoles, perruqueries i altres centres d'estètica.

Agafant les dades del gimnàs *You Can Fit* situat a Vila-seca trobem: que té un total de cent seixanta-una persones apuntades de les quals setanta són homes i noranta-una són dones. Seixanta-cinc d'aquestes dones viuen a Vila-seca. Encara la imposició del rol tradicional són més les dones que gaudeixen d'aquest servei i dediquen temps a elles mateixes. Entre aquestes dones es veu com les dones d'entre vint-i-un a cinquanta anys són les més actives.

En l'àmbit de la política, el 2003 comença una nova legislatura fins al 2007, on van sortir quatre regidores escollides i les quatre van exercir el seu càrrec fins al final del mandat. Per quarta vegada repeteix Maria Estradé Pujals (regidora de Convergència i Unió) i s'incorporen Ester Cañete Santos (regidora de Convergència i Unió), Maria Àngels Ponce (regidora de Convergència i Unió) i Begoña Ester Álvarez Sahún (regidora del Partit Socialista).

Al període que va del 2007 al 2011, hi havia cinc dones exercint com a regidores dels disset que hi havia. Maria Estradé Pujals deixa de ser regidora, però continuen Maria Àngels Ponce (regidora de Convergència i Unió) i Begoña Ester Álvarez Sahun (regidora del PSC), i s'incorporen Manuela Moya (regidora de Convergència i Unió), Rosa Esmeralda Núñez Serralta (regidora de Convergència i Unió) i Susana Morales Encuentra (regidora del PSC).

Del 2011 fins al 2015 Convergència i Unió manté majoria absoluta a l'Ajuntament i a les seves llistes hi havia sis regidores de les set que hi havia en total. Del grup de Convergència i Unió ho eren Natàlia Güell Vallverdú, Montserrat Garcia Estopà, Maria Sans Aragonès, Manuela Moya, Rosa Esmeralda Núñez Serralta i Maria Àngels Ponce. I per tercer cop repeteix Begoña Ester Álvarez Sahun com a regidora del PSC, però el PSC va abandonar el mandat al cap d'un any i va a passar a ser regidora no adscrita.

En el mandat vigent que durarà fins al 2019 hi ha la mateixa quantitat de dones però canvien les forces polítiques. Per part de Convergència i Unió repeteixen Manuela Moya (tinent a alcalde) i Rosa Esmeralda Núñez Serralta i s'incorporen Cristina Campallo Martínez (recentment ha deixat el càrrec) i Lucía Teruel Carrillo. Per part del PSC s'incorpora Estela Martín, per part de ciutadans María Mercedes Pastor Chico i per últim per part de Vila-seca en Comú, Elisabet Sánchez Gutiérrez.

Il·lustració 67. Manuela Moya.

Il·lustració 68. Rosa Esmeralda Núñez Serralta.

Il·lustració 69. Cristina Campallo Martínez.

Il·lustració 70. Lucía Teruel Carrillo.

Il·lustració 71. Estela Martín.

Il·lustració 72. María Mercedes Pastor Chico.

Il·lustració 73. Elisabet Sánchez Gutiérrez.

El meu propi relat

He decidit ser una de les protagonistes del meu treball, explicant també part de la meva història.

Vaig néixer a l'hospital Joan XXIII el 13 de novembre del 2000. El meu pare treballa a la Repsol i la meva mare des de molt jove treballa en una empresa de Vila-seca. Quan vaig néixer vivíem a Sant Pere i Sant Pau perquè la meva àvia vivia a prop i aleshores era més fàcil que es pogués quedar amb mi.

Vaig començar l'escola al Pràctiques de Tarragona, els meus records a l'escola són bons al principi. Recordo a molts professors amb molta estima, tots em van ajudar a créixer. Quan vam arribar a tercer i quart de primària, no em vaig sentir gaire estimada per part d'algunes nenes de la classe, no compartia els mateixos gustos i això es va posar en la meva contra, fins que a sisè va arribar una professora que va solucionar el problema.

Mentre cursava la primària vaig anar a viure a una urbanització del Catllar, estava encantada amb la casa que els meus pares havien comprat. Tenia una habitació per les joguines, un lavabo per a mi, una piscina i jardí. Gràcies al jardí em van regalar dos gossos que recordo com els meus grans amics, sobretot a l'estiu.

El 2009 va néixer la meva germana, vaig estar demanant tota la meva infància una germana i quan em van donar la notícia vaig estar nou mesos plena d'emoció i nervis. El dia que va néixer és un dels dies que amb més claredat recordo de la meva vida.

L'estiu abans de començar l'ESO els meus pares van decidir vendre la casa, era molt gran, necessitava molta dedicació, i volien viure millor. Em van dir que els pisos a Tarragona eren més cars i que si volíem emportar-nos els gossos havíen de venir a viure a Vila-seca. Al setembre vaig començar l'ESO a l'institut Vila-seca, tenia por i nervis de no encaixar o de no fer amigues, que em costés molt estudiar, i de començar en un lloc nou.

Vaig fer amigues de seguida; al començament va ser una mica difícil adaptar-me, però amb el pas del temps tot es va normalitzar. No coneixia el poble, però amb l'ajut dels meus pares i dels meus amics el vaig anar coneixent. M'agrada més viure al poble que a la ciutat, la llibertat que vaig obtenir de poder quedar amb els meus amics sense dependre dels meus pares i del cotxe era una sensació nova. Ho tenia tot a prop, l'escola, el supermercat, la biblioteca, les cafeteries, en canvi a la urbanització no hi havia res.

He anant aprenent moltes coses al llarg de la meva vida i sé que encara em queda molt per aprendre. Un dels moments que més recordo va ser la mort del meu avi, i el dia que ens vam assabentar que la meva tieta tenia la mateixa malaltia que ell. El meu avi patia una malaltia crònica, neurològica i sense cap cura possible. És una malaltia hereditària, no es contagia. Jo el vaig conèixer malalt, però el recordo el millor que puc. Veure a la meva tieta en el mateix estat que el meu avi em fa pensar molt, i he après a valorar més el que tinc.

El batxillerat també el vaig començar amb por, però al final m'he adonat que estudiant i amb ganes és possible aprovar totes les assignatures. Mentre estudiava primer de batxillerat van adoptar una gossa perquè els altres dos ja havien mort de vells.

Quan vaig començar a sortir de festa va ser quan em vaig adonar de la quantitat de masclisme que hi ha a la societat, no m'ha passat només una vegada, ni em deixarà de passar, de sortir de festa i que algun noi ens digui a mi o a alguna amiga qualsevol burrada sense cap sentit. També m'ha passat pel carrer a plena llum del dia; suposo que abans era més petita i aquestes coses no me les deien.

M'agraden molt les festes del poble, gaudeixo molt de tots els serveis del municipi i estic molt agraïda als meus pares d'haver escollit venir a viure a Vila-seca, conèixer gent nova i un lloc en el qual em sento més independent.

Sóc molt feliç i estic molt agraïda de tenir al meu costat a persones com els meus amics o la meva família. Són les persones que formen part del meu dia a dia i amb qui comparteixo els moments de la meva vida.

Pensant en el meu futur, m'he posat una meta alta, potser poc realista, però és del que m'agradaria treballar quan sigui més gran. M'agradaria ser jutgessa o advocada.

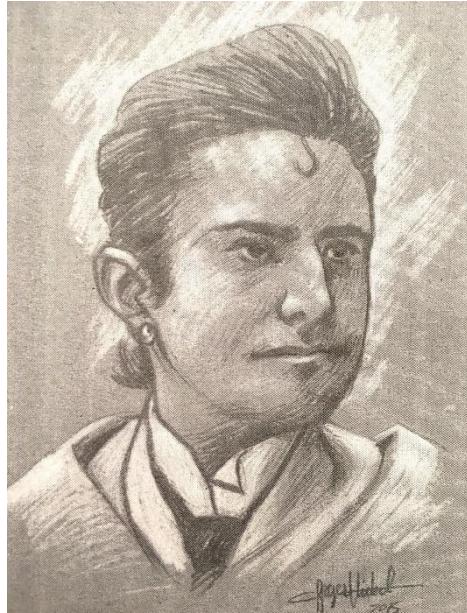

Il·lustració 75. Paula Dorado.

4. GRANS DONES A LA HISTÒRIA DE VILA-SECA

4.1 Maria Elena Maseras i Ribera

Maria Elena Maseras i Ribera era filla de Miquel Maseras i Gasó, que era veterinari de Mont-roig, i de Francisca Ribera i Gil, que era professora d'ensenyament primari a Ulldecona. Va néixer a Vila-seca el 25 de maig de 1853. La seva família no era natural de Vila-seca, però pel treball del pare van acabar aquí i després van seguir traslladant-se pel Camp de Tarragona.

Il·lustració 75. Maria Elena Maseras i Ribera.

Va decidir estudiar en una època on aquesta via per a les dones no era fàcil. Primer va cursar batxillerat, i després decideix estudiar medicina, convertint-se en la primera dona de l'Estat espanyol que té accés a les aules universitàries, amb un permís especial que li va concedir el Rei Amadeu de Savoia per a poder matricular-se a la carrera de medicina a la Universitat de Barcelona l'any 1872. A les aules la van rebre entre aplaudiments tots els seus companys i gran part dels professors, però hi havia professors que no li ho van posar fàcil. Alguns professors no li van oferir la possibilitat de presentar-se als exàmens.

Va acabar la carrera el 1878, però el permís que li havia obert les portes per accedir a la universitat, no li oferia la possibilitat de llicenciar-se a medicina. L'any 1879 va demanar el permís per a poder examinar-se. El fet de ser dona va fer que els òrgans burocràtics tardessin més de tres anys en concedir-li el permís per poder examinar-se. El va obtenir el 19 de juny de 1882, però no va ser fins el 25 d'octubre quan es va poder examinar. La qualificació obtinguda va ser d'excel·lent.

Durant aquest període de temps que la Maria Elena estava a l'espera, va decidir estudiar i obtenir els títols de mestra elemental i superior, i també es va presentar a les oposicions de Directora de l'Escola Normal de Madrid.

Desanimada per les dificultats que la burocràcia imposava únicament pel fet de ser dona no va exercir la medicina, i va deixar d'estudiar i es va dedicar a l'ensenyament, primer a Vilanova i la Geltrú i més tard a Maó. Al 1890 es va desplaçar a Maó, on va viure i va treballar com a professora a l'escola pública de nenes. Quinze anys més tard va morir, el 4 de desembre de 1905, a Maó, d'una patologia cardíaca als cinquanta-dos anys d'edat.

Al diari *El Bien Público* de Maó, es va fer una petita publicació després de la seva mort, ja que va tenir molta influència en aquesta ciutat:

<< Esta mañana ha fallecido en esta ciudad doña María Elena Maseras Ribera, doctora en medicina y cirugía y profesora de la primera escuela pública de niñas de esta ciudad.

La finada contaba con generales simpatías, siendo muy querida por sus bellas cualidades y su vasta ilustración, que ha demostrado en los quince años que ha ejercido su magisterio en esta población.

Cursó la carrera de medicina en la Universidad de Barcelona, con notable aprovechamiento y recibió en Madrid el grado de doctora con la calificación de sobresaliente.

Reciba su familia, y en especial su hermana doña Trinidad, nuestro más sentido pésame.

A las cuatro de la tarde el cadáver de la señora Maseras, colocado en el coche mortuorio de gloria, ha sido trasladado al cementerio católico, precedido por la Rvd. Comunidad de Presbíteros de la parroquia de santa María. Sobre el féretro iban colocadas dos coronas artificiales con las siguientes inscripciones: 'Recuerdo de sus hermanos Trinidad, José y Miguel' 'A doña Elena Maseras, su auxiliar y sus discípulas' Las cintas iban sostenidas por el...Sr Pons Alsina, por profesores de Instrucción Primaria Sres. Obrador y Seguí y por el auxiliar de la escuela de niños Sr. Rotger. El cortejo fúnebre, bastante numeroso, se componía de personas de todas clases de la sociedad, presidido por una comisión del Ayuntamiento y la municipal de Instrucción Pública.>>

4.2 Elvira Rovira

L'Elvira Rovira ha viscut tota la vida a Vila-seca. Els seus pares eren pagesos. Vivien a la mateixa casa on ella resideix actualment al carrer Verge la Pineda, abans aquesta casa estava als afores del poble, però ara es troba al centre. Encara als seus noranta-un anys d'edat, es troba bé de salut, si bé a la seva casa han instal·lat un ascensor, però a ella li agrada més pujar per les escales.

Va estudiar batxillerat a l'Institut Martí Franquès a Tarragona i va ser professora a l'escola Torroja i Miret; ella volia ser metgessa però havia de ser a Barcelona i com que els seus pares vivien del que guanyaven al camp, no va ser possible. Al poble és reconeguda amb el nom de 'Elvireta'.

Té cinc fills i explica al *Diari més Vila-seca* que es llevava a les tres de la matinada per anar a rentar la roba abans d'anar a treballar. De jove va treballar de mainadera de la filla d'uns marquesos a Riudabella mentre estudiava magisteri. Ha pogut conèixer als seus néts i fins i tot algun besnét. Un dels seus fills va morir fa pocs anys i ha estat un dels moments més dolorosos a la seva vida.

Li agradava molt la seva feina de professora i pensava que era molt important la comunicació entre pares i mestres o pares i fills i el contacte amb la canalla utilitzant moltes vegades la intel·ligència emocional. Pensa que "una biblioteca és el més important que hi pot haver en un poble" perquè s'hi pot anar a consultar llibres i permet tenir comunicació amb la gent. L'Elvira i la seva família van ser dels primers socis de la biblioteca. Continua llegint una mica cada dia, sobretot el diari.

Té molt bona opinió de Vila-seca, i de l'alcalde, de qui pensa que bona part del mèrit de tenir un poble amb tants serveis és seu.

Il·lustració 76. Elvira Rovira.

4.3 Helena Casas Roigé

Helena Casas Roigé va néixer el 24 de juliol del 1988 a Vila-seca. El seu pare participava al club de ciclisme de Vila-seca i ella, als sis anys, va començar a anar amb bicicleta amb el club. Està reconeguda com a ciclista espanyola a la modalitat de pista. A més de la seva carrera com a ciclista està estudiant psicologia a la Universitat Oberta de Catalunya.

Il·lustració 77. Helena amb la seva família vestint el xandall del club Vila-seca.

Ha batut diferents rècords d'Espanya i ha guanyat nombrosos títols:

- 2007
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en 500 m. contrarellotge
- 2008
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en 500 m. contrarellotge
- 2009
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en 500 m. contrarellotge
 - Campiona d'Espanya en Keirin
 - Primera als Tres dies d'Aigle
- 2010
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en Velocitat per equips (amb Alba Díez)
 - Campiona d'Espanya en 500 m. Contra rellotge
 - Campiona d'Espanya en Keirin
 - Primera als Tres dies d'Aigle
- 2011
 - Campiona d'Espanya en Keirin

- 2012
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en Keirin
- 2013
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en Keirin
 - Primera a la Copa Mèxic en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)
- 2014
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
- 2016
 - Medalla de plata al Campionat d'Europa en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en Keirin
- 2017
 - Campiona d'Espanya en Velocitat
 - Campiona d'Espanya en 500 m. contrarellotge

A nivell mundial també ha participat i ha guanyat diversos premis:

- 2012-2013
 - Segona a Glasgow, en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)
- 2014-2015
 - Tercera a Cali, en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)
- 2015-2016
 - Tercera a Hong Kong, en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)
- 2016-2017
 - Primera a Glasgow i Apeldoorn, en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)
 - Tercera a Cali, en Velocitat per equips (amb Tania Calvo)

Encara té molt recorregut a la seva vida com a esportista i com a psicòloga, des de Vila-seca sempre li donen suport a les curses i campionats més importants.

Il·lustració 78. Helena Casas Roigé.

4.4 Carmen Altadill

Carmen Altadill va néixer l'11 d'octubre del 1976, el seu pare es diu José María Altadill i la seva mare Roser. Té una germana, María Altadill, amb qui va anar a l'escola El Miracle a Tarragona, però amb la que no compartia gustos. La seva germana va voler dedicar-se a la música, és cantant i a més toca molts instruments. La Carme volia dedicar-se a la gimnàstica rítmica, però abans de practicar rítmica va començar ballant ballet. Va començar al Nàstic, on hi va ser fins als dotze anys. Els dotze anys que va militar al Nàstic, no va poder promocionar-se, ja que la seva mare, que era qui anava a les reunions, no li va agradar l'egoisme per part del club. Aleshores les noies que no promocionaven van passar a fer jazz, no gimnàstica i és va desapuntar.

Il·lustració 79. Carme Altadill de petita.

Il·lustració 80. Carme juntament amb una nena al campionat d'Espanya.

Mari Carmen Garcia, va fundar un altre club a Tarragona, el Kalos. Un dia la seva mare i la Mari Carmen es van trobar al carrer, i va dir-li que l'apuntés i als quinze anys va retornar a la gimnàstica. Va anar a competir dues vegades. La seva entrenadora va a ser Àgata Sancho, de qui té molt bon record. Va practicar gimnàstica fins als vint anys. Mentre practicava, la seva entrenadora, va oferir-li un lloc d'entrenadora d'unes nenes petites. El 1995 va anar a estudiar el títol d'entrenadora de primer nivell, el primer any a Barcelona i el segon any a Valladolid. Després va començar de zero amb un club a l'Ametlla de Mar, on hi va treballar durant quinze anys. Després del col·legi i l'EGB, va fer un cicle mitjà i superior d'administració i finances, les pràctiques les va fer a Seur, i des de fa dotze anys treballa també a Seur.

Als vint anys va començar a sortir amb el seu marit Raúl, a qui ja coneixia de quan era més petita, i de joves que sortien de festa junts. Es van casar i van decidir venir a viure a Vila-seca. Va tenir el seu primer fill al gener del 2012, i al juny van crear el primer club de gimnàstica rítmica de Vila-seca, deixant de treballar a l'Ametlla, però va seguir treballant a Seur. El club a Vila-seca comença en una sala de ballet al gimnàs de la Monica Novillo amb nou nenes. El seu marit va obrir la seva empresa de retolació també a Vila-seca. Van adonar-se que la sala quedava petita, necessitaven un espai més gran perquè la gimnàstica és un esport d'altura. Per a la seva sorpresa, quan van demanar una ajuda a l'Ajuntament, la resposta va ser negativa.

Il·lustració 81. Carme amb el seu marit i un dels seus fills en un dels festivals.

Com que es van quedar sense lloc on entrenar, un dissabte al matí van decidir anar a practicar a un parc de La Pineda i ho van penjar a la xarxa social Facebook. Una companya que treballava a una nau va oferir-li llogar part de la nau per hores. Al principi només hi anaven unes hores, però al final van quedar-se allà durant quatre anys. Van començar a créixer fins a l'actualitat, on Vila-seca té un club de gimnàstica rítmica amb noranta-set nenes amb una nau al polígon de Vila-seca i també impartint classes a la Canaleta, i ho volen fer a més escoles. Durant aquest temps va tenir dos fills més, que van a l'escola La Canaleta.

Il·lustració 82. El club de gimnàstica rítmica de Vila-seca.

5.COM FOMENTA VILA-SECA LA MILLORA DE LA DONA A LA SOCIETAT?

5.1 Actes a Vila-seca

Trobem diferents tipus d'actes a Vila-seca, tots relacionats amb la dona. En tots els actes hi participen, en l'organització, l'Ajuntament, el Casal de la Dona, l'Associació Cultural de Dones de la Pineda i l'Associació de Dones Progressistes de la Plana.

Les dones a Vila-seca tenen suport de manera cultural i de manera jurídica. Les diferents institucions que les representen s'encarreguen de la presència de la igualtat entre homes i dones i el rebuig a la violència de gènere al nostre municipi.

Hi ha sis tipus d'actes on s'ha remarcat la impotència de les dones.

- I. *Dia internacional per a l'eliminació de la violència envers les dones*
- II. *Dia Internacional de les dones.*
- III. *Dia Mundial del Càncer de Mama.*
- IV. *Dia de la Dona Treballadora.*
- V. *Primera trobada de Dones a Vila-seca*
- VI. *Exposició Dones Sindicalistes*

(Als annexos trobem un recull de notícies de cada tipus d'acte celebrats a Vila-seca.)

5.2 Entitats per a les dones a Vila-seca

Són tres les entitats que fomenten i representen a la dona al nostre municipi: el Casal de la Dona, l'Associació Cultural de Dones de la Pineda i l'Associació de Dones Progressistes de la Plana.

5.2.1 El Casal de la Dona

El Casal de la Dona és un espai amb l'objectiu de fomentar la participació activa de les dones i el seu desenvolupament en àmbits del municipi o de la societat per tal d'equilibrar les diferències entre gèneres. També observa els problemes i les necessitats de les dones i busca solucions. Pretén aconseguir que la ciutadania tingui present la prevenció de la violència masclista i un tracte igualitari entre homes i dones.

El Casal de la Dona es troba al carrer Requet de Félix, 25, al barri del Colomí i disposa de número de telèfon, correu electrònic, pàgina web i pàgines a les xarxes socials. Imparteix activitats com el ioga, pilates, teatre, cuina, reciclatge, aero salsa, classes de català i cada dimecres del primer més celebren un berenar per a les sòcies del casal. Volen fer ampliacions i aportar més activitats a les dones de Vila-seca.

A l'actualitat hi trobem cent seixanta-dues sòcies i la majoria són dones grans. La presidenta del casal és l'Imma Ripoll.

Il·lustració 83. Imma Ripoll.

5.2.2 Associació Cultural de Dones de la Pineda

Aquesta entitat va ser fundada el 1995 per Rosario Pérez i van ser quinze dones les primeres en apuntar-se. Al principi es reunien a la casa seva i feien manualitats; la idea de crear aquesta associació va ser promoguda perquè a La Pineda no hi havia moltes activitats. A mesura que passava el temps més dones s'apuntaven. A l'augmentar el nombre de persones van començar a necessitar un local, i van començar a un local de l'església, van passar per un altre local, i definitivament al 2001 es van instal·lar al centre cívic de La Pineda.

Al 2015 hi havia vuitanta-dues sòcies però ha arribat a tenir tres-cents socis i la presidenta és Dolors Soronellas. Han organitzat moltes celebracions com per exemple la festa de Santa Àgueda durant molts anys. Als annexos trobem una notícia del 2015 sobre la celebració de la festa de Santa Àgueda. Actualment ofereixen diverses activitats per a totes aquelles que hi vulguin participar, a més, trobem una gran varietat d'edats de les sòcies, dones de trenta, de cinquanta i fins i tot de noranta anys. Disposen de número de telèfon, correu electrònic i pàgina web.

Il·lustració 84. Dolors Soronellas.

6. Violència de gènere a Vila-seca

A Vila-seca han sigut dues dones les que han mort a causa de la violència de gènere.

La primera dona va morir el 3 d'octubre del 2009, va ser assassinada a l'entrada de casa seva a mans del seu marit amb una escopeta de caça. La dona tenia quaranta-vuit anys. Després el seu marit va entrar dins del seu domicili i es va suïcidar. L'home havia d'abandonar la casa en uns dies. Va ser el seu fill petit qui la va trobar a l'entrada i va donar l'avís. El poble es va manifestar totalment en contra de la violència de gènere. Als annexos trobem la notícia d'aquest succès.

El segon cas va succeir el 13 de gener del 2016, una veïna va resultar víctima de la violència de gènere. La dona tenia quaranta-tres anys i el cinquanta-nou, tenien dues filles joves i un fill que no vivia aquí. L'assassí tenia un taller de reparació d'electrodomèstics prop del domicili de la dona. Suposadament a les 9.30 del matí es va dirigir cap a ella i li va disparar diversos trets al cap. Després ell mateix es va dispara un tret a l'abdomen. Aquest fet va tenir lloc al carrer Sant Bernat Calvó davant la porta del domicili de la dona. Quan la policia va rebre l'avís la dona ja havia mort i a l'home li estaven practicant maniobres de reanimació. Se suposa que havia utilitzat una arma llarga per a cometre el crim. Posteriorment va ser traslladat a l'hospital Joan XXIII i allà va morir.

No constava cap denúncia per maltractament ni cap ordre d'allunyament. Tota Vila-seca va quedar consternada i es va fer una recol·lecta de diners perquè el seu fill, que vivia en un altre país, vingués a acomiadar-se d'ella. Finalment això va ser possible gràcies a la col·laboració de tots els veïns i veïnes del poble. A més d'aquesta recol·lecta es van celebrar diferents actes.

Aquesta tarda a les 19.00 h nova concentració silenciosa a la plaça de l'Església

L'Ajuntament de Vila-seca s'ha unit al dol per la mort d'una veïna del municipi, víctima d'un cas de violència masclista, fent un minut de silenci a la porta principal de la Casa Consistorial. Diversos membres de la Corporació municipal, treballadors de l'Ajuntament i diversos vila-secans i vila-secanes, han participat d'aquest minut de silenci. Prèviament al minut de silenci, la regidora de Benestar Social i Polítiques d'Igualtat, Lucía Teruel, ha procedit a la lectura del Manifest de condemna de l'Ajuntament de Vila-seca per aquesta mort.

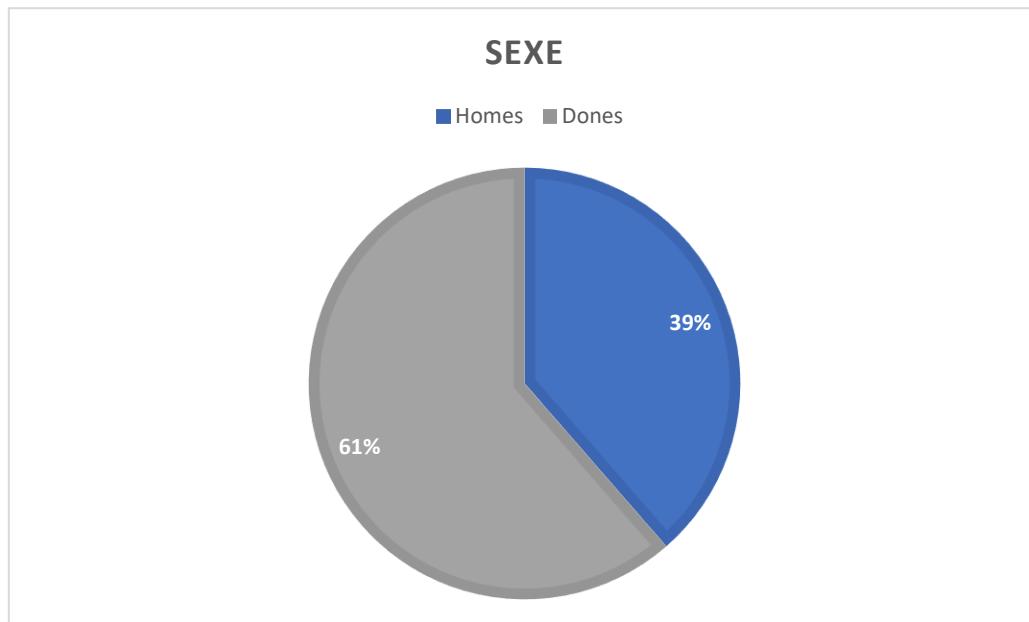
A més, aquesta tarda a les 19.00 h, tindrà lloc una concentració silenciosa a la plaça de l'Església, per acord de tots els grups municipals i de les entitats Casal de la Dona de Vila-seca, Associació Cultural Dones de la Pineda i Dones Progressistes de la Plana, moment en el qual es tornarà a fer lectura del Manifest. L'Ajuntament de Vila-seca, mitjançant decret de l'alcaldia-presidència ha declarat tot el dia d'avui, fins a les 24.00 h, dia de dol oficial a tot el municipi fent onejar les banderes a mig pal.

7. Concepció del masclisme dins de la família a Vila-seca

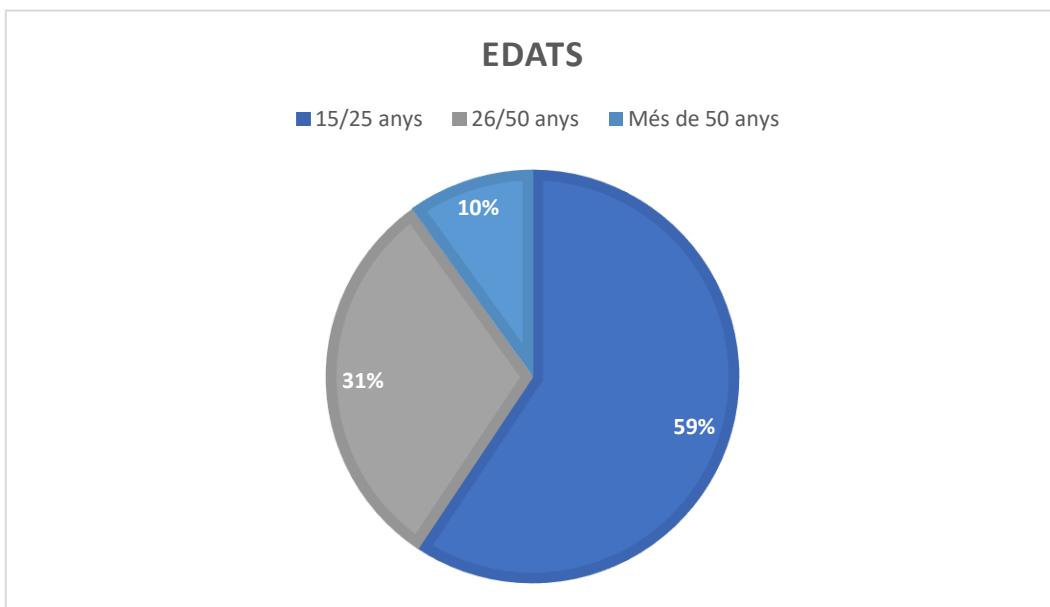
7.1 Enquestes

He realitzat una enquesta sobre el tema general de la dona a Vila-seca per a saber què pensa avui dia la societat i per valorar com ens afecta. L'han fet un total de 93 persones.

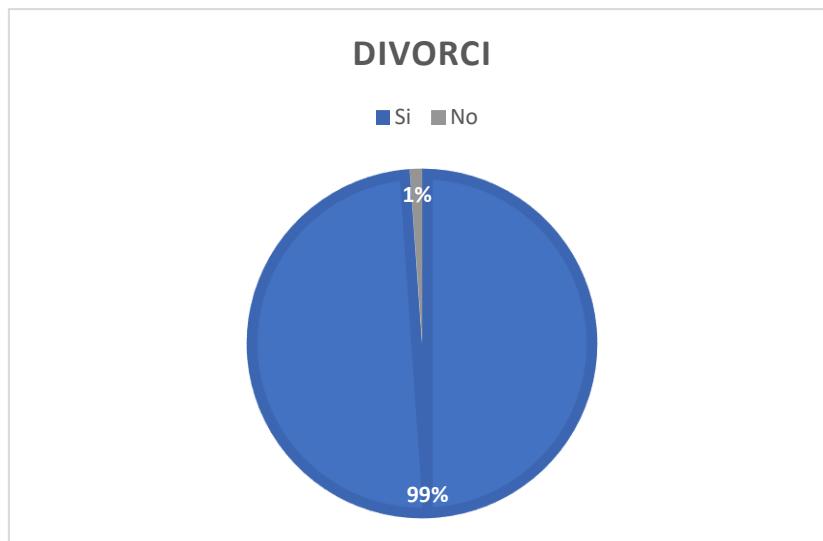
Pregunta 1: Sexe

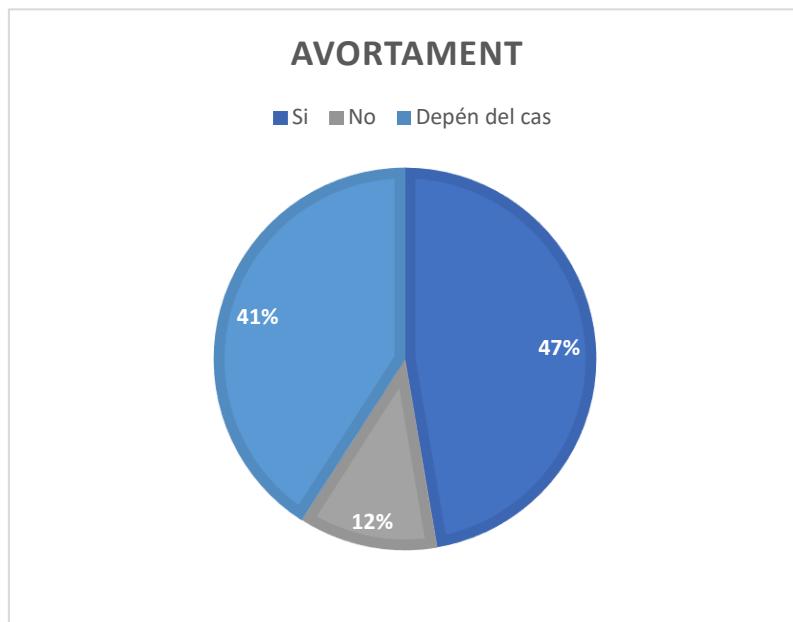
Pregunta 2: Edat

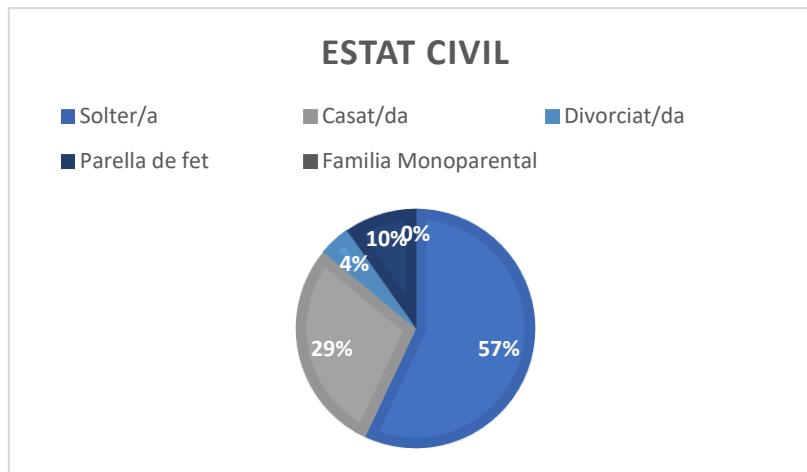
Pregunta 3: Està d'acord amb la possibilitat de divorciar-se?

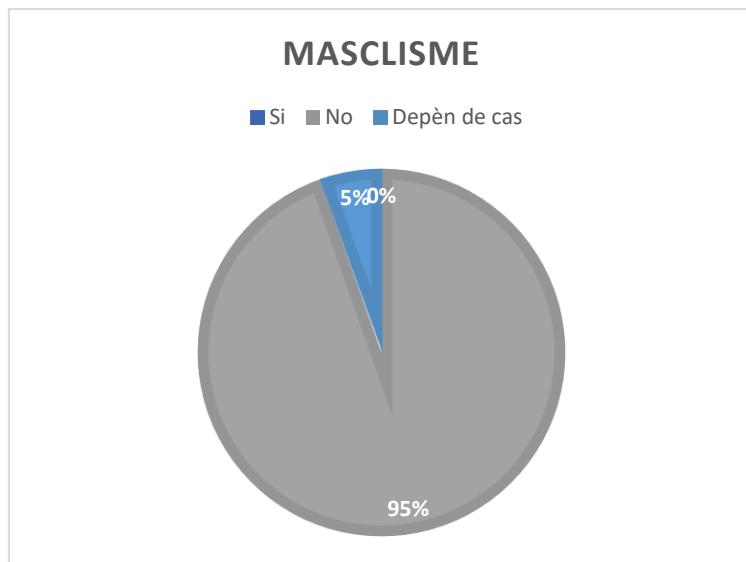
Pregunta 4: Està a favor de l'avortament?

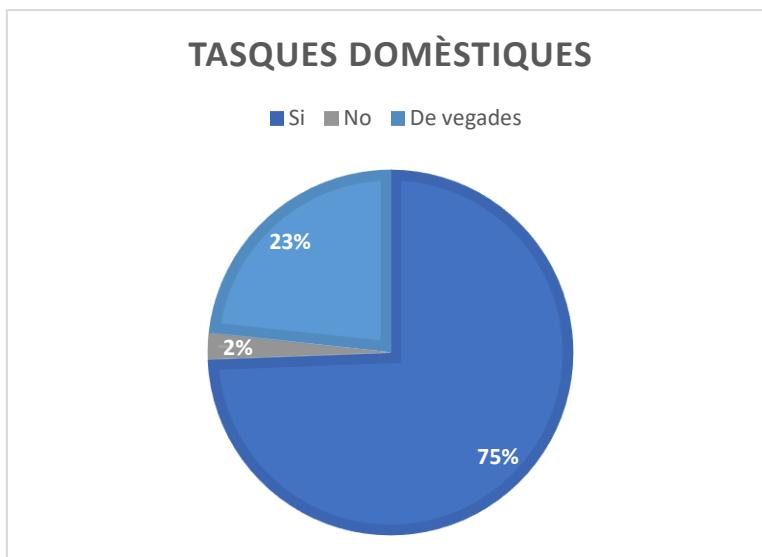
Pregunta 5: Estat civil

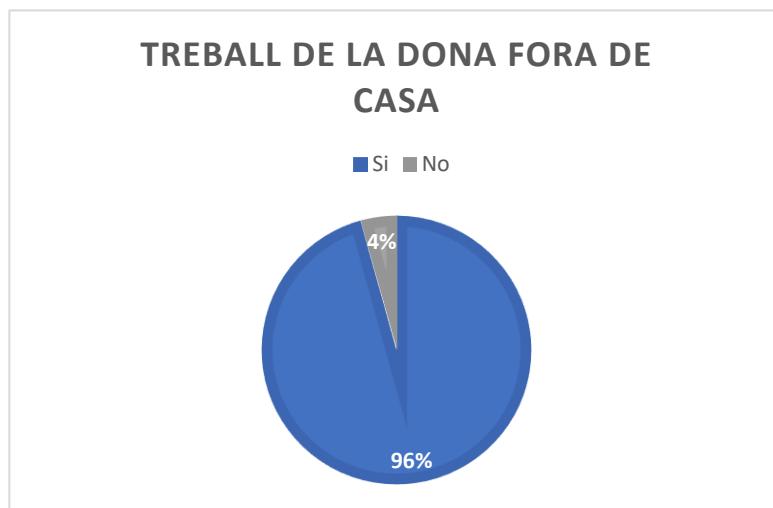
Pregunta 6: Aprova el masclisme?

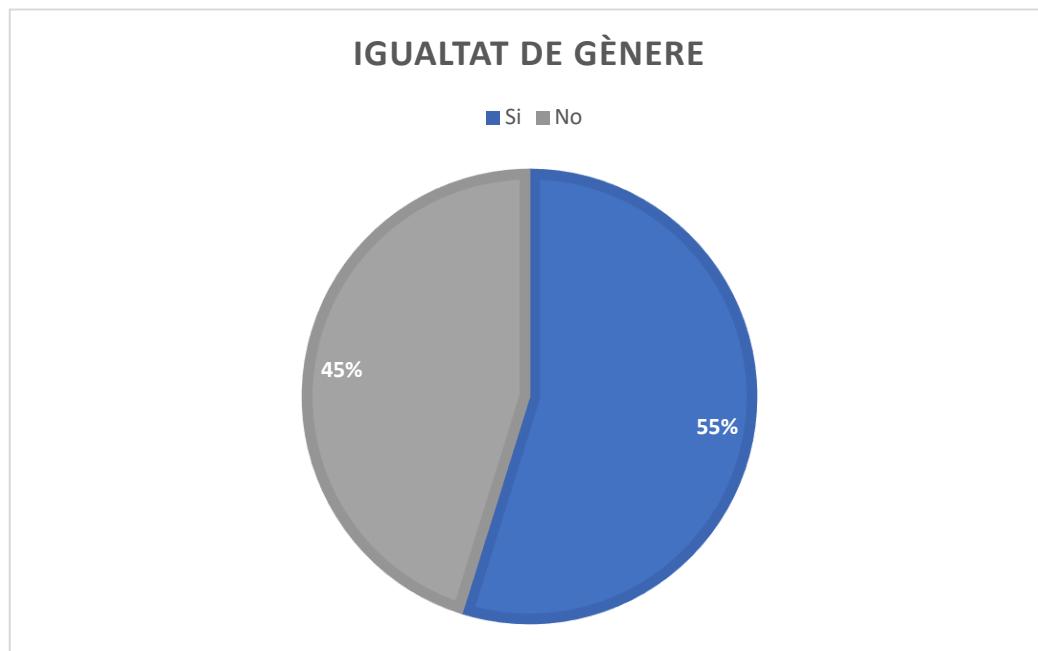
Pregunta 7: Si és home, participa en les tasques domèstiques?

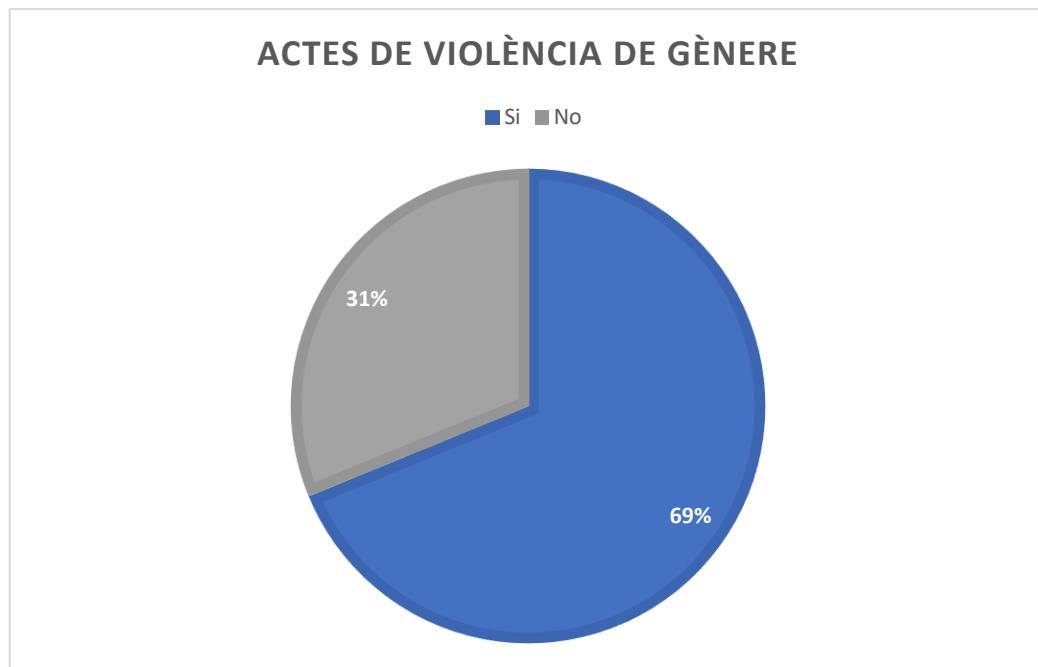
Pregunta 8: La dona ha de treballar fora de casa?

Pregunta 9: Creu que a Vila-seca hi ha igualtat de gènere?

Pregunta 10: Ha viscut o coneix algun cas de violència de gènere?

8. CONCLUSIONS

En aquest treball, a mesura que l'he anat fent, he descobert coses que no m'imaginava i això ha fet que hagi reforçat la meva forma de pensar sobre aquest tema. M'he adonat que no tot és tan fàcil com sembla i a més he après molta història.

Al principi del treball em vaig plantejar uns objectius i aquests han sigut els resultats:

- **Aprendre tot el que han passat les dones per arribar fins on som.**

Vaig començar aquest treball sense saber de manera concreta les limitacions que tenien les dones només pel fet de ser d'un sexe diferent. He vist que la societat evolucionava i amb ella el paper de les dones, fins a tenir una societat generalment igualitària.

- **Conèixer a dones de Vila-seca pioneres o importants.**

Quan vaig escollir el tema, no sabia que la primera dona que va aconseguir entrar a la Universitat a l'Estat espanyol havia estat Maria Elena Maseres, com tampoc tenia coneixement de la quantitat de premis que havia guanyat Helena Casas. No sabia les dificultats que havia hagut de passar Carme Altadill, i no coneixia a l'Elvira que va ser una gran mestra per aquest poble. A més de la quantitat de dones que m'han explicat la seva història.

- **Veure com era la societat d'abans i comparar-la amb la que tenim ara.**

La societat s'ha desenvolupat, ja no hi ha un govern masclista o un govern que discrimina a la dona. Com a conclusió n'he tret que encara que hem avançat, queda un llarg camí per recórrer, una lluita contra la violència de gènere, el sexism, i una igualtat total.

- **Trobar com fomenten el nostre ajuntament o les institucions municipals que hi hagi igualtat.**

Em vaig sorprendre en veure que hi havia tres institucions que defensaven a la dona. Del Casal de la Dona de Vila-seca n'havia sentit parlar, però de l'Associació Cultural de Dones de La Pineda i de l'Associació de Dones Progressistes de La Plana no en tenia coneixement. L'associació de la Pineda té més moviment, en canvi, la de la Plana no he trobat ni pàgina web. Es necessiten institucions com aquestes per a defensar els drets de la dona.

- **Conèixer de primera mà històries de dones vila-secanes.**

Ha estat un plaer conèixer totes les dones, i veure el poble amb uns altres ulls i moltes vegades amb altres temps. No només he après sobre dones, sinó també sobre Vila-seca, els seus carrers, les seves cases, botigues, etc. M'he adonat que cada dona té una història diferent i de cada una he après alguna cosa nova.

9. BIBLIOGRAFIA

- ESTRADÉ M, GARRIGA M I MELERO D. *L'abans Vila-seca, recull gràfic 1867-1975.* Vila-seca: Ed. Efadós, 2001.
- GARCÍA SEBASTIÁN M, GATELL ARIMONT C, PALAFOX GAMIR J I RISQUES CORBELLÀ M. *Història.* Espanya: Ed. Vicens Vives, 2013.
- MORELL I TORRADEMÈ J. *Història de Vila-seca,* 2a edició. Vila-seca: Ed. Pau Gavaldà-Cañellas, 1998.
- MORELL I TORRADEMÈ J, I VAQUER P. *Vila-seca.* Vila-seca: Ed. Cossetània, 2001.
- ROFÍN E, DUCH M, PUENTE G, CUADRADA C, VAQUER P, FÀBREGAS J, GARCÍA M, TÉLLEZ M, MORAL L. *Emprius, dones i Vila-seca.* Barcelona: Ed. Centre d'estudis Vila-secans, 2017.
- SERRET, C. 'Elvira Rovira, la mestra de Vila-seca que tothom recorda.' *Més Vila-seca.* Vila-seca: núm.61, 26 de maig de 2017, pàg.16.

10. WEBGRAFIA

<https://www.idescat.cat/emex/?id=431711#h4000000000000000>

Consulta: 12 d'octubre 2017

<http://blocs.xtec.cat/mariaclara/context-historic/32-el-franquisme/>

Consulta: 12 d'octubre 2017

<https://www.youtube.com/watch?v=gDHB0oCr7H8>

Consulta: 12 d'octubre de 2017

<https://www.youtube.com/watch?v=nkgOxMucWec>

Consulta: 12 d'octubre de 2017

<http://blocs.xtec.cat/mariaclara/la-seccion-femenina/45-el-model-de-dona-de-la-seccion-femenina/454-la-dona-en-la-familia-i-el-matrimoni/>

Consulta: 12 d'octubre de 2017

<https://drive.google.com/file/d/0B2IKZwyJHstfck1Td0VoUDJwOTQ/view?ts=59ddc9d4>

Consulta: 12 d'octubre de 2017

<http://paseandohistoria.blogspot.com.es/2010/10/la-seccion-femenina.html>

Consulta: 12 d'octubre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/Ad%C3%A1n_y_Eva

Consulta: 12 d'octubre de 2017

<https://www.softcatala.org/traductor/>

Consulta: 12 d'octubre de 2017

<https://es.slideshare.net/senior.udc/cambios-en-el-rol-social-de-la-mujer-desde-1945-ii>

Consulta: 15 d'octubre de 2017

<http://jmolet.wixsite.com/torrojairet>

Consulta: 15 d'octubre de 2017

<https://revistamagisterioelrecreo.blogspot.com.es/2013/05/la-educacion-escolar-en-los-anos-40.html>

Consulta: 15 d'octubre de 2017

<http://www.vallenajerilla.com/berceo/garciacarcel/lamujerduranteelfranquismo.htm>

Consulta: 20 d'octubre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/Ley_Moyano

Consulta: 20 d'octubre de 2017

<https://ca.wikipedia.org/wiki/Vila-seca>

Consulta: 20 d'octubre de 2017

https://es.images.search.yahoo.com/search/images;_ylt=A9mSs21EXdVZRosAXgWT.Qt.;_ylu=X3oDMTByZmVxM3N0BGNvbG8DaXlyBHBvcwMxBHZ0aWQDBHNIYwNzYw--?p=VILASECA+MAPA&fr=mcafee#id=0&iurl=http%3A%2Fwww.quetiempo.es%2Ffotos%2Fmapa-de-vila-seca-1.jpg&action=click

Consulta: 20 d'octubre de 2017

<http://blocs.xtec.cat/historiamon/files/2013/05/La-dona-durant-el-franquisme-Leni-i-C%C3%ADntia.pdf>

Consulta: 23 d'octubre de 2017

http://premisrecerca.uvic.cat/sites/default/files/webform/59edbd258d01ba312fee701d24f2e23a73604461_El%20paper%20de%20la%20dona%20durant%20el%20franquisme.pdf

Consulta: 23 d'octubre de 2017

<https://es.pinterest.com/pin/467459636306804667/?autologin=true>

Consulta: 29 d'octubre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/Consultorio_de_Elena_Francis

Consulta: 29 d'octubre de 2017

<http://cincuentopia.com/dias-de-radio-el-consultorio-sentimental-de-elena-francis/>

Consulta: 29 d'octubre de 2017

<http://blocs.xtec.cat/mariaclara/la-seccion-femenina/45-el-model-de-dona-de-la-seccion-femenina/452-la-dona-en-el-mon-laboral/>

Consulta: 29 d'octubre de 2017

<http://educaci60.blogspot.com.es/2012/05/1-situacion-en-espana-en-los-anos-60.html>

Consulta: 30 d'octubre de 2017

<http://lahistoriayotroscuentos.es/el-franquismo-ii-anos-60-y-70/>

Consulta: 30 d'octubre de 2017

<http://prnoticias.com/marketing/20143662-publicidad-anuncios-anos-60-espanola>

Consulta: 30 d'octubre de 2017

<https://www.bibliotecavilaseca.cat/historialocal/images/stories/treballs/TR.Associacionisme.JMPujol.pdf>

Consulta: 30 d'octubre de 2017

http://www.sineris.es/emancipacion_femenina.pdf

Consulta: 30 d'octubre de 2017

<http://hemeroteca.lavanguardia.com/preview/1960/06/21/pagina-2/32726339/pdf.html?search=mujer;%201960>

Consulta: 30 d'octubre de 2017

<http://hemeroteca.abc.es/nav/Navigate.exe/hemeroteca/madrid/blanco.y.negro/1960/01/02/040.html>

Consulta: 5 de novembre de 2017

https://halshs.archives-ouvertes.fr/file/index/docid/133674/filename/El_papel_de_la_mujer_en_la_sociedad_espanola.pdf

Consulta: 5 de novembre de 2017

<https://httphumanidades.wordpress.com/2017/06/17/el-feminismo-tardofranquista-de-los-anos-60-70-2/>

Consulta: 5 de novembre de 2017

<http://www.historiasiglo20.org/HE/16b.htm>

Consulta: 5 de novembre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/Golpe_de_Estado_en_Esp%C3%A1a_de_1981

Consulta: 5 de novembre de 2017

<https://estupubli.wordpress.com/2012/03/28/la-mujer-en-la-publicidad-iii-los-anos-80/>

Consulta: 12 de novembre de 2017

<https://www.trendencias.com/revistas/la-revista-elle-cumple-25-anos-en-espana-sus-mejores-portadas>

Consulta: 12 de novembre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/Ley_Org%C3%A1nica_de_Ordenaci%C3%B3n_General_del_Sistema_Educativo_de_Espa%C3%A1a

Consulta: 12 de novembre de 2017

<http://blocs.tinet.cat/lt/blog/joan-clave-morell/category/582/general/2013/06/26/les-guerres-del-pere-baster>

Consulta: 16 de novembre de 2017

<http://www.vila-seca.cat/es/home;jsessionid=60751EEB4C22C43662495B3BB878FE22>

Consulta: 16 de novembre de 2017

<http://mayores.ubi.es/proyectos/proyectos/lamujerbajofranquismo.pdf>

Consulta: 25 de novembre de 2017

https://halshs.archives-ouvertes.fr/file/index/docid/133674/filename/El_papel_de_la_mujer_en_la_sociedad_espanola.pdf

Consulta: 25 de novembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/D%C3%A8cada_del_1970

Consulta: 11 de desembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/Joan_Carles_I_d%27Espanya

Consulta: 11 de desembre de 2017

<http://www.aecarretera.com/quienes-somos/historia/la-aec-desde-1949/la-decada-de-los-70-una-epoca-de-cambios>

Consulta: 11 de desembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/D%C3%A8cada_del_1970#Estat_espanyol

Consulta: 11 de desembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/Llei_per_a_la_Reforma_Pol%C3%ADtica

Consulta: 13 de desembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/Refer%C3%A8ndum_sobre_la_Llei_per_a_la_Reforma_Pol%C3%ADtica

Consulta: 13 de desembre de 2017

<https://es.slideshare.net/anaberr/espaa-1939-1978>

Consulta: 13 de desembre de 2017

<http://lahemerotecadelbuitre.com/piezas/exito-del-gobierno-suarez-el-si-gana-el-referendum-de-la-reforma-politica/>

Consulta: 13 de desembre de 2017

<https://www.anaya.es/cqigeneral/newFichaProducto.pl?obrcod=2333632>

Consulta: 13 de desembre de 2017

http://www.feministas.org/IMG/pdf/Mercedes_Agustin.pdf

Consulta: 13 de desembre de 2017

http://www.antena3.com/programas/me-cambio-de-decada/anos-70/asi-era-como-viviamos-en-espana-en-la-decada-de-los-70_2017091559bbb1d90cf292df41339b31.html

Consulta: 14 de desembre de 2017

<https://estupubli.wordpress.com/2012/03/21/la-mujer-en-la-publicidad-ii-los-anos-70-4-2/>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<https://www.iesparquedelisboa.org/alumnos2001/41.htm>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<http://prnoticias.com/marketing/20143751-publicidad-espanola-anos-70>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<http://usuaris.tinet.cat/anna1183/coral%20NU.htm>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<http://usuaris.tinet.cat/anna1183/esbart.htm>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<http://usuaris.tinet.cat/anna1183/index.htm>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<https://www.facebook.com/groups/108038135913265/photos/>

Consulta: 14 de desembre de 2017

<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=10205995774674897&set=g.108038135913265&type=1&theater&ifq=1>

Consulta: 14 de desembre de 2017

http://www.eldiario.es/cultura/libros/Recordando-felices-Espana-movida_0_461604027.html

Consulta: 15 de desembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/Cop_d%27estat_del_23_de_febrer_de_1981#Protagonistes

Consulta: 15 de desembre de 2017

https://ca.wikipedia.org/wiki/Cop_d%27estat_del_23_de_febrer_de_1981

Consulta: 15 de desembre de 2017

<http://www.historiasiglo20.org/HE/16b.htm>

Consulta: 15 de desembre de 2017

http://dones.gencat.cat/ca/ambits/centre_documentacio/

Consulta: 19 de desembre de 2017

<http://dones.gencat.cat/ca/ambits/Observatori/>

Consulta: 19 de desembre de 2017

http://dones.gencat.cat/ca/ambits/violencia_masclista/

Consulta: 19 de desembre de 2017

<http://dones.gencat.cat/ca/inici/>

Consulta: 19 de desembre de 2017

http://donahaviadeser.blogspot.com.es/2014/11/francesca-bonnemaison-y-la-biblioteca_6.html

Consulta: 19 de desembre de 2017

<https://estupubli.wordpress.com/2012/03/28/la-mujer-en-la-publicidad-iii-los-anos-80/>

Consulta: 19 de desembre de 2017

<http://prnoticias.com/marketing/20143815-publicidad-espanola-anos-80>

Consulta: 19 de desembre de 2017

<https://es.slideshare.net/SociologialInfantilUam/evolucion-de-la-publicidad-aos-802000>

Consulta: 19 de desembre de 2017

<https://es.slideshare.net/proyectointegrado2b/la-mujer-en-la-publicidad-aos-8090>

Consulta: 19 de desembre de 2017

<https://www.trendencias.com/revistas/la-revista-elle-cumple-25-anos-en-espana-sus-mejores-portadas>

Consulta: 19 de desembre de 2017

http://www.eslang.es/politica/8-de-marzo-ser-mujer-en-los-50-en-los-80-y-ahora_20160308-1r.html

Consulta: 19 de desembre de 2017

<http://www.vila-seca.cat/es/biblioteca;jsessionid=C818460280E9EDF0D54DCFD63D94EBD5>

Consulta: 24 de desembre de 2017

<http://www.bibliotecavila-seca.cat/>

Consulta: 24 de desembre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/A%C3%B1os_1990

Consulta: 27 de desembre de 2017

<https://es.slideshare.net/kroquajardo/decada-de-los-90s-8054891>

Consulta: 27 de desembre de 2017

[file:///C:/Users/paula/Downloads/191111-263599-1-PB%20\(1\).PDF](file:///C:/Users/paula/Downloads/191111-263599-1-PB%20(1).PDF)

Consulta: 27 de desembre de 2017

http://www.antena3.com/programas/me-cambio-de-decada/anos-90/asi-viviamos-en-espana-en-la-decada-de-los-90_2017100259d1fde50cf202015660db89.html

Consulta: 27 de desembre de 2017

<http://www.antena3.com/programas/me-cambio-de-decada/programas-completos/>

Consulta: 27 de desembre de 2017

http://www.atresplayer.com/television/programas/yo-vivi/temporada-1/capitulo-4-captulo-los_2017100100735.html

Consulta: 27 de desembre de 2017

https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-1990-24172

Consulta: 27 de desembre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/Ley_Org%C3%A1nica_de_Ordenaci%C3%B3n_General_del_Sistema_Educativo_de_Espa%C3%B1a

Consulta: 27 de desembre de 2017

https://es.wikipedia.org/wiki/Ley_Org%C3%A1nica_de_Calidad_de_la_Educaci%C3%B3n

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.vila-seca.cat/es/web/quest/suport-a-les-families>

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://msssi.gob.es/campannas/campanas17/violenciaGeneroHaySalida.htm>

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>

Consulta: 2 de gener de 2018

http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/pdf/VMortales_2017_12_28.pdf

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.violenciagenero.msssi.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/home.htm>

https://elpais.com/tag/dia_internacional_mujer/a/

Consulta: 2 de gener de 2018

https://www.elespanol.com/economia/macroeconomia/20170307/198980718_0.html

Consulta: 2 de gener de 2018

https://www.elconfidencial.com/economia/2017-11-08/brecha-salarial-mujeres-trabajar-gratis-desigualdad_1474468/

Consulta: 2 de gener de 2018

https://es.wikipedia.org/wiki/Gobierno_de_Esp%C3%A1a

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.lamoncloa.gob.es/gobierno/Paginas/index.aspx>

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.vila-seca.cat/es/web/quest/ensenyament>

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.vila-seca.cat/es/web/quest/infancia-joventut>

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.vila-seca.cat/es/web/quest/gent-gran>

Consulta: 2 de gener de 2018

<http://www.sitiodeciclismo.net/coureurfiche.php?coureurlid=46544>

Consulta: 5 de gener de 2018

https://es.wikipedia.org/wiki/Helena_Casas

Consulta: 5 de gener de 2018

https://www.instagram.com/helena_casasr/

Consulta: 5 de gener de 2018

https://twitter.com/helena_casas?lang=es

Consulta: 5 de gener de 2018

https://ca.wikipedia.org/wiki/Helena_Casas_Roig%C3%A9

Consulta: 5 de gener de 2018

<http://casaldeladonavilaseca.blogspot.com.es/>

Consulta: 7 de gener de 2018

<https://www.facebook.com/CasalDeLaDonaDeVilaSeca/>

Consulta: 7 de gener de 2018

http://www.vila-seca.cat/es/entitats-associacions?p_p_id=101_INSTANCE_uAHAORYKM8RH&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_count=1&101_INSTANCE_uAHAORYKM8RH_delta=10&101_INSTANCE_uAHAORYKM8RH_keywords=&101_INSTANCE_uAHAORYKM8RH_advancedSearch=false&101_INSTANCE_uAHAORYKM8RH_andOperator=true&p_r_p_564233524_categoryId=16026&p_r_p_564233524_resetCur=false&cur=1

Consulta: 7 de gener de 2018

<http://grupculturaldonespineda.blogspot.com.es/>

Consulta: 7 de gener de 2018

<https://ibasque.com/nuevo-asesinato-de-violencia-de-genero-vila-seca-tarragona/>

Consulta: 8 de gener de 2018

<http://www.rtve.es/noticias/20160113/muere-hospital-hombre-mato-su-expareja-vila-seca-tarragona/1283820.shtml>

Consulta: 8 de gener de 2018

<http://www.abc.es/videos-nacional/20091006/vilaseca-despide-josefina-mujer-491025032001.html>

Consulta: 8 de gener de 2018

11. ANNEXOS

11.1 Annexos punt 5.1

I. *Dia Internacional per a l'eliminació de la violència envers les dones.*

Al 2010 els actes van tenir lloc el dia 25 de novembre i la resta d'actes el 30 de novembre.

Organitzat pel Casal de la Dona de Vila-seca, el Col·lectiu Cultural Grup de Dones de la Pineda i l'Associació de Dones Progressistes de la Plana, i amb la col·laboració de l'Ajuntament de Vila-seca i l'Institut Català de les Dones, Vila-seca va programar diversos actes commemoratius per al Dia Internacional Contra la Violència vers les Dones.

Pel mateix dia 25 de novembre, l'Esplai Sant Esteve de Vila-seca va acollir la lectura del manifest en contra de la vio-

lència masclista, a càrrec de les representants dels grups de dones de la població, i una xerrada titulada «Els orígens de la violència masclista» a càrrec de Lícia Castro.

La resta d'actes va tenir lloc el 30 de novembre i al Centre Cívic Cultural de la Pineda, amb la projecció de la pel·lícula «Àgora», i el dia 3 de desembre al Centre Cívic de la Plana, amb la xerrada «La igualtat entre homes i dones i la publicitat: la discriminació de la figura femenina».

Al 2011 es van celebrar actes durant el 25 de novembre.

Organitzat per l'Ajuntament de Vila-seca, el Casal de la Dona de Vila-seca, el Col·lectiu Cultural Grup de Dones de La Pineda i l'Associació de Dones Progressistes de La Plana, i amb la col·laboració de l'Institut

Català de les Dones, Vila-seca va programar pel passat 25 de novembre diversos actes commemoratius en el Dia Internacional Contra la Violència envers les Dones. Durant el matí es va fer una ofrena floral al mar en ho-

menatge a les víctimes mortals per violència de gènere a Catalunya durant aquest any. A partir de les 7 de la tarda van tenir lloc diversos actes a la plaça de l'Església i a la sala d'actes de l'Ajuntament amb la lectura del manifest, interpretació musical per alumnes del Conservatori de Música, lectura de poemes d'Anabel Sáiz, una lectura de diversos textos de rebuig a la violència i la xerrada 'La legalitat al teu costat', a càrrec de l'advocada Pilar Rebaque. Durant tot el dia, a l'Ajuntament, al Centre Cívic de La Pineda i a l'Escola La Plana, tothom que ho va desitjar va poder deixar el seu missatge al mural 'El rebuig a la violència és cosa de tots'

Al 2013 es van celebrar actes entre el 25 i el 28 de novembre.

Vila-seca va programar diversos actes commemoratius per al Dia Internacional per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones, els quals es duran a terme entre el 25 i el 28 de novembre.

El dia 25 de novembre a la Biblioteca es va fer la lectura del manifest a càrrec de les entitats de dones del municipi, amb l'acom-

panyament musical d'un conjunt de vent del Conservatori de Vila-seca, i al jardí es va fer una enlairada de globus i una encesa d'espeleomes en record de les víctimes de la violència de gènere. Posteriorment es projectà un curtmetratge i una taula de debat amb lectura de poemes.

La resta d'actes es van celebrar al Centre Municipal de Formació i al Centre Cívic de la Pineda amb xerrades i cinefòrum. Cal destacar que des de la regidoria de Polítiques d'Igualtat es va organitzar un concurs de tuits entre els joves dels instituts.

Tots aquests actes van comptar amb l'organització de l'Ajuntament de Vila-seca, el Casal de la Dona, l'Associació Cultural de Dones de la Pineda, l'Associació de Dones Progressistes de la Plana i la col·laboració de l'Institut Català de les Dones, la Biblioteca Municipal, el Consell Comarcal del Tarragonès i el Conservatori de Música.

Al 2014 es van celebrar diversos actes durant els dies 24, 25, 26, 27 i 28 de novembre.

Vila-seca diu prou a la violència envers les dones

El 25 de novembre va ser el Dia Internacional

Redacció

Amb motiu del Dia International per a l'Eliminació de la Violència envers les Dones Vila-seca ha organitzat una colla d'actes per manifestar el rebuig a aquesta problemàtica. El primer ha estat la conferència «Aspectes mèdics-legals de la Violència de Gènere», que es va dur a terme a la Biblioteca Municipal a càrrec de Francisco García Sayago, metge forense de l'Institut de Medicina Legal de Catalunya.

No obstant això el gruix dels actes han tingut lloc el dia 25, quan es commemorava a tot el món el Dia International per a

l'Eliminació de la Violència envers les Dones. Les entitats de dones del municipi van llegir un manifest a la plaça de l'Església. Tot seguit hi va haver actuacions de ball a càrrec de les acadèmies de dansa participants, i que van esdevenir un acte simbòlic per a la igualtat i el respecte a les persones. A continuació es va fer un Flashmob contra la violència i, per acabar la jornada, es va fer el taller «Des-igual@ment», on es va reflexionar sobre quines eines tenim per identificar conductes afectives abusives en els nostres fills i filles.

Ahir dijous, a la sala polivalent de l'Ajuntament, es va fer

El dia 25 de novembre les entitats de dones del municipi van llegir un manifest.

l'entrega de premis als guanyadors del concurs de tuits dels instituts del municipi. Els actes

per commemorar aquest dia finalitzaren avui, amb una visita al Parlament de Catalunya. A més,

durant aquests dies s'ha pogut visitar a la Biblioteca l'exposició «El món en femení».

II. Dia Internacional de les dones

Al 2010 van haver-hi actes durant tres dies.

Vila-seca va celebrar els dies 6,7 i 8 de març el Dia Internacional de les Dones amb diferents actes com ara conferències, tallers i un dinar commemoratiu.

Els actes, organitzats pel Casal de la Dona de Vila-seca, l'Associació de Dones de la Pineda i l'Associació de Dones de la Plana, en col·laboració amb la Regidoria de Benestar Social i Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament de Vila-seca i l'Institut Català de les Dones, es van iniciar a la Plana amb una conferència a càrrec d'Isabel Sales. El dia 7 al local de l'AVV del Colomí es va fer una demostració i taller d'escultures i decoració a càrrec de Joaquín Navarro i posteriorment es va celebrar un dinar commemoratiu a l'Ateneu Pi i Margall amb un homenatge a l'esportista vila-secana Helena Casas.

El dia 8 a l'esplai Sant Esteve va tenir lloc un taller xerrada sota el títol "Les aportacions socials de les dones: històries i experiències" a càrrec de Lídia Castro.

Al 2012 es va commemorar aquest dia durant el 8, 9, 10 i 11 de març.

Vila-seca va celebrar el dies 8, 9, 10 i 11 de març el Dia Internacional de les Dones, amb diferents actes com ara conferències, tallers, concert, teatre i un dinar commemoratiu.

Els actes, organitzats pel Casal de la Dona de Vila-seca, l'Associació Cultural Grup de Dones de la Pineda, l'Associació de Dones Progressistes de la Plana i la regidoria de Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament de Vila-seca, es van iniciar a l'Ajuntament amb la lectura

del manifest commemoratiu, la inauguració de l'exposició 'Les veus de la igualtat', de l'Observatori de la Igualtat de la URV, i la conferència 'Dones i dret, el dret civil a Catalunya', a càrrec de Pilar Palau.

El dia 9 i al Centre Cívic i Cultural de la Pineda va tenir lloc una conferència a càrrec de Helen Valerio sobre 'Com gestionar les emocions' i un taller sobre ioga del riure anomenat 'Somriu a la vida'.

L'Ateneu Pi i Margall acollí

el dia 10 dos obres teatrals: 'Lí' i 'Teràpia Mix', a càrrec del grup de teatre Se'n's va olla, del Casal de la Dona

de Vila-seca. Per últim, el diumenge 11 es van dur a terme dues activitats a l'Hotel Gran Palas de la Pineda

(Aquarelax i un concert de bols tibetans) i el tradicional dinar commemoratiu al Restaurant Torre del Delme.

*Vila-seca celebra la Semana de la Salud
Conmemoración del Día
Internacional de la Mujer*

Al 2013 la celebració d'aquest dia va tenir més durada que altre anys.

Del 8 al 21 de març, Vila-seca va commemorar el Dia Internacional de les Dones, una celebració amb diferents actes com ara conferències, passis de pel·lícula, exposicions i un dinar commemoratiu.

Els actes, organitzats pel Casal de la Dona de Vila-seca, l'Associació Cultural Grup de Dones de la Pineda, l'Associació de Dones

Progressistes de la Plana i la regidoria de Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament de Vila-seca, es van iniciar amb la lectura del manifest i conferències a la Casa Consistorial.

A les fotografies, un d'aquests moments i les participants a la jornada de baptisme de golf que es va celebrar al Lumine Golf de la Pineda.

Al 2014 la celebració va durar del dia 8 de març, fins al 16 de maig.

Vila-seca commemorà el 8 de març el Dia Internacional de les Dones, una celebració que s'allargà fins el 16 de març amb diferents actes com ara conferències, exposicions, excursions o tallers.

Els actes, organitzats pel Casal de la Dona, l'Associació Cultural Grup de Dones de la

Pineda, l'Associació de Dones Progressistes de la Plana i la regidoria de Polítiques d'Igualtat de l'Ajuntament, es van iniciar a la Biblioteca amb la presentació dels treballs de recerca sobre el món de la dona, de les alumnes de l'Institut Ramon Barbat i Miracle, Sònia Serra i Natàlia Lorente.

Visita al Museu de la Ràdio de Roda de Berà, curses d'orientació al parc de la Torre d'en Dolça, xerrades i colloquis, exposicions, caminada popular i teatre amb l'obra 'Les Cunyades' a càrrec del Casal de la Dona de Vila-seca, van farcir un extens programa d'actes.

Al 2015, a més de tenir en compte a les dones, també van tenir en compte el reciclatge.

Dimarts passat el Centre Civic i Cultural del Colomí va acollir la inauguració de l'exposició 'Reutilitzem: una segona vida per als residus', a càrrec del Casal de la Dona de Vila-seca. Tot seguit la segona tinent d'alcalde i regidora de Medi Natural va impartir la xerrada 'Què se'n fa dels nostres residus?'

Aquesta activitat s'emmarca en el programa de celebració del Dia Internacional de les Dones, que a Vila-seca s'allarga durant tota una setmana. Així, diumenge passat un grup de dones va visitar el celler Vinyes del Terrer de Vila-seca, i el dimecres dues alumnes dels instituts locals van presentar els seus treballs de recerca a la Biblioteca pública. La cloenda d'aquesta setmana festiva serà avui divendres, quan es farà una visita a la planta de valorització energètica de SIRUSA a Tarragona.

Pensant en les dones

Per a Nàtalia Güell, regidora de Polítiques d'Igualtat a l'Ajuntament de Vila-seca, la prioritat a l'hora de dissenyar el programa és aconseguir que les dones s'ho passin bé, alhora que coneguin aspectes del municipi que poden ser interessants, com ara un celler local o el funcionament de la planta d'incineració de residus urbans.

Si el reciclatge ha centrat una part important de les activitats ha estat perquè en conversa amb les sòcies del Casal de la Dona de Vila-seca, la Nàtalia va pensar que seria interessant mostrar tota la feina feta, i aprofitar l'avinentesa per explicar a tothom com es gestionen els residus a Vila-seca.

Visita al Celler Vinyes del Terrer

Un dels actes de commemoració del Dia Internacional de les Dones ha estat la visita al celler de Vila-seca Vinyes del Terrer. L'activitat va consistir en una visita guiada a les vinyes i el celler de l'empresa, així com un tast dels vins que s'hi elaboren. A continuació les dones van celebrar un dinar de germanor al restaurant Forat 19 Golf Lakes Lumine de la Pineda, al final del qual es va llegir un manifest.

III. Dia Mundial del Càncer de Mama

Al 2014 es van celebrar diversos actes per a donar suport a la lluita contra el càncer de mama.

En col·laboració amb l'Institut Català de les Dones, l'Institut Català de la Salut i la Xarxa Sanitària i Social de Santa Tecla, l'Ajuntament va programar diversos actes per a commemorar el Dia Mundial del Càncer de Mama.

El 23 d'octubre a la Biblioteca i el dia 30 al Centre Cívic i Cultural de la Pineda va tenir lloc una taula rodona sobre el càncer de mama, amb la participació de la doctora Ester Solé i la infermera Lucía Teruel. Altres actes van ser els tallers de musicoteràpia i d'imatge, que van tenir lloc al Centre de Salut de Vi-

la-seca i el taller de 'Coixins del Cor'.

L'últim dels actes va tenir lloc a l'escola Miramar amb el taller de cuina saludable

a càrrec del xef Juan Antonio Nieto i amb un tast d'oli a càrrec de Jordi Martí, de la Cooperativa, i un tast de vins a càrrec de Vinyes del Terrer.

IV. Dia de la Dona Treballadora

El 8 de març de 2006 es va commemorar aquest dia.

El dia 8 de març, el nostre municipi va celebrar el Dia Internacional de la Dona Treballadora.

Organitzat pel Grup de Dones de la Pineda, el Col·lectiu de Dones de la Plana, el Taller d'Artesania Francesca Moreso i amb la col·laboració de la Regidoria de Benestar Social de l'Ajuntament de Vila-seca, la jornada va gaudir d'una gran participació de dones.

Els actes es van iniciar al Centre Catòlic amb l'es-

pectacle "Stand up Mono-legs", va continuar amb un dinar de germanor que es va celebrar al local de l'Associació de Veïns de la Formiga i va finalitzar amb una conferència col·loqui que va tenir lloc a la sala d'actes de l'Ajuntament.

A les fotografies podem observar dos moments de la conferència que va oferir M. Jesús López, membre de l'equip d'Adhara sota el títol "El paper de les dones en la família actual".

V. Primera trobada de Dones a Vila-seca

Va tenir lloc l'11 de novembre del 2006.

El passat 11 de novembre la sala Pare Antoni Soler del Conservatori va acollir la 1a Trobada de Dones de Vila-seca. La jornada, inaugurada per Coral Cuadrada, catedràtica d'his-

tòria de la URV i especialista en temes de dones, fou presentada per M. Àngels Ponce, regidora de Benestar Social de l'Ajuntament de Vila-seca.

Després d'una breu pre-

sentació dels objectius del projecte, es va dur a terme el taller de discussió que portava com a títol «Que ens interessa a les dones?», a fi de posar en comú les inquietuds, les necessitats i

les problemàtiques que preocuten a les dones de Vila-seca en referència a la seva vida quotidiana. Es va parlar del treball de les dones, tractant temes com les càrregues domèstiques, la cura dels infants i de la gent gran, l'adequació de l'espai públic a les necessitats de les dones i les xarxes de serveis i de relació en què es mouen.

Aquesta 1a Trobada de

Dones de Vila-seca, organitzada per la Regidoria de Benestar Social de l'Ajuntament de Vila-seca, és fruit del conveni que la presidenta de l'Institut Català de les Dones, Sara Berbel, i l'alcalde de Vila-seca, Josep Poblet, van signar el passat dia 20 de setembre per promoure la participació de les dones en el desenvolupament local.

VI. Exposició Dones Sindicalistes

Va estar exposada a la biblioteca municipal des del 13 de març de 2015 fins el 20 de març de 2015.

Aquesta mostra, organitzada per l'Institut Català de les Dones, té com a objectiu donar visibilitat a les dones que ens han precedit, en aquest cas, dones sindicalistes, així com recuperar la riquesa de la diversitat de les experiències vitals femenines, per contribuir a omplir el buit existent en el coneixement del nostre propi passat i en el reconeixement del nostre protagonisme en les transformacions socials.

L'exposició, que ha coordinat l'escriptora Antonina Rodrigo, inclou una nota biogràfica i una fotografia d'aquestes 12 dones sindicalistes precursores en la lluita per als drets de les dones: Isabel Vila Pujol, Francesca Saperas Miró, Teresa Claramunt Creus, Llibertat Ródenas Rodríguez, Lola Iturbe Arizcuri, Frederica Montseny Mañé, Margalida Roig Colomer, Amèlia Jover Velasco, Dolors Piera Llobera, Lina Ódena García, Aurora Pi-cornell Femenias, i Maria Manonelles Riera

11.2 Annexos punt 5.2.2

Aquesta notícia és del 2015.

Redacció

El dia 5 de febrer és la festivitat de Santa Àgueda, una efemèride molt celebrada arreu del país, sobretot per les associacions i col·lectius de dones.

Des de fa uns anys l'Associació de Dones de la Pineda dedica aquest dia a homenatjar una dona que destaquí per algun mèrit, així com a celebrar diversos actes per commemorar la diada de la santa protectora de les dones i patrona de les infermeres.

Un homenatge molt sentit

Aquest any la persona homenatjada ha estat Àlicia Poveda, una sòcia de l'entitat. La Junta, formada per dotze persones, l'ha

escollit perquè ara fa vint anys va fundar, juntament amb cinc dones més, l'actual associació.

Es tracta d'una elecció que es porta amb gran secretisme i rigorositat, de tal manera que quan es fa públic és una sorpresa per a tots els presents. Anys enrere les dones homenatjades per Santa Àgueda eren persones del municipi que destacaven per algun aspecte de la seva vida, ja fos professional o privat, però des de fa uns anys la tria es fa entre les sòcies de l'Associació.

A més de l'homenatge, la festa de Santa Àgueda de la Pineda va comptar amb l'actuació del Cor de Cantaires de l'Associació de Jubilats de la Pineda. També es

va fer una lectura de poemes i un berenar per a tots els assistents.

Si bé a bona part de les poblacions on se celebra Santa Àgueda és tradicional donar el poder de manar a les dones durant aquest dia, convertint-les en alcaldesses

Durant la festa hi va haver una lectura de poemes i un berenar per a tots els assistents

provisionals, a la Pineda s'estimen més convertir la celebració en una festa d'homenatge a les dones, la seva experiència i les seves aportacions a la comunitat.

L'Associació de Dones de Vilaseca és una entitat que va néixer ara fa vint anys, de la mà de sis persones que van tenir la iniciativa de fundar aquest col·lectiu. L'any 1995 a la Pineda només hi havia l'Associació de Veïns,

L'Associació ja està treballant en els actes de celebració del seu 20è aniversari

i aquest grup va pensar que seria interessant crear una entitat que agrupés les dones que compartien interessos comuns. Així va néixer l'Associació, que en

l'actualitat aplega sòcies d'edats compreses entre els 40 i els 65 anys. La seva presidenta és la senyora Dolors Soronellas. Els primers anys tenien la seu en un local de l'església, però ja fa dotze anys que comparteixen espai amb la resta d'entitats de la Pineda al Centre Civic. Allà hi organitzen tot un plegat d'activitats adreçades a les seves sòcies, com ara cursos de ioga o manualitats, entre d'altres.

Precisament el fet de compartir espai amb la resta d'associacions fa que sovint col·laborin entre ells quan hi ha activitats o festes especials, com ha passat amb motiu de la celebració de Santa Àgueda, en què els can-

taires de l'Associació de Jubilats s'han ofert per fer un concert que ha estat molt celebrat per tots els assistents.

Preparant el 20è aniversari

L'Associació de Dones de la Pineda ja està treballant en els actes de celebració del 20è aniversari, que probablement començaran el mes de març o abril. Una de les propostes que s'està valorant és fer una trobada de dones del Tarragonès, una activitat que la Pineda ja ha acollit en altres ocasions i que podria congregar al nucli de vora mar fins a 300 dones de la comarca, aplegades sota el ventall de la Federació de Dones del Tarragonès.

11.3 Annexos Punt 6

Notícia del Primer cas de violència de gènere.

- Convocats pel Casal de la Dona de Vila-seca i amb el suport de l'Ajuntament, centenars de persones es van concentrar el passat 4 d'octubre al vespre a la pl. de l'Església per tal de rebutjar els actes de violència de gènere com el que el dia abans va costar la vida a la nostra veïna Josefina Ruiz.

D'altra banda, la Junta de Govern Local de l'Ajuntament en sessió celebrada d'urgència va prendre els acords següents:

PRIMER. Expressar la més enèrgica condemna davant l'acte de violència que ha acabat de forma absurda i injusti-

ficable, amb la vida de la veïna del municipi, Josefina Ruiz Bermejo, i fer extensiva aquesta condemna a tota classe d'accions de violència de gènere.

SEGON. Expressar i traslladar a la família de Josefina Ruiz Bermejo el més sincer condol

per les tràgiques circumstàncies que estan vivint i oferir-los-hi tot el recolzament que puguin necessitar.

TERCER. Convocar, per avui mateix, dilluns a les 10 hores davant l'Ajuntament de Vila-seca, una concentració de condemna contra la violència gènere adreçada a tot el personal i grups polítics municipals.

QUART. Que pels grups polítics municipals es redacti conjuntament una Moció de condemna a la violència de gènere i de condol sobre els fets succeïts ahir a Vila-seca, per tal de ser aprovada en el pròxim plenari municipal.

11.4 Entrevistes

Entrevista a Lourdes Vicens Salvador

DATA: 10/01/2018

DURACIÓ: 00:12:10

Lourdes Vicens Salvador: Em dic Maria Lourdes Vicens Salvador i sóc filla de Vila-seca, quan vaig néixer Vila-seca era molt més petita, abans Vila-seca era molt tranquil·la, tots érem pagesos, érem agricultors, tots treballàvem al camp, el nostre menjar era la agricultura vivíem d'allò, vivíem con podíem, es pagaven també amb misèria com sempre em estat fent. Anàvem vivint, anàvem tirant d'aquesta manera llavors no havien presses, no n'hi havien fabriques ,no ni havien res, tots vivíem de la pagesia i ens havíem de dedicar a plantar unes altres arbres o unes altres tipus de plantes que veiem que podíem anar endavant, no podíem fallar i lo anàvem fent d'aquesta manera i van començar a tirar endavant. Es pagava millor que ara, teníem lo nostre jornaler però de la casa mateix nosaltres érem quatre a la casa i jo anava a ajudar al pare, la meva germana era petiteta i no podia venir i venia la mare, el pare i jo. Els tres recollíem avellanes, olives de l'hivern o fruita per menjar nosaltres, si sobrava veníem i anàvem fent això. Es va formar un mercat al passeig de Vila-seca i anàvem tots els pagesos a vendré allí a la tarda. Venien els compradors, tota la fruita a terra i es venien a comprar i es donaven per exemple, a deu pessetes a quinze pessetes i anàvem venent de mica en mica. Això fent-ho dia a dia, van anar muntant d'aquesta forma. Al any seixanta-cinc ja van començar a marxar d'aquí, del mercat es va acabar a llavors devíem anar al mercat de Reus, al mercat central i portant més genero, nosaltres ja havíem anant plantant més arbres, més plantes i anàvem sovint al mercat de Reus a la nit, a les quatre de la matinada a vendré al mercat.

Paula Dorado: Vostè és pagesa de tota la vida?

Lourdes: De tota la vida, i anant venent al mercat i van anant tirant fent un dinerets més, a llavors no ni havien problemes perquè ens ho pagàvem com deien abans, en el moment. En canvi ara venent i no ens diuen el preu al que t'ho pagaran, però llavors sí i eren tots vilasencans que fèiem de pagesos sempre, i tots els dies de la setmana anàvem allà. I ara jo anys cap aquí he anat continuant, que vaig dir que no en casaria mai amb un pagès, perquè vaig veure que era molt dolenta i es treballava molt no es pagava lo adequat. Llavors va ser quan en vaig casar, em vaig enamorar d'un pagès, però no vaig veure que era pagès i tenia una alta possibilitat de a marxar a treballar en unes empreses que a llavors ja s'havien format i ell no ho va voler, va

voler ser pagès. I jo em vaig discutir amb ell quan érem nuvis i li vaig dir Josep Maria jo no vull que siguis pagès, vull que vagis a treballar allà que tindràs un sou fixe i en canvi al camp no el tenim, perquè allà venien pedregades, gelades, feia molt de fred. Però va insistir i vam començar la pagesia. Ens vam casar i vam comprar, sense herència, ens vam endeutar al banc, i aleshores vam començar a invertir en terrenys. Vam comprar tres terrenys grandiosos, que estan un al costat del altre, amb molta aigua, que vam haver de fer el pou nosaltres, que era de secà i vam trobar molta aigua. Endeutats també una altra vegada, tota la vida vam estar endeutats, fins que gràcies a Déu ho vam poder pagar tot correctament. Els dies d'ara dons estem igual, amb els terrenys, anem fent plantes, anem fent verdures, anem fent arbres de fruita i aquesta fruita ens la paguen també molt barata. Ens les paguen a quinze cèntims d'euro que no hi ha dret, de que es pagui un préssec gros, tots seleccionats i són dos-cents mil quilos o tres-cents mil quilos de préssec en un matí i que t'ho paguin a aquest preu.

P: Com vas conèixer al teu marit?

L: El vaig conèixer a una botiga de Salou on em vaig posar a treballar als estius, a l'hivern anava amb els pares al camp i a l'estiu anava a Salou. Perquè és muntaven moltes botigues, sobretot de roba, i vaig entrar en una botiga de roba a demanar si em podien agafar per treballar de dependenta i aleshores vaig entrar allí i jo cobrava tres-centes pessetes. Jo havia de marxar en autobús des de Vila-seca cap a Salou pagant-lo jo. Vaig estar dos estius treballant en aquesta botiga. Després em vaig posar de dependenta en una botiga de sabates, a la sabateria vaig estar un any i després em poso en una botiga de verdures, perquè m'agradava també la verdura. La dona de la verduleria havia de ser cunyada meva, que el seu marit era el germà del meu marit. Em va agradar molt i vaig estar dos estius treballant allí. Aleshores el meu marit em va dir ja n'hi ha prou de verdura, ara vine i ens casarem. Al any següent ens vam casar i vam formar la casa, la família i el meu marit va seguir de pagès. Jo vaig seguir de verdulera, que venc verdura a la meva casa, tot nostre del que collim nosaltres, res més.

P: Te'n recordes d'algunsuccés a Vila-seca?

L: La guerra dels xamacos i els patacons, hi va haver la guerra quan jo tenia vuit anys.

P: La guerra dels metges?

L: Si, i vam quedar renyits, el poble, la gent del poble va quedar separada en dos. Jo era xamaca i el meu home patacó. Aleshores ell algun dia venia a ballar amb mi al casino i jo anava a ballar amb ell a les Vegues. Vaig ser la primera de deu de la colla en casar-me i les meves amigues em deien: Com te'n vas amb un patacó, totes espantades. El meu home era primet, era com una figura, estava sec, era guapíssim.

P: A quina escola va anar vostè?

L: Jo vaig anar al Torroja fins els catorze anys i molt contenta.

P: A que jugava de petita?

L: Amb l'arena, a la pilota, a la roda, a la corda, al amagat, no hi havia tot el que hi ha ara, i gaudíem molt, que ara no gaudeixen res.

Entrevista a María Jesús Muñoz Lorite

DATA: 07/09/2017

DURACIÓ: 1:13:38

María Jesús: Cuando tú me digas.

Paula dorado: Ya está.

María Jesús: Hola, buenas tardes, yo me llamo María Jesús Muñoz Lorite, voy a cumplir 50 años el día 6 de octubre, nací el día 6 del 10 del 1967.

Mis padres son de Andalucía de un pueblo que se llama Torres, de Jaén, y a los tres años, somos 5 hermanos yo soy la pequeña, y a los 3 años pues decidieron venirnos aquí a Cataluña por lo que pasaba antiguamente, venía un hermano, venía un tío, allí no había trabajo. Mis hermanos los mayores eran ya medio adolescentes y mis padres lo que no querían era que se separaran, si uno se va a trabajar a Jaén, otro a Madrid, y entonces querían que estuviéramos todos juntos, para tener trabajo, entonces pues primero se vino mi padre, porque aquí tenía hermanos que se habían venido a vivir y a trabajar claro está, él trabajaba en la construcción.

Paula Dorado: Ósea, ¿se vinieron solo por trabajo?

M: Sí claro, por trabajo más que nada, claro porque allí no había el campo, o no había salida para la gente joven, para ellos igual para haber vivido ellos sí, para mantener ellos el campo y eso sí, pero para los hijos, pues en aquella época no había para un futuro. Yo tengo allí mi familia, mis primos, mis tíos, y están súper bien, están mejor que nosotros, viven en la capital, y tienen su chalet o su cortijo en el pueblo, cada finde semana suben, bajan, ósea están súper bien, si nosotros en esa época mis padres hubieran dicho pues mira nos quedamos ahí, para ver cómo funciona la cosa, pues estaríamos como mis primos, porque a veces lo decimos cuando vamos en verano, o en invierno, es que viven muy bien, se ganan la vida trabajando, porque trabajan en el campo, luego cada uno tiene su oficio pero claro están allí, nosotros no, nosotros mi padre nos trajo para acá y claro vamos menos, porque está muy lejos, por ejemplo si está en Zaragoza o en Valencia, pues dices mira cada mes voy, pero claro son siete horas de viaje, está muy lejos. En definitiva, se vino mi padre, encontró trabajo aquí, estuvo un poco, y no sé si a los dos o tres meses, se fue para el pueblo y yo me acuerdo que nosotros nos vinimos en el tren, y mi padre se cogió una furgoneta o un camión, hasta la cabra, teníamos una cabra allí, en las casa allí antiguamente la leche y todo era de los animales, y entonces aquí en Vila-seca que yo me acuerde eran cuatro casas, todo de barro, muy de esto, mi madre encontró, una casa vieja aquí en la calle San José,

justo donde está el hotel, en el hotel nuevo, pues ahí estaba la casa cuando nosotros vivíamos. La casa era muy vieja que se caía, pues nos tuvimos que meter ahí los cinco hermanos, mi padre a trabajar, mi madre trabajó limpiando siempre y mis hermanos mayores pues empezaron a trabajar, en vez de estudiar tuvieron que empezar a trabajar, hasta que ya poco a poco, pues bueno, pues se fueron colocando, mi hermano se colocó en la fábrica, en la Bayern, el mayor que ahora tiene sesenta y dos años, mi hermana de peluquera, tiene la peluquería de toda la vida, que tiene ahora pues también ha hecho sesenta años el año pasado, este año hará sesenta y uno.

P: La peluquería, ¿Está aquí en Vila-seca?

M: Sí, la peluquería está aquí, donde está la farmacia domingo, la Avd. Ramon d'Olzina, Marisa ng.

P: Vale, ya se cual es.

M: Y la otra hermana que tengo vive en Reus, se sacó lo de peluquera, y trabajaba en una gestoría, cuando empezamos trabajaba aquí en la calle mayor, justo al lado de a Fonda Salvador, había una gestoría chiquitilla, y mi hermana la Catia trabajó ahí. Estuvo estudiando, se sacó su FP, entonces no había ni carreras, ni por asomo, y luego ya ella conoció a un chico de Reus y se fue a Reus, se casó e hizo su vida en Reus, y tiene dos chicas.

El otro me lleva a mi año y medio, este siguió estudiando, ósea los que seguimos estudiando fuimos, el que va delante de mí y yo que somos los más pequeños. Vivimos todos muchos años, por lo menos diez años, en la calle San José, una casa súper vieja, que el váter, imagínate tú como era a casa, que era un agujero y estaba justo en la cocina, con unas tablas, y mi madre pobrecita con lejía, fregando todo el día. Yo me acuerdo que mi madre nos dejaba solos a mi hermano y a mí, chiquitillos, con cuatro años tres, y se iba a limpiar por el pueblo, luego cuando era verano y era la época se iba a Salou, a los apartamentos y yo me ponía más contenta porque, me traía un cubo, una pala, lo que se dejaban los turistas, que eso para nosotros era muchísimo no como ahora, que ahora tienen de todo y nada, pero yo mira la esperaba con los brazos abiertos a que me trajera algo. Al poco me llevaron al colegio, entonces se empezaba el colegio me parece que a los cuatro años.

P: Antes me has dicho que vosotros vinisteis en tren, ¿Había tren en Vila-seca ya, o parasteis en la estación de Tarragona?

M: En Vila-seca sí, había tren mejor que ahora, había jefe de estación y todo, y vivía allí, mejor que ahora estaba, a ver no tan moderna, pero tenía hasta jefe de estación,

luego tenía, si te fijas, donde está la estación de tren, un poco más para allá hay un bloque chiquitito de pisos, pues esas eran las viviendas de los que trabajaban en Renfe, la estación de Vila-seca estaba más amueblada digamos que ahora.

En resumen, estuvimos diez años viviendo ahí en la calle San José, yo fui al Torroja, pero resulta que yo estuve cuatro años en el Torroja pero me hicieron repetir un año, por lo de cuando vine no sé porque, repetí un año en el Torroja, y luego entre tanto hicieron el San Bernat, me pilló a mí en mitad y entonces hice cuatro cursos en el Torroja y cuatro en el San Bernat, porque la letra 'M', como me apellido Muñoz, la letra 'M' nos partieron, los que llegaban hasta la 'M' se quedaban en el Torroja y los otros San Bernat, y entonces yo fui a los dos colegios.

P: Y, ¿Cómo era el colegio, en tu época?

M: El colegió, yo me acuerdo, imagínate, que nos daban un vaso de leche por la mañana.

Bueno, yo trabajo en la residencia de Vila-seca que aún no lo he dicho, llevo trabajando cinco años como auxiliar.

Y yo me acuerdo de que nos daban un vaso de leche a la hora del patio, y subían la bandera, antes de entrar y bueno, tocaban o sonaba el himno de España, y bueno pues yo me acuerdo de ver siempre a mi madre trabajando, cuidándonos, limpiandonos la ropa, antes no se podía comprar ropa, teníamos una diferente para el domingo por si íbamos algún lado, luego para jugar pues no teníamos, no había para juguetes, como ahora ni mucho menos. Yo era la pequeña, y yo me acuerdo de que mi hermana trabajaba en Salou en los supermercados, y siempre me traía un cuento me traía algo, lo que se podía, y entonces, con cualquier cosilla ya te alegrabas, porque como no había, y claro mi madre siempre, no nos faltaba de nada.

Tengo una prima, que tiene dos años menos que yo, y sus padres también trabajaban mucho y vivían aquí en la Rambla Cataluña, y siempre estaba en mi casa por eso porque sus padres trabajaban mucho, y yo me acuerdo que venía a mi casa y jugábamos con cualquier cosa, bajábamos, a bajo estaba lo que era el patio, la cuadra, donde antes estaban los animales, el lavadero, y yo me acuerdo que en verano nos bañábamos en la pila, una pila de piedra, pues ahí nos bañábamos, y pasábamos las horas, y para jugar a las casitas y esas cosas, en las calles, en las paredes, salían unas hierbas, y yo me acuerdo de cogerlas y jugar a casitas, a cocinitas, ósea te entretenías con cualquier cosa, con lo que había y luego si te compraban alguna cosilla, una muñeca de cartón como mucho. Yo tenía trece años y estaba deseando que me compraran un nenuco, y

ahora pienso, pero si con trece años ya tienen novio, es que es verdad, y muñecas pues si tenía mis muñecas pero no como ahora, que tienen diez barbies, diez muñecas, claro es que a ver no hemos sido pobres, pobres de no tener casa, pero mi madre ha pasado sus fatigas para criarnos, era una época pues que no, no había, que no había.

Luego mi padre sí, mi padre era muy trabajador, estuvo en la obra, tuvo una hernia, entonces le operaron y se ve que ya no pudo trabajar más, entonces que hizo, tenía una pensión mínima, y trabajaba en el campo, ósea los agricultores que te dejan el campo para que tú lo siembres y pues claro teníamos verdura, teníamos de todo. Pero, mi padre era de los de antes, mi padre era un machista puro y duro, mi madre la mujer no nos decía nada, pero mi madre ha sufrido mucho con este hombre, yo nunca he visto un maltrato, como éramos los pequeños, si que pegaba cuatro voces y eso, pero yo no he visto nada, mi madre me lo ha explicado muchas veces el maltrato de mi padre, como muchos otros hombres, si que eran muy trabajadores, como la mayoría, pero me voy al bar, me voy con los amigos, me tomo cuatro copas y cuando llegó te pegó porque me da la gana.

P: Y tu padre, ¿te ha dicho alguna vez no estudies que eso no es para mujeres o algún comentario así?

M: No, eso no, lo único que mi padre me hizo, que fue cuando yo iba a octavo que era cuando se iba a Mallorca de fin de curso, y entonces, cuando había que firmar las notas él las firmaba, pero bueno no se fijaba si aprobabas o no. Lo único que me hizo fue que, porque él no quería que no fuera a Mallorca yo, ósea se le puso en la cabeza, que yo no tenía que ir a Mallorca, y mi madre intentó convencerle. Pues mira lo que tuvimos que hacer, y madre firmo el papel, preparamos la maleta, todo esto a escondidas, entonces mi padre se iba muy pronto al campo cuando tacaba el riego se iban a las 5 de la mañana para pillar el agua, pues mi madre con un miedo, porque siempre le ha tenido mucho miedo, me acuerdo que tenía que coger el autobús aquí en la biblioteca, pues la pobre pusimos cuando me iba, en la cama una almohada, para parecer que estaba, fíjate tú el miedo que le tenía, y claro ese miedo me lo transmitía a mí, porque es normal ella tenía esa cosa, pero ella nunca a dicho pues mira tu padre, tu padre es malo, tu padre es un borracho, no, porque ya cuando nos vinimos aquí a Cataluña, ya no era como allí no salía tanto, pero cuando estábamos allí, mi madre me ha explicado a mí que hasta embarazada de mi hermana, pues mira porque me daba la gana, te pego cuatro hostias, y no me abras la boca porque te pisoteo, machista, machista, machista.

P: Y tu madre, era la que lógicamente se encargaba de toda la casa y de vosotros, ¿no?

M: De todo, mi madre del dinero, mi madre me ha explicado a mí que claro el dinero pues antiguamente, no es como ahora, pues mi padre cobraba yo que sé del campo o de lo que fuera, y se iba por la noche y se lo gastaba todo, y mi madre claro la pobre al día siguiente había que pagar lo que fuera y la pobre que no llegaba. Mi madre va hacer 89 años, una mujer trabajadora, activa, ya te digo, y ella siempre decía yo por lo único que rezaba era por mis hijos, que no me saliera ningún hijo como mi marido. Ella sobre todo proteger a sus hijos, y que tuviéramos trabajo, y ella nos guardaba el dinero para lo que hiciera falta, y mi padre tenía lo que el ganaba, para él, si mi madre por ejemplo quería reformar la casa del pueblo, pues ella tenía sus ahorros, porque había trabajado toda la vida, y pues lo que decimos ella empezó a evolucionar, se colocó en Tarragona, limpiando la casa de una abogada, ella se pagaba su seguro de empleada de hogar, y ahí fue cuando ella empezó a cotizar, ella siempre ha trabajado, se ha pegado toda la vida trabajando.

P: Entonces esto significa que, tu padre le “dio permiso para trabajar”.

M: Sí y es más cuando mi padre se jubiló cogieron un bar aquí en Vila-seca, y estuvieron más de 11 años, llevando el bar, mi padre estaba todo el día en el bar, mi madre por la mañana se iba, limpiaba, hacia la comida, dejaba as tapas, a las 11:30 cogía el autobús, se iba a Tarragona a limpiar las casas, por la tarde llegaba a las 5 de la tarde y enganchaba en el bar.

Claro mi padre nunca le ha dicho, no trabajes, pero si tenía que echarle monedas a la maquina le echaba, si tenía que fumar, fumaba, mi madre siempre ha aguantado mucho, porque ella tenía el pensamiento de yo no me puedo separar de este hombre por el que dirán o por lo que sea, y mira que ella se casó con 27 años.

P: Ah bueno, pues es tarde para la época que era.

M: Y mi abuelo Nicolás siempre le decía, ese hombre no te conviene y mi madre dice que bueno que cuando te casabas no tenías casa, tenías que ir a parar a casa de tus padres o a casa de tus suegros, que pasa que mi abuelo por parte de padre estaba viudo, y se ve que en el lote le tocó la casa y el abuelo. Y mi abuelo, este también, “Deu ni do”, y se ve que al poco de casarse no sabe que dijo que le pego una hostia mi padre, y el abuelo, estaba en la habitación de al lado, y no salió a defenderla.

Es lo que decimos antiguamente la mujer pisoteada, mi madre siempre ha estado para todos, y socorriéndonos a todos, pero le ha tenido un miedo a mi padre tremendo.

P: Y tu madre se casó con tu padre, ¿porque quiso? ¿O fue un matrimonio obligado?

M: Ella dice que no la obligaron que ella lo conoció y pues o que pasaba como no había libertad ni nada y se enamoró o lo que sea, pero no la obligaron, y llega a ser ahora, y al igual le hubiese dicho aquí te quedas, pero era otra época.

P: Mi abuela, se divorció, se separó de mi abuelo, dijo me da igual lo que diga la gente, yo no aguento más.

M: Y la abuela de mi marido con 3 niños, cogió dejó al marido y se largó a otro pueblo, luego conoció a otro hombre y tuvo otros tres hijos, olé ella.

Mira antiguamente solo había una llave y claro por la noche ella se quedaba esperando en el portal hasta que llegábamos todos para poder abrirnos, y esperaba a mi padre y ella rezando a ver como vendrá su marido hoy. Y no abras la boca, porque como abras la boca, hostias.

P: Y bueno, Mallorca, ¿Qué pasó?

M: Pues eso nada, yo me fui con un miedo...

P: ¿Y todo a escondidas de tu padre?

M: Sí claro, y yo con un miedo, y los días de antes pues esperando a ver si lo firmaba y al final me dijo mi madre trae que te lo voy a firmar yo, pero claro antes todo tenía que estar firmado por el padre.

P: Entonces, ¿tuvo que falsificar la de tu padre?

M: Claro, puso la de mi padre, por eso tenía tanto miedo, yo me fui a Mallorca pero aquí se quedó la cosa, antes no había móviles para llamar ni nada, y claro cuando volví mi madre estaba trabajando en Tarragona, y claro yo no tenía llaves, había solo una, y la tenía mi padre en el bar, pero ya no vivíamos en la calle San José, gracias a los ahorros de mi madre compramos un piso en la calle Gaudí, el dinero de mi padre era para él, que no le faltara de nada.

P: Ósea que, ¿Os habéis mantenido todos con el dinero de tu madre?

M: A ver mi padre también ganaba, pero fue gracias a mi madre. Luego por ejemplo con la ropa, había mujeres para las que trabajaba que le daban ropa, y venía a ver si nos valía, y la ropa pasaba de hermanos a hermanos, como el ajuar, mira con la mayor me llevo 11 años, la mediana 7 y cuando yo me fui a casar, yo tenía mucho ajuar, y madre mía unas colchas, unas toallas, fuera de moda, pero era lo que había.

P: Tu padre alguna vez, ¿Le ha dicho algo a tu madre delante vuestro?

M: No eso no, ahora, si se había bebido 4 vinillos, pues bueno... ella siempre lo ha llevado todo, es más aún tiene sus fincas, porque a ver, dentro de lo malo, mi padre compro allí fincas, tenían olivos, ahora hay cerezos, ahora tiene 5 fincas, y las administra ella, no las quiere vender porque dice que le costaron mucho dinero, ella lo ha hecho todo, y de su dinero, manteniéndolos, y teniéndolo todo en regla y sin pedirle dinero a nadie.

P: A mi mí sorpresa ha sido que ha trabajado, por lo que he visto hasta ahora, no trabajaban, la mujer se quedaba en casa haciendo tareas del hogar y criando a sus hijos porque era su función. Que ella haya podido trabajar ya es un paso.

M: Eso también ha sido porque mi padre no nos daba su jornal y éramos 5 bocas, y encima el venía sin un duro, o se jugaba la cosecha en las cartas, pues ella se tuvo que espabiliar.

Bueno yo he vivido siempre aquí, mi adolescencia aquí.

P: El colegio, ¿Era de chicos y chicas o estabais separados?

M: Cuando empecé en primero éramos todo chicas, lo que no sé cuándo empezaron a mezclarnos, lo sé por una foto que tengo en el patio del colegio y somos todo chicas.

Y de mis hermanos no lo recuerdo, de lo que sí me acuerdo es de mi padre llevarse a mis hermanos a los 7 o 8 años al campo porque eran hombres, y las chicas en casa. Y bueno, mi suegro aun en ese aspecto ha sido peor que mi padre, mi marido me contó que una vez quería ayudar a sus hermanas a hacer las camas, porque eran 8 hermanos y le dijo deja eso que es de mujeres.

P: En el colegio, ¿Eran todo profesoras o había algún profesor?

M: En el San Bernat si tuve profesores y éramos niños y niñas y no me acuerdo de discriminaciones dentro del colegio.

Yo en mi época no he visto tanta discriminación.

P: Cuéntame cómo acabo lo de Mallorca.

M: Tuve que ir al bar, a pedirle a mi padre la llave de casa, y en Mallorca por la noche no nos dejaban juntarnos con los chicos, y bueno entre al bar le di un beso, le pregunte por las llaves me las dio y nunca más se volvió a hablar del tema. Yo entre con miedo, porque mi madre desde siempre le ha tenido mucho miedo, alguna vez la amenazo, es que como pille no sé qué te voy ahorcar o como pille un hacha verás, es más mi madre escondía los cuchillos jamoneros, por las noches, porque ella decía este se levanta y

me mata, y ahora todo le da miedo, como toda la vida a vivido con miedo, ahora aún más.

Yo acabe octavo y como no se me daba bien estudiar, y como desde pequeña como he estado en la peluquería de mi hermana, y fui a la Espallargas, de Tarragona y me saque lo de peluquería, y bueno fue ahí con 18 donde conocí a mi marido, salía alguna vez al bar a las vegas, con mis 4 amigas de clase, alguna vez en Salou.

Me casé muy pronto.

P: Siempre he escuchado que antes la mujer pensaba que al casarse tendría libertad, en cambio ahora es todo lo contrario, contra más tarde te cases más libertad, se supone que tienes, aunque libertad tienes que tener seas hombre, mujer, estés casado o no lo estés.

M: Exacto, yo me case con 21, el día del pilar y trabajo en la peluquería con mi hermana, me compro un piso con mi marido, y la noche antes de casarnos, el piso lo había reformado mi marido estaba todo nuevo, muebles nuevos, todo perfecto, y a mi madre le dio miedo e hizo quedarse allí a dormir a mi marido.

De novios, que no se me acercara, es más que llevábamos unos meses casados, y en una comida familiar, me paso el brazo por encima, y mi padre cuando se fue nos llamó poca vergüenza.

P: ¿Cuándo has sido adulta, alguna vez te has sentido discriminada o has vivido alguna situación sexista?

M: Bueno toda la vida he trabajado con mi hermana, pero claro con la confianza que había hacías más horas, pero con contrato a media jornada, no tenía seguro al principio, me hizo contrato, cuando mi hijo de 27 años tenía dos, pero conforme vas creciendo me sentí discriminada porque yo era el comodín de la peluquería, hasta las once de la noche, que si barrer, fregar, etc.

P: ¿Era unisex la peluquería?

M: Sí, y mi cuñado que era más machista, alguna vez le decía a mi hermana, algún comentario machista.

Y ya poco a poco con el tiempo no me sentía a gusto, al final arreglamos mi hermana y yo los papeles del paro, pero no tuve finiquito, y estuve en el paro. A raíz de dejar la peluquería, una sobrina de mi marido que trabaja en la residencia de Vila-seca me animo a hacer un cursillo, de geriatría, y mientras tanto me salieron dos trabajos de peluquera en Los Bosques, me compré un coche y empecé a volverme más independiente.

Mientras hacia el curso, y las prácticas en la residencia, buscaban una peluquera en la residencia, y estuve allí. Estuve dos años trabajando en la residencia a turnos, cubriendo fiestas y dos años en la peluquería de la residencia, y en lo de turnos fue cuando me salió mi plaza fija, de tardes, y después salió una de mañanas, la solicite y me la dieron y por las tardes hago teatro.

P: Ahora es cuando te has sentido realizada ¿no?

M: Exacto, y una discriminación que sentí, pero no por ser mujer sino por ser gordita, fue cuando solicite la plaza, un compañero de planta me dijo, “perdona por lo que te voy a decir, pero, no sé si vas a poder en esta planta”. Porque la plaza era en la planta de personas que se lo tienes que hace absolutamente todo. Hay algunos que están mejor, otros que peor.

P: Igual que puede él puedes tú, y así lo has demostrado.

Entrevista anónima

DATA: 28/9/17

DURACIÓ: 01:13:34

Anónima: Nací el 16 de marzo del 1964. Tengo cincuenta y tres años y vivo en Vila-seca desde que tengo un año mis padres se vinieron aquí porque el padre de mi madre se vino a trabajar porque alguien le ofrecería un trabajo y después se vino mi padre. Los hermanos de mi madre se vinieron, los hombres, mi madre ya estaba casada y entonces se vinieron ellos aquí a trabajar, vinieron de Andalucía, al final decidieron venirse todos, mi madre con todos sus hermanos, eran 5 hermanos se vinieron todos incluido con los padres. Como trabajan aquí en Vila-seca y alrededores, vinieron aquí a Vila-seca. No sé exactamente porque supongo que sería un pueblo más económico ellos de todas formas ya estaban acostumbrados a vivir en un pueblo, bueno yo que desde recuerdo yo estaba súper bien, mi hermano y yo nos hemos criado en la calle porque en aquella época te criabas en la calle para lo único que subías era para comer, para merendar y al final tu madre acababa bajándote el bocadillo a la calle porque no subías de ninguna de las maneras, yo me acuerdo que siempre embarrada con polvo porque era tierra donde jugábamos y además no te importaba mancharte.

Paula Dorado: ¿Vila-seca ya tenía las calles de ahora o más o menos como te lo encontraste?

A: No. Yo, por ejemplo, ha cambiado muchísimo, pero muchísimo, nosotros vivíamos en la calle Vergé de la Pineda y entonces allí estaba el antiguo mercado en la plaza que es ahora donde está la farmacia y la cafetería exprésate, pues allí estaba el mercado municipal era muy pequeño. Luego cuando giraba lo que es el Sant Bernat, el Torroja todo eso los pisos que hemos dicho toda la vida pisos azules que están en la Rambla, eso sí que están, la Rambla estaba, pero no estaba como está ahora, y el resto era campo.

P: ¿Y la Riera era campo?

A: La riera era campo y cuando llovía era una pasada, que siguen teniendo problemas, pero entonces eran muchos más problemas, había zonas de algarrobo de avellanos yo recuerdo jugar mucho en el campo.

P: ¿La parte de las canchas no estaba?

A: No, aparte que las canchas donde está el edificio era el antiguo cementerio y una vez que pasas lo que son las canchas para arriba que están todos los chalets aquello era campo solamente existían los pisos del campo de fútbol que son los bloques donde

el Speak Out, solamente estaban aquellos bloques pero de chalets ni hablar, es más yo tenía amigas del colé y mis padres no me dejaban ir a sus casas porque era como irte, bueno, tenías que atravesar todo el pueblo y era campo no había nada ni calles ni iluminación, no te dejaban. Nosotros no es como ahora que os acompañamos a todos los sitios antes íbamos solos, yo me llevaba un año y medio con mi hermano y hemos jugado siempre muchísimo juntos sus amigos eran mis amigos y mis amigas eran sus amigas.

P: ¿Que ibais en el mismo grupo?

A: Exactamente nos hemos llevado siempre muy bien, luego cuando fue más grande claro si que el tiro más por el fútbol y yo tire más por otras cosas, en aquella época de críos no íbamos al cine solos, íbamos con nuestros padres entonces quedaban las familias los sábados íbamos al cine o al campo a pasear lo que es ahora el Mestral todo eso tampoco estaba edificado las casitas que hay más antiguas estaban pero el resto nada, y donde esta la academia de inglés en la otra esquina, allí había una vaquería y vendían leche yo he ido con la lechera esta de aluminio a buscar la leche y te la daban calentita recién ordeñada, entonces no se pasaban tantos controles, yo la he bebido toda la vida y mira como estoy, detalles así que los hemos perdido. Yo lo que recuerdo pues eso jugar mucho en la calle muchísimo y luego cuando acababan de cenar mis padres si no tenían que madrugar mucho pues estábamos todos juntos.

P: ¿Tu madre también trabajaba?

A: Sí, en el campo y limpiando en la Pineda, Salou, recuerdo ir con mi madre, porque mi madre nos llevaba con ella, no tenía quien nos cuidara y mi hermano y a mí nos llevaba con ella a limpiar apartamentos, nosotros nos sentábamos por ahí o jugábamos a ver los coches que pasaban mientras ella limpiaba, y en invierno trabajaba en el campo en la avellana, las algarrobas, y después de cenar se sacaban las sillas y se sentaban en la puerta del edificio es que se sentaba toda la calle, todo el mundo hablaba, en verano era así y nosotros corríamos allí a nadie le molestaba ni los críos ni nada claro te estoy hablando de una época que no teníamos tele, nosotros tardamos mucho en tener tele, la primera la tenía una hermana de mi madre y nos íbamos allí a ver alguna película. Nosotros tuvimos tele cuando nosotros vivíamos en la calle Vergé de la pineda, nos cambiamos enfrente del Sant Bernat pues después de hacer la comunión, que yo la hice un poco antes y mi hermano después para hacerla juntos, pues con 7 años la hice, pues fue cuando tuvimos nuestra primera televisión, mis padres tuvieron unos principios bastante difíciles.

P: ¿La casa estaba en buen estado?

A: La primera que estábamos de alquiler para nada, lo que pasa es que en esa casa nosotros vivíamos debajo y mis abuelos vivían en el piso de arriba y el hermano de mi madre vivía en la casa de detrás lo que se comunicaban los patios. La cogieron porque así estaban como en plan familiar pero eran unas casas que los bajos tenían muchísima humedad porque eran casas de tierra, el baño estaba en el patio, mi padre es albañil y con permiso de la dueña, recuerdo que no teníamos bañera, recuerdo a mi madre que nos bañaba en un barreño de aluminio, para mi hermano y yo era fiesta mayor, el piso de mi abuela que tenía una pila de lavar grandiosa y nos metíamos los dos, mis padres dentro de sus posibilidades lo hicieron lo más acogedor posible hasta que ya ellos pudieron juntar un poquito de dinero y fue cuando se compraron un piso, antes no habían muchos pisos, porque eran o casas bajas o tenían tierras, incluso los negocios los antiguos si te fijas el negocio están en las casas de ellos. Los bloques en aquella época los únicos los de la Rambla piso azul y piso verde y poco más, luego ya sí ya se empezaron a hacer, fíjate donde hemos llegado.

P: Vaya.

A: Yo me acuerdo de ir a Reus con mis padres al Cap de salud.

P: ¿Teníais coche?

A: No teníamos, o cogías el autobús o el tren, para Reus tenía que ser el tren, o si no que te llevara alguien, aquí estaba el médico de cabecera, y luego había un doctor que era privado, cuando la cosa no estaba bien, y no les habían gustado lo que les habían dicho, nos llevaban al privado donde está el taller de les flors, a la que ya tenías que ver a un especialista, a mis padres les tocaba Reus, luego ya hicieron Joan XXIII, y mucho mejor, si querías cambiarte por ejemplo las cortinas ya te tenías que ir fuera, porque aquí no había nada, estaba la Ferretería Temsa, encontrabas de todo, ha cambiado terriblemente. Ahora en cambio encuentras muchísimas cosas, y si tienes que ir a buscar algo pues lo tienes a un paso. Cuando decidimos casarnos mi marido y yo, dejamos de mirar algo en Reus, porque tenía el trabajo cerca, y al final le dije no a mí no me mueves de vilaseca, y cada día me alegro más, para los niños para todo es otra clase de vida tenemos una vida más tranquila y si quieres marcha la tienes a cinco minutos.

P: Y si quieres playa lo tienes al lado, spa lo tienes también, está todo todo cerca. ¿Y a que colegio fuiste?

A: Yo empecé en el Torroja y bien recuerdo de chiquitina las primeras clases recuerdo a la profesora Montserrat que para mí bueno que hasta hace poco la fuimos a visitar porque nos dio mucho cariño, entonces aquella época la recuerdo con mucho cariño, recuerdo pasármelo muy bien la verdad es que sí. Si que es verdad que los profesores eran más estrictos supongo que la mentalidad esa más recta.

P: Estaba Franco ¿no?

A: Sí claro por supuesto.

P: ¿Y ya ibais niños y niñas juntos?

A: Recuerdo siempre con niños y niñas, pero me hizo dudar el otro día un amigo porque su hermano vino conmigo y claro el es más joven que yo y si iban separados los niños de las niñas.

P: Es que el otro día vi una foto y es verdad que sólo hay niñas.

A: Pues entonces depende del año que fuera, yo empezaría en el 69-70, con cinco o seis años como mucho.

P: En la entrada al colegio, ¿Había el típico levantamiento de bandera?

A: Sí, eso los lunes teníamos que cantar el himno y subían la bandera y eso sí en la fila no te podías mover eran muy estrictos, no tengo ningún recuerdo malo no, de lo que sí era que tenías que estar recta, no podías reír.

P: ¿Y era cantar el cara al sol?

A: Sí, el cara al sol.

P: ¿Te acuerdas que la educación estaba muy basada en la religión?

A: Sí entonces sí, es que era todo, en esa época además mis padres creían que la Iglesia era importante era lo que habían vivido lo que habían sentido en su familia y ya está luego ya te haces mayor ves que hay otras cosas y cada uno coge caminos diferentes.

P: ¿Tenías profesor o profesora?

A: Yo tenía profesor y profesora y además había más o menos la mitad de profesoras como profesores, y además no eran jóvenes, ósea que deberían llevar años ejerciendo, era muy niña, pero no vi en ningún momento que ellas hicieran menos que los profesores, cuando empecé había director pero cuando estaba apunto de acabar entró una directora.

P: ¿Te acuerdas las asignaturas que hacías en clase?

A: No me acuerdo, me acuerdo de educación física de eso sí, además llevábamos el pantaloncito corto y la camiseta blanca, hacíamos las manualidades, hacíamos música, catalán fue a última hora, pero era todo en castellano y estudiábamos la historia de España, no es como ahora que se fija más en la historia de Cataluña, es que hemos pasado de un extremo al otro, entonces se exigía mucho que tuvieras una letra, le daba más valor a que tuvieras una buena letra casi más que en las faltas.

P: ¿Te han castigado alguna vez o pegado?

A: No, pegarme nunca, una vez me mandaron a secretaría porque con una profesora que teníamos estábamos hablando, preguntaron como se llamaban las mujeres que tenían relaciones con otras mujeres, yo dije tortilleras, y me castigaron, porque tenía que haber dicho lesbianas, era la primera vez que me castigaban.

P: ¿Las autorizaciones las tenía que firmar tu padre o las podía firmar tu madre?

A: Pues no lo sé porque siempre lo firmaba mi padre porque mi madre no sabía escribir.

P: Recuerdo que la otra mujer que entrevisté que las autorizaciones las firmaba el padre.

A: Puede ser.

P: ¿Tu padre ha sido machista?

A: Nunca para nada.

P: ¿Ósea era un hombre de mente abierta?

A: Sí, mi padre no ayudaba en la casa porque él se crió con esa mentalidad en ese aspecto sí, los dos venían de trabajar mi padre pasaba por casa y se iba a tomar la cerveza y mi madre se quedaba en casa haciendo la cena, limpiando la ropa, lo único es que lavaban la ropa los dos en un lavadero público entonces con la ropa mojada mi padre se iba a tomar la cerveza y cuando se acababa de tomar la cerveza mi madre ya se había pegado el hartón de lavar entonces mi padre le llevaba la ropa hasta casa porque le pesaba mucho.

P: ¿Pero de decirle a ella no trabajes o no salgas?

A: No, en mi casa, al contrario, igual mi madre ha dicho no sé si voy a ir, y mi padre decirle que sí, y mi padre luego cuando realmente mi madre ha necesitado que la cuidasen cuando estuvo mal, mi padre igual te fregaba un baño que limpiaba la cocina que te hacia la comida que te ponía una crema. Mi madre nunca se ha pintado, y de

ropa siempre ha ido muy discreta en aquella época todas iban igual tapaditas y ya esta porque era su forma, su condición ya no le apetecía, pero yo es ahora y ya me ves con mi pantaloncito corto todo el verano y a mi, mi padre nunca me ha dicho que no me lo pusiera. A la hora de salir si que es verdad que yo podía salir si salía mi hermano, pero yo no me lo he tomado nunca a malas sino como por miedo a sí me pasaba algo para protegerme, porque la mentalidad de que las mujeres estamos más desprotegidas, como nos llevábamos poco tiempo sí que salía porque salía con mi hermano. Si él no salía yo no podía salir, pero mi hermano si que podía salir solo, pero yo lo vi como que mis padres lo hacían por protegerme.

P: ¿En la calle alguna vez algún hombre te a dicho algo?

A: ¿De meterse conmigo como mujer?

P: Meterse o una discriminación social que tu hayas tenido.

A: Sí por supuesto. Cuando me saque el carnet tenía 19 años más de una vez parada en un semáforo te decían lo que sea o calarse el coche o simplemente no ir a la velocidad que quería el otro coche aparcar y tardar más de la cuenta y decirte lo que tendrías que hacer es estar fregando los platos eso sí pero bueno he bajado la ventanilla y le he dicho es que ya tengo lavavajillas y ya esta, en cosas así sí...

P: Cuando acabaste el colegio ¿Seguiste estudiando?

A: Pues cuando acabe de estudiar, bueno no sacaba malas notas, yo acabe el octavo muy bien y los profesores pues querían que siguiera estudiando, mi hermano es mayor y estudió comercio era como un grado ni siquiera llegaba a eso, mi hermano empezó a hacer las prácticas y ya entró en la empresa, visto después, en aquel momento veía que en mi casa no sobraba el dinero ni mucho menos. Mis padres han trabajado toda la vida para atendernos a nosotros dos, para el piso, y lo único que han hecho ha sido trabajar, es que no han hecho otra cosa, los pobrecitos, antes de acabar el colé me salió un trabajo para cuidar dos niñas, y como me gustaban y me salió esa oportunidad, luego me salió para trabajar en una tienda, entonces con catorce años te ponías a trabajar y no había ningún problema, entonces el profesor fue a hablar con mis padres y mis padres dijeron no porque me preguntaron y dije no papá, pues mis padres dijeron que la niña no quiere estudiar, porque en aquel entonces estaban más preocupados que las chicas aprendieran bordar, coser, corte, confección y todo eso, bueno lo tenía todo. Mis padres me llevaban a los talleres pero bueno la verdad es que en ese momento me pareció lo más correcto, mis padres lo hicieron con todo el cariño del mundo porque para ellos era lo que tocaba y ya está, entonces no estudié y además me puse a trabajar

y no me faltó trabajo hasta que decidí dejar de trabajar, cuidando niños, en una tienda droguería, de muebles pero la mayor parte del tiempo cuidando niños, también es verdad que siempre he estado de maravilla, me lo han recompensado y no me sabe mal, es más aún tengo relación con las familias que he estado trabajando, o sea los críos bueno ya tienen treinta y pico de años, sigo teniendo relación con ellos, y muy bien, bueno luego ya me casé.

P: Tu padre con tu marido ¿Que tal se llevan?

A: Estupendamente.

P: ¿Tuvo que hacer la pedida de mano?

A: Bueno eso sí, subió a hablar con mis padres, nosotros ya llevábamos tiempo saliendo, mis padres sabían que salía con un chico, mi hermano por supuesto ya lo conocía fue el primero, somos uña y carne, que nos lo contamos todo y mi hermano fue el primero y entonces mi marido fue el que decidió subir porque entonces se estilaba eso, mi padre no le puso ningún impedimento, y mi madre tampoco, mis padres siempre han tenido claro que nosotros teníamos que estar con la persona que nosotros quisiéramos, nosotros somos andaluces y mi marido es catalán en mi familia nunca se ha dicho es catalán no lo aceptamos, le han aceptado siempre aparte que mi marido es una pasada, tampoco podrían decir nada de él, hay familias que sacan peros de donde no hay, por el tema de los estudios, cuando nos casamos y tuvimos los niños, estaba en el Ampa del colegio, y me salió la oportunidad de hacer cursillos de informática.

P: ¿A que edad tuviste el primer hijo?

A: A los 29.

P: ¿Y al segundo?

A: A los 34.

P: Tuviste a tus hijos con tranquilidad.

A: Sí, sí, estuve haciendo unos cursillos de inglés, mis padres me animaban y me decían te lo pagamos, nos quedamos con los niños, era esa cosilla. A lo largo de mi vida de todas formas, no he notado nada de machismo, estoy con mi marido porque si no estuviera bien no estaría lo tengo muy claro siempre digo que estaré al lado de una persona porque me aporte algo si no apaga y vámonos. Nosotros decidimos que yo dejara de trabajar por mi tema de que los embarazos los he tenido muy mal y si quería un bebé tenía que dejar de trabajar y después decidí quedarme en mi casa porque quise quedarme, quise adaptarme a lo que tenía, pero quería quedarme en mi casa, quería

disfrutar de mis hijos. Luego mi madre se puso enferma. Me refiero que si mi marido me dice que me tengo que quedar en mi casa cuidando a mis hijos porque lo haya decidido porque quiere estar cómodo y por supuesto que voy a trabajar lo tengo más claro que el agua pero lo decidimos en su momento y luego una cosa va con la otra, mi mamá se puso enferma, ya me tuve que encargar de ella porque quise por supuesto y cuando te das cuenta se pasa el tiempo y al final estoy súper encantada, estoy encantada de las mujeres que deciden trabajar me parece maravilloso pero también quiero que se respete y se acepte que hay mujeres que decidimos quedarnos en nuestra casa a hacer lo que nosotras queremos hacer que no estoy diciendo que las que trabajen no hagan la faena en su casa eso no estoy diciéndolo pero bueno son circunstancias diferentes.

P: Igual que hay hombres que son los que se quedan en casa por las circunstancias que sean y son las mujeres las que trabajan y traen el sueldo a casa.

A: Por ejemplo, si hubiese sido al revés en aquel momento que yo hubiese sido la que hubiera tenido el trabajo más fuerte y mi marido por lo que sea, a él no le hubiese importado tampoco quedarse en casa, también te lo digo, es de los hombres que no le importa lo que sea y como sea.

P: ¿Te ayuda en las tareas?

A: Sí, es que por eso el que yo me haya quedado en casa no significa que ya no ayude, él me dice la peor jefa que podrías tener eres tú, porque lo reconozco que soy muy exigente, durante la semana no porque trabaja mucho pero aquí el fin de semana los trabajos son compartidos, porque el fin de semana es para todos, eso está clarísimo, tengo niños y aquí todo el mundo colabora da igual lo que sea todos limpian, soy muy malcriadora, pero porque soy así y no me cuesta y porque al hacerlo me siento a gusto si notará que se me exige no lo hago directamente.

P: ¿A la hora de adoptar a tu tercer hijo tuvisteis problemas, por ser tu mujer?

A: No, ¿por ser yo?

P: ¿Si a ti te hicieron más preguntas que a él, si notaste más preguntas en ti?

A: No, en ese aspecto sí que de verdad que no, porque ellos preguntaron que dedicación teníamos la familia al futuro bebé, que si trabajábamos los dos eso sí, noté muchos otros problemas, me parece vergonzoso que aquí en Tarragona mismo la casa de acogida de Sant Josep esté con un montón de niños pequeñitos y grandes y que no lo pongan mucho más fácil para que las familias que realmente quieren adoptar puedan tenerlos, me parece súper injusto esas criaturas que tienen que estar el día a día en una casa

que seguramente estará muy bien cuidado pero no tienen el calor de una familia de ninguna de las maneras, pero no porque no se lo quieran dar sino es su familia es una casa de acogida, aparte porque emocionalmente no pueden me quejo porque me parece vergonzoso de que niños que están en una casa de acogida y que hasta que llega la adopción por unos trámites se pase tanto tiempo perdido para ellos y además se les hace daño a esas criaturas. Luego les cuesta mucho salir de ese momento y luego por ellos y por la familia que quieren adoptar que están locos por adoptar que realmente quieren un bebé y que no se lo pongan fácil económicamente es horroroso lo que te exigen y bueno no me parece justo ya lo dije en su momento querían darle una familia a un bebé y nosotros queríamos un bebé pero yo no le iba a dar de comer caviar ni le iba a comprar ropa de super marca yo quería darle lo mismo que le había dado a los otros dos las cosas necesarias que necesitan y todo el amor de una familia, lo mismo exactamente, y que desde luego no necesitaba el dinero que me exigían que teníamos que tener cada mes no lo necesitaba para sacar a un niño adelante, pero al final tuvimos que demostrar los ingresos que nos pedían, que en mi caso los teníamos pero no es justo porque hay familias que a lo mejor no tienen esos ingresos pero que le pueden dar una calidad de vida familiar a ese niño que eso no se paga con todo el dinero del mundo. Él vino con cosas pero lo único que necesitaba era cariño y a los pocos meses le desaparecieron, vino con ocho meses pero lo podíamos haber traído desde el primer día y esos ocho meses se lo hubiesen ahorrado a él de otros problemas que luego nos han costado mucho quitárselos, me parece muy injusto y como él hay muchos casos, y no te lo ponen nada nada fácil ni aquí en Cataluña y si adoptas aquí sólo puedes adoptar en Tarragona o en la central en Barcelona pero ya está no puedes acceder a ninguna otra comunidad, solamente en nuestra época se podía también en Asturias, me parece super mal, estábamos entre Rusia o aquí y nos decantamos aquí porque si no no tienen oportunidad ninguna si que te cuesta mucho más caro irte al extranjero pero al final cuando te lo traes te lo traes con todos los papeles desde el primer día y aquí no y eso es lo que le echa para atrás a todas las familias.

P: ¿Y te dieron a decidir el sexo del bebé?

A: No, tampoco lo pediría porque para mí era como uno biológico, lo único que quería que fuera bebé y pienso que es mucho mejor que sea bebé para él y para la familia, y no pensé que un bebé podría traer tanta mochila, la traen aún siendo bebé la traen, estábamos en esta cocina mi marido y yo, y me llaman dicen que llamamos de aquí de la casa de acogida y pongo el teléfono para oírlo los dos bueno pues tenemos un bebé tiene ocho meses está sano y era para ver si podíamos la primera entrevista. Me

acuerdo que era viernes para el lunes y bueno colgamos, primero llamamos a la familia fui a ver a los dos mayores al colé para darles la noticia, quería darles la noticia yo.

P: ¿Y como reaccionaron?

A: Ellos desde el primer día estaban como locos, la familia cuando empezamos a decirlo preguntaban pero es niño o niña, y mi marido y yo decíamos es que no lo hemos preguntado, es que ni sabemos, y nosotros a la primera entrevista fuimos sin saber si era niño o niña, es que no lo sabíamos, a nosotros lo que nos impactó era que era bebé y que estaba sano, para nosotros eso ya era increíble, nada más, a nosotros nos ha aportado muchísimo, por eso me da mucha pena, nosotros con el periodo de adaptación venía una mujer encantadora, yo puse las cosas claras desde el principio, lo tenía claro no iba a hacer el paripé, ellos querían que él fuera a una guardería, ellos tienen unas pautas, yo dije que no, que yo estaba en casa que el niño necesitaba mucho amor y no le iba a llevar a ningún sitio porque no lo necesitaba no habían ido los mayores él tampoco iba a ir, pues ahí ya tuve algún problema, porque ellos quieren que hagas las cosas como ellos quieren, son tonterías, piensas más valdría que os ocuparais de otras cosas, que no de esto. En nuestras reuniones también había chica sola para adoptar un bebé, de chico no sé si había alguno.

P: ¿Y parejas del mismo sexo?

A: No, no entran en la bolsa, por lo menos cuando yo estaba.

P: ¿En qué año?

A: Pues hace 8 años.

P: ¿Parejas del mismo sexo no pueden adoptar?

A: No, por lo menos en mi época era solamente una, es triste no lo he entendido esto nunca, la verdad, entonces bueno en esas reuniones al final dices tengo que hacer oídos sordos, yo lo que quiero es un bebé, y luego cuando ya lo tenga, ya lo educare yo de la forma que yo quiera, pero sí hay cosas que, por ejemplo esto mismo, tienes que asegurar una parte económica tienes que tener una vivienda, tienes que tener una habitación para el bebé, y aunque fuese compartida tenia que tener sus dimensiones, ellos tenían que venir a medir, ¿que pasa que él hubiese sido menos feliz por tener una habitación con literas?, ósea tres camas en una habitación. En la documentación de mi hijo hubo tres errores, a la hora de redactar el informe, o en el sitio de adopciones, el de acogida o en el Juzgado, pero una vez se confundieron en el año, tan fácil como en vez de poner 2009, poner 209, tardamos seis meses en que nos rectificaran eso, vuelven a

hacer el documento y a mi marido le ponen de segundo apellido, el primero mío, seis meses para rectificarlo, el último, nosotros teníamos una fecha de adopción ya plena, y si es por ejemplo el diciembre pasado, me ponen el año del diciembre siguiente, nosotros nos tiramos casi dos años para solucionarlo.

P: ¿Pero teníais al bebé?

A: Sí, pero no teníamos documentación de él, porque yo me negué a que hubiera ningún fallo en la documentación, yo he llamado he suplicado he pedido por favor me sentí súper desamparada, cuando tenía que empezar el colé, lo tenía claro, si no me lo aceptaban con no llevar la documentación, Él no iba a empezar, como es voluntario infantil, por eso siempre digo que les estoy muy agradecida al colé de La Canaleta, porque hablaron con el inspector le explicaron el caso, y empezó sin documentación, bueno con una documentación abstracta, yo me comprometí que en el momento que la tuviera la iba a llevar, porque en el momento que la tuve, su DNI, su libro de familia, todo lo hice súper rápido, y se arregló todo porque me llamaron del Juzgado para decirme que se les caía la cara de vergüenza, que este niño no la tuviera con casi dos años, por errores que se podían haber solucionado al día siguiente, por eso yo les rogué les supliqué y nada me dijeron que todo tenía su trámite. Bueno me hice experta.

P: Tienes 3 niños, ¿Tus hijos has notado discriminación en plan diciendo esto no que es rosa o esto es de niñas?

A: Los míos han jugado con todo y no han tenido ningún problema y el otro día con la ropa ya mismo estábamos diciendo que llevaba el pantalón rosa, pero ni los mayores ni ninguno de ellos, para nada.

P: Cuando cogen el catálogo hay tres secciones la de bebé que es naranja, la de niños que es azul y la de niñas que es rosa, ¿El catálogo de reyes se lo miran todo, solo la parte de niño, piden algo de niñas?

A: Cuando son más pequeños sí que es verdad que se lo miran todo, luego ya cuando son más grandes con cinco o seis años van directamente al catálogo azul.

P: ¿Que te parece esa diferencia?

A: A mí me parece mal, pero es que eso tu vas a una tienda de bebés y la sección de niñas todo rosa y beige y la sección de niños todo azul o verde, llegará un momento que no haya sección de niño y de niña, pues ojalá, pero vamos. Yo de todas formas creo que las nuevas generaciones vienen de otra manera, porque si le toca un peluche rosa a él le da igual, bueno supongo que, en algún momento, pero va a costar.

Entrevista a Victoria Villas Sánchez

DATA: 13/09/2017

DURACIÓ: 00:36.52

Paula Dorado: Ya puedes empezar.

Victoria Villas: Me llamo Victoria Villas Sánchez, soy de Méjico, y tengo cuarenta y un años, he de decir, que soy hija de madre soltera. Llevo aquí en Tarragona once años, y en España llevo catorce años. Vine a hacer un máster a Madrid de protocolo y eventos corporativos, y aquí conocí al que hoy es mi marido, que es de aquí de Tarragona y es por eso por lo que estamos aquí en Vila-seca. Aquí en Vila-seca era difícil encontrar trabajo de lo de eventos, a no ser que fuera en Port Aventura, pero en Port Aventura había pocas posibilidades de trabajar allí, y entonces estuve trabajando en una inmobiliaria, y cosas administrativas que no tenían nada que ver con lo que yo quería hacer. Tuve dos niños, bueno tengo dos niños, y a raíz de que no podía compaginar el trabajo, con los niños y tal pues decidí montar mi propia empresa de eventos.

Paula Dorado: ¿Y tú te casaste?

Victoria Villas: Sí, me case.

P: ¿A que edad?

V: Me casé con 29 años, bueno quiero decirte que en mi país, esta no mal visto, sino criticado, que te vayas a vivir con tu novio antes de casarte, estaba cuando me vine tenía 26 años, cuando vine a estudiar a España y toda mi familia me criticaba o me decía que estaba loca porque como me iba a ir a otro país, e iba a dejar todo, como iba a ir sola, que las mujeres solas no pueden ir, cosas así, y te estoy hablando que tampoco eran tiempos muy antiguos, pero la gente en ese entonces pensaba así, las chicas de ahora, pues ya sus padres les dan más permiso, viajan más, estudian más en el extranjero que en mi generación, de mi generación soy como de las más pioneras de viajar y de salir fuera. Todo el mundo me decía que estaba loca, que iba a hacer yo sola, y bueno al final estoy aquí, y aquí he hecho mi vida, tengo dos niños, y con mi empresa, empecé a hacer mi empresa de eventos, y si que aquí en Tarragona faltan empresas de eventos y de weeding planer, que es en lo que más trabajo, ayudo a los novios a que no estén tan estresados el día de su boda, y bueno no sé dime que más quieras que te explique.

P: Cuando fuiste a montar tu empresa, ¿Te encontraste alguna traba por ser mujer?

V: Pues hoy en día, no, no muchas la verdad, no muchas, porque la gente ya está bastante abierta a eso, quizás anteriormente puede que sí, pero por ser mujer aquí en España, no, ósea de momento no me lo he encontrado quizás algún comentario, pero ahora no los recuerdo, algún comentario sexista pues porque eres una chica no lo puedes hacer, pero no de momento no lo he escuchado.

P: Y cuando decidiste empezar a estudiar, ¿Cuál era la opinión de tu familia?

V: Bueno la verdad es que mi familia, muchos primos hermanos míos habían estudiado una carrera o una licenciatura, tengo primos médicos, arquitectos, ingenieros, contadores, entonces, no era una novedad que yo estudiara una carrera, se alegraron y estaban contentos, y bueno termine la carrera. Empecé a estudiar, si que es verdad que cuando empecé a estudiar, yo estudié empresariales, entonces, cuando empecé a estudiar, en el despacho del contable, donde trabajaba, porque compaginaba mis últimos semestres de la carrera trabajando porque lo tienes que hacer así en los últimos semestres de la carrera allí en mi país. Entonces, el despacho contable en el que estaba, los jefes sí eran bastante machistas, solo querían a los hombres, o las mujeres se dedicaban a otro trabajo, o querían que fueras siempre en traje, chaqueta, cuando eras una estudiante y no tenías para comprarte ropa de ejecutiva. No podía ir en vaqueros, o cosas así, cuando nadie te veía, porque te ponían a trabajar en un rincón apartada haciendo números. Era un poco eso, querían que fuésemos con tacones, como una ejecutiva, o una señorita. Era bastante sexista.

P: Cuando viniste a España, en la universidad, ¿Había muchas mujeres?

V: En mi escuela sí, había bastantes mujeres, siempre he estado con muchas chicas y chicos.

P: Vale, ¿Por qué decidiste hacer el master aquí, en Madrid?

V: Porque tenía amigas que habían venido a estudiar aquí, estuve trabajando en una empresa española, en Méjico, entonces tenía también muchos amigos españoles, y había venido antes a España, de vacaciones, y me había gustado mucho España.

P: y el master en Madrid, ¿Cuánto duró?

V: Un año.

P: ¿Estuviste viviendo allí en Madrid?

V: Sí, estuve viviendo allí en Madrid y allí conocí a mi marido.

P: Y después, ¿Os vinisteis a Tarragona?

V: Y después, nos fuimos a vivir un año en San Salvador, y después nos casamos y volvimos otra vez a Madrid, y luego otra vez a Tarragona.

P: Tu familia, ¿conocía a tu pareja antes de casaros?

V: Lo conoció, bueno sí, antes de casarnos, meses después de empezar a salir con él, y bueno todo el mundo estaba como “¡oh! Te vas a casar, con este chico, que es extranjero” o “No te quedes en España”.

P: Impacto ¿No?

V: Sí.

P: Es normal, a ver yo supongo que dirían es hija única, se va a vivir a otro país, nos quedamos aquí sin ella, esa parte la entiendo.

V: Sí, mi madre un poco, bastante atacada, más que un poco.

P: Y después, en el colegio, ¿ibas separada de los chicos o eran clases mixtas?

V: No, éramos un colegio mixto, de niñas y niños, lo que recuerdo es que, en quinto, no sé porque, nos separaban a las niñas de los niños, las niñas íbamos con una profesora y los niños con un profesor. Y luego en sexto, nos volvieron a juntar otra vez, pero la verdad es que no tengo ni idea de porque nos separaron y después nos volvieron a juntar.

P: Y en tu ámbito familiar, ¿nunca has escuchado ningún comentario discriminativo, o sexista? O, en la calle, ¿has visto o presenciado algún acto machista o sexista?

V: Bueno sí, en Méjico hay mucho machismo todavía. Bueno, ahora desconozco un poco la situación, porque hace ya bastante tiempo que no vivo allí, nada más que voy de vacaciones. Pero, en mi época si que había bastante machismo, en muchas cosas, en los trabajos, ese trabajo es de mujeres, y ese es de hombres, o las tareas de casa solo son de chicas, yo creo que todavía en Méjico los hombres no colaboran en las tareas de casa, como aquí en España. Y aquí dicen que son machistas, pero aquí yo veo que los hombres ayudan bastante en las tareas de casa, en cuidar a los niños, quedarse con los niños.

P: Es decir, aquí los hombres han evolucionado más con el cambio de mentalidad, en machismo ha ido siendo cada vez más inferior que allí en Méjico, ¿no?

V: Claro, allí en Méjico tú le dices a un hombre que planche la ropa, y no. Se asombran cuando les cuento que mi marido se plancha sus camisas, o que cuida a los niños, o cosas así. Eso en Méjico todavía no ha llegado. Las mujeres se encargan en todas las

tareas de la casa, y normalmente si tienes una buena posición, y trabajas y tal, pues, te puedes permitir el lujo de tener una chica en casa que te ayude con las tareas del hogar y el hombre nunca, nunca, nunca, se encarga de la casa. De hecho, mis primos, tíos, que son mucho más mayores que yo, todo lo hace la mujer, la comida, la casa, hasta ordenar la ropa del hombre, todo, todo, todo.

P: ¿Notaste mucha diferencia cuando viniste a España?

V: Sí. Las costumbres y todo es bastante diferente, lo que te digo, mis primas se sorprenden porque mi marido me ayuda en casa y sus maridos no ayudan nunca. Bueno, pero tienen alguien siempre que les ayuda a limpiar la casa.

P: Tu familia debe pensar que te ha tocado la lotería.

V: Sí.

P: Sabrías decirme si has visto alguna diferencia en machismo ya no dentro de casa, sino en la sociedad.

V: Sí, también hay machismo, porque por ejemplo cuando trabajaba en Méjico, los puestos de mayor jerarquía siempre eran para los hombres, aunque tu estuvieras en la misma posición, y tuvieras los mismos conocimientos, y trabajaras igual incluso más, al que ascendían antes era al hombre. En mi época seguía siendo bastante como elitistas o machistas en ese aspecto.

P: Los hombres primero y después la mujer.

V: Exacto, en el aspecto laboral sí.

P: Y cuando llegaste aquí, ¿que aspecto notaste que cambiase en la sociedad?

V: Fue bastante brusco, me impactó. Bueno ya conocía un poco porque como estuve trabajando antes con gente española, pues ya me impactaba bastante en aquella época, que, a diferencia de los jefes mexicanos, les tienes que tratar de usted, nunca de tú, era licenciado, ingeniero, doctor... todos con los títulos. En cambio, cuando llegaron los españoles, a los jefes españoles les hablábamos de tú, entonces nos chocaba porque no estábamos acostumbrados a tutear a los jefes y mucho menos, por ejemplo, hacer comidas de trabajo con ellos, ósea nos incluían a toda la plantilla, y con los otros jefes era solo los jefes y no había nadie más. Era como pecado, decirle de tú a un jefe mexicano, siempre de usted.

P: Y ahora, ¿Eres tu propia jefa? Entiendo yo.

V: Sí.

P: Y, ¿Cómo tomaste la decisión de crear la empresa y de decir pues me vuelvo independiente? Por decirlo de alguna manera, porque si comparamos con otras mujeres, normalmente trabajan siempre en una empresa, o para alguien, y tienen su jefe. Pero tú, de coger y decir me monto yo mi empresa, yo sola. Para eso hay que tener valor, no todas las mujeres dan ese paso.

V: Bueno la necesidad y también que me gusta estar en casa y tal, pero siempre me gusta estar haciendo cosas, y el no encontrar trabajo, un trabajo que me gustara, o un trabajo donde yo desarrollara lo que he estudiado, pues fue un poco eso. Dije voy a empezar haciendo esto, a ver que tal, y poco a poco ir tocando puertas, y todavía un sigo tocando puertas, y sigo pues haciendo promociones, viendo a gente, que me conozcan. Ahora ya la gente, me empieza a conocer y a hablar de mi empresa, entonces bueno, poco a poco. Ha sido más la necesidad y el no quedarme parada.

P: Bueno, desde pequeña hasta ahora, a parte de trabajar o estudiar, ¿has tenido algún hobbies?

V: Me gustan mucho las manualidades, siempre desde muy pequeña, me gustaba pintar. De hecho, quería ser arquitecta o diseñadora y mira me fui por otro lado, es como mi sueño frustrado. Quizás cuando sea más mayor, me pongo a estudiar para hacer eso. Hace unos años empecé a hacer scrap booking, que son recortes d papel con fotografías y hacer álbumes y todo eso me gusta mucho. Y bueno también me gusta cocinar, los postres y la repostería, no soy una profesional ni mucho menos, pero me gusta mucho.

P: ¿Has visto alguna vez algún acto machista o sexista ya sea en la televisión, en la calle?

V: Aquí me impacta bastante, bueno no sé si es que en Méjico lo ocultan bastante o se centran en otros delitos, o pasa menos que aquí. Me impacta que hay mucha violencia de género, cada dos por tres hay mujeres asesinadas, no sé eso me choca, porque nunca, nunca en Méjico lo he visto. Hay otro tipo de delitos, y seguramente haya muchas agresiones, ya te digo que allí son mucho más machistas, pero las sociedades cambian mucho.

P: Quizás en Méjico, si pasa no le dan tanta importancia como le damos aquí.

V: Sí, puede ser, como hay tanta violencia a través del narcotráfico o muchos robos, tal vez están más enfocados en eso y no le dan tanta importancia. Pero igualmente creo que nunca he visto tanta violencia de género como aquí.

P: Bueno, sabes que la mujer antes estaba en una posición inferior que la del hombre y ahora se pide igualdad. Que opinas que una mujer en la misma posición de trabajo que un hombre cobre menos. En unas estadísticas que encontré me daba un tanto porciento bastante elevado, donde me exponía la situación de muchas mujeres que en trabajos donde el hombre está en la misma posición que ella, cobra un salario inferior al del hombre.

V: Me parece muy injusto, porque yo lo he vivido, he vivido esa situación. Entonces claro, se tendrían que igualar los sueldos, en todas las empresas, y ganar lo mismo o más, pero dependiendo de las capacidades de cada uno, pero no por ser mujer o hombre, y que por tener un alto cargo no estés bien remunerada por ser mujer.

P: Piensas que, en España, o bueno en Vila-seca, ¿Siempre has tenido igualdad con hombres?

V: Yo creo que sí, la verdad es que desde que llegue me he sentido bien recibida, tengo buenos amigos aquí y no he sentido rechazo por ninguna parte.

P: Una vez aquí en España, ¿Te has sentido discriminada por ser extranjera?

V: Sí, la verdad es que sí, pero pocas, y no siempre ha sido por hombre, sino por mujeres. En vez de respaldarnos, y ayudarnos como mujeres, nos tiramos piedras a nuestro propio tejado, entonces yo creo que ahí está la base principal de que se erradique el machismo, que nosotras mismas seamos una piña.

P: Que opinas también sobre, cuando la violencia es de hombre a mujer sea violencia de género, con una condena más elevada, que cuando la violencia es de mujer a hombre, que se la determina como violencia doméstica y la condena es inferior, si lo que pedimos es igualdad.

V: Deberían ser iguales las penas. Ya que tu como mujer no tienes derecho a maltratar a un hombre, porque a veces no es el maltrato físico sino maltrato psicológico, y tendría que ser el mismo castigo, la misma ley aplicada para ambos. Ni un hombre debe maltratar a una mujer ni psicológicamente ni físicamente, ni una mujer debe maltratar a un hombre. Si queremos igualdad hay que tener igualdad en todos los sentidos.

P: ¿Cuándo te casaste tu marido ya hacia las tareas de casa o fue después cuando empezaste a vivir con él?

V: Siempre ha sido un buen chico, y siempre me ha ayudado bastante en las tareas de casa. Me ayuda en todo lo que le pido, hay una diferencia de cómo me han educado a mí que soy mujer o como le han educado a él que es hombre. No todos son ordenados,

ni ayudan en casa, ni cuidan a los niños. Procuro que me ayude él y mis hijos también, son dos niños, y procuro que sean ordenados, recojan y me ayuden.

P: Alguna vez, ¿Te han venido tus hijos con alguna pregunta porque han visto algo en el cole? O ¿Le han hecho algo a alguna niña que le has tenido que decir que a una niña eso no se le hace?

V: Siempre trato de inculcar a mis niños, buenas costumbres, por ejemplo, que no peguen, ni a niños ni a niñas, pero no suelen pegar, ni problemáticos. Por ese lado juegan tanto con niñas como con niños. Alguna vez algún comentario como “esto no lo quiero que es de chicas” porque es de color rosa. O hay un anuncio en la televisión, de los piojos, que sale una madre peinando a su hija, y la niña habla de que los superhéroes no existen, pero en cambio las hadas sí. Ese anuncio les enfada a mis hijos, porque dicen que porque una cosa si existe y la otra no. Es un anuncio discriminativo para ellos, está mal enfocado. Y cuando lo ven y se enfadan les digo que está mal el anuncio.

P: Bueno lo de esto por ser rosa es de niña, la propia sociedad es la que lo impone, porque si te das cuenta vas a una tienda de bebés a comprar ropa, y la de niña es rosa y la de niño es azul, quieras o no, no lo puedes evitar, si las industrias quitaran eso, y la ropa de bebé fuera de bebé sin importar si es niño o niña, y hubiese azul, rosa, verde, amarilla, lila, y demás colores tanto para niñas como niños no tendríamos esa cosa de relacionar colores con el sexo del bebé.

V: Una cosa que recuerdo que les hacía gracia a mi familia cuando venían a verme es que mis hijos, tanto el pequeño como el grande, han jugado con cocinitas siempre, y me familia me decía, pero si es de niñas porque les has comprado cocinitas. Y no, ellos jugaban a ser chefs y cocinar es algo tanto de hombres como mujeres. Chocaba mucho en mi familia, que mis niños jugaran a “cosas de niñas”.

P: Estas navidades ha habido una denuncia por parte de la sociedad, que tuvo mucho movimiento en Twitter, incluso salió en la televisión. La sociedad se quejaba de los catálogos de juguetes de navidad. El catálogo está dividido en tres partes, la naranja que es de bebés, la rosa que es de niñas y la azul que es de niños. En las páginas rosas hay múltiples tipos de bebés y barbies, en cambio la azul son todo puzzles, juegos de mesa, pistolas, coches, motos, etc. Más tecnológica o de pensar la parte azul dirigida para los niños, y la parte rosa tareas del hogar y crianza que va más dirigida a las niñas. Tus hijos al mirar el catálogo, para decidir que pedir a los reyes, ¿miran todo o solo la azul?

V: Sí se la miran, pero dicen que esos juguetes no son para ellos, que son para niñas. Tengo que decir que el pequeño tuvo un carrito, de bebes, y lo amaba. A él le gustaba, pero al crecer sus gustos a la hora de jugar fueron cambiando.

Sorprendentemente, le han gustado hace poco, unos muñecos, que prácticamente tienen las niñas, son como unos peluches muy pequeños que tienen casita y llevan muchos accesorios, que son súper monos. Los va a pedir para navidad.

P: Es decir, el rechazo por relacionarlo con las niñas, no lo tiene.

V: Por ejemplo, un nenuco o una barbie no lo va a coger, porque es de niñas para él. Pero quizás otro tipo de juguetes sí que le llaman la atención.

P: ¿Se ha disfrazado alguna vez, con un disfraz de “niña”?

V: La verdad es que siempre se han disfrazado más de cosas de niños, de superhéroes, porque les encantan. Olaf también le encanta, y se disfrazó este año.

Con las películas también relacionan algunas de niñas y otras de niños, aunque últimamente al pequeño, le hice ver la sirenita, Alicia en el país de las maravillas y la bella y la bestia. Y le encantan. La sirenita la ha visto como 20.000 veces, poco a poco hemos ido viendo películas de niñas y al final le han encantado.

Entrevista a Monica Butillé Gabriel

DATA: 28/12/2017

DURACIÓ: 00:46:30

Monica Butillé: Sóc la Monica Butillé Gabriel i fa quaranta-sis anys que soc aquí a Vila-seca des de que vaig néixer. La meva infància va ser bàsicament el que era el poble, en si de Vila-seca, que era poble, no hi havia tants edificis, hi havia molts descampats, anàvem a jugar fora de casa, no hi havia maquinetes, passava molta estona al carrer amb els amics i anava molt a jugar fora al carrer, això era la infància. Podíem anar pel carrer sense perill, amb patinets, bicicletes, pilotes i això era la infantesa, llavors quan vaig començar a estudiar al Torroja Miret, fins a vuitè de EGB que era abans, i després cap a l'institut Ramón Barbat i Miracle, on vaig fer els cursos de formació professional d'administratiu. I quan vaig acabar de seguida vaig trobar feina no com ara que costa més. I em vaig ficar primer a una assessoria de Salou i al cap de dos anys em van agafar aquí a una empresa de Vila-seca i vaig estar uns dotze anys i bé, això era fins que em vaig casar i quan vaig tindre el primer fill, vaig deixar de treballar perquè ens ho podíem permetre, i ara el gran te tretze anys i no he treballat des de llavors, m'he quedat a casa, amb els dos nens, després vaig tindre una nena.

Paula Dorado: Quan vas començar en el Torroja el San Bernat ja hi estava?

Monica Butillé: No, quan vaig començar al Torroja el San Bernat no estava. Va estar al cap dels anys.

Paula Dorado: No vas passar després al San Bernat?

M: No, jo allà al Torroja.

P: Quan vas passar al institut vas veure alguna diferència a la classe, als professors...?

M: Sí. A veure, no hi havia tanta diferència perquè passàvem de vuitè, que eren dos anys més, no com ara que ja de seguida ja ten vas allà, com si fos sisè. Però ho vam agafar molt bé, no era com ara que costa molt, aquest pas quan surts del col·legi i ten vas als instituts, i hi ha un gran pas, es nota molt.

P: Al Torroja, quan entraves a l'escola, te'n recordes d'aixecar la bandera?

M: Això era al principi, jo me'n recordo que al igual a segon d'EGB, que encara aixecaven això de la bandera i ens feien cantar fora, no se quin dia era si el dilluns de cada setmana, però si que me'n recordo, tinc un record molt llunyà de que feien això d'aixecar la bandera. Hi havia un màstil i allà aixecaven la bandera.

P: I os feien cantar?

M: Bueno, qui s'ho sabia, hi havia pares que s'hi quedaven i ho cantaven. També es cantava a les classes en dades molt senyalades, per exemple a Santa Montserrat ens feien cantar el Virolai i segons amb qui ens feien resar, cosa que ara no es fa tampoc.

P: I quan vas passar al institut tot això ja no es feia?

M: No, ja no. A l'EGB. ja no es feia tot això. Me'n recordo també que molts professors fumaven dins de la classe. Es una cosa que ara impacta.

P: Alguna vegada t'han castigat?

M: Hi havia una, que era la senyora més gran, que aquesta si era molt estricta i et castigava de cara a la paret i amb llibres. Ara com a molt et fan sortir al passadís o copiar moltes vegades.

P: I els llibres eren en català o castellà?

M: En castellà, quan jo vaig estudiar eren tots en castellà, a part de la assignatura de català, totes les altres en castellà.

P: I quan vas anar al institut també eren en castellà ?

M: Penso que si que eren en castellà.

P: A classe éreu nois i noies?

M: Si tot barrejat.

P: I des de classe vas notar alguna cosa sexista?

M: No, no es que això quan m'ho vas dir, no ho he viscut mai, teníem baralles de nens però això de sexism, no mai.

P: I al carrer?

M: No, gràcies a deu no, ja t'he dic que no, amb els meus ulls no ho he vist mai.

P: A quins jocs jugaves de petita?

M: Jugàvem a les gomes, a la comba, agafàvem un pal o una pilota, i jugàvem a beisbol, i pel carrer amb pilotes, patinets, bicicletes, nines, ens ajuntàvem amb les *Nancis* amb les *barriguitas*.

P: De quin material eren?

M: Doncs com ara, de plàstic, i llavors molts jocs de taula, passàvem molta estona, no com ara, que hi ha tantes maquinetes, abans ens passaven hores i hores.

P: I quan vas ser assessora, vas sentir en algun moment discriminació amb algun company?

M: Amb això dels treballs sempre s'ha vist i es veurà, amb qüestió de sous, i coses així sempre s'ha vist, i companyes que tenien el mateix càrrec que un altre noi i sempre rebien diferencies, igual 60 euros que eren 10.000 pessetes d'abans, sí que havia diferència, i tant, és una pena perquè sempre es queixaven i perquè aquest noi fa el mateix que jo.

P: I vas deixar de treballar perquè tu vas voler?

M: Sí, vaig tenir el nen i vaig agafar jornada reduïda i parlant amb el meu home, li vaig dir escolta, vull portar bé la casa, vull portar el nen bé, no vull dependre de ningú, ni avies, i vam dir doncs bé, provem a veure que, i sí als 6 mesos de tenir-lo després de haver estat a mitja jornada, al final ho vaig deixar, i ja fa 13 anys que sóc ama de casa i ho portem bé.

P: I has anat algun curset d'alguna cosa?

M: No. Quan vaig a deixar de treballar van dir que ja veuriem després, però s'ha anat allargant i ho porto molt bé. Ells s'han anat fent grans i també perquè m'ho puc permetre, perquè el meu home té un xiringuito a la platja i vivim tot el hivern del que fem tot l'estiu, i anem vivint hi ha gent que em diu oh quina sort, doncs si que és una sort que ho podem fer, perquè hi ha moltes amigues meves que han de treballar tots dos, que sí ho hagués de fer, ho faria, haver a si m'entens, però jo ho he anat fent així.

P: El teu pare era masclista?

M: No, clar no és el mateix que avui dia, el meu pare era com era la gent d'abans, l'home que li havien de fer tot, i el meu home doncs fa tot el que s'hagi de fer a casa i ajuda en tot, però abans no. I ho veiem, és lo que hi havia abans, també és llei de vida, però és el que havia abans, i la meva mare sempre ha treballat, els meus pares eren pagesos, anàvem tots dos a la terra i jo i a meva germana amb la avia.

P: I on vivies? I la casa com era?

M: Jo quan vaig néixer, on estava el nou hotel que han fet, allí tenia el meu pare la casa pairal, jo vaig néixer allí, doncs era una casa de poble de abans, a baix tenien la mula, el carro, el celler gran i la palla, que jo encara en recordo de la mula aquesta, i teníem el carro i la mula, li donàvem les garrofes i la palla. Una casa pairal molt gran però molt

antiga, la van anar reformant, després la van vendre, que van fer l'hotel, perquè clar una casa vella sempre has de fer reformes i reformes i al final van decidir de vendre-ho i ens van anar a pis, aquella casa era enorme.

P: I després a Vila-seca així tradicions de petita que era no es facin?

M: Per Sant Antoni, a la festa major de Vila-seca de hivern, abans hi havien les carretel·les, que això ara ja no l'heu vist, i havien les societats, les vegues, el fènix, el ateneu, el centre, al sindicat també ho feien, hi havien varies societats i aquestes societats per Sant Antoni el dia 17 havien fet ja s'havien anant preparant i feien les carretel·les.

P: Pagàveu per socis no?

M: Sí, sempre s'ha pagat a la societat, el meu home encara ho és de les Vegues.

P: I fèieu cinema no?

M: Sí, a les vegues, però jo no sé, si pot ser vaig anar una vegada, no vaig anar gaire, però sí havia una sala on és l'oficina, allò era una sala de cinema i es projectava des de dalt i allò era cine, allí i a la societat del fènix també.

P: I els barris de Vila-seca?

M: Abans no hi havia el mercat, no hi havia tots els edificis on hi ha la caixa, tot era descampat, i després van començar a edificar i havia de barri on ets el barri Miramar, allò eren les parcel·les, havies de creuar la nacional, havia un túnel subterrani que no sabíem que era pitjor si passar pel túnel o passar per la nacional, però allò era barri perquè quedava separat, on ets ara la avinguda Ramon d'Olzina, era la nacional per on passaven els cotxes fins i tot havia un semàfor, i allò eren casetes.

P: I la plana?

M: A la plana jo no he anat una vegada em penso, que vaig a anar estan a sisè, vam anar amb un professor caminant com assignatura de gimnàstica per un caminet però lo que es a la plana no he viscut gaire la plana, allò si que esta apartat.

P: Quan vau tenir el primer cotxe?

M: El primer cotxe? Quan em vaig treure el carnet?

P: Però el teu pare?

M: El cotxe del papa, un R-4 morat, pobret encara em recordo els típics cotxes d'abans.

P: I al carrer estava asfaltat o no?

M: Si estava asfaltat però como no ara, molt antic i després va tindre un Citroën com que era pagès era més tipus furgoneta, després una C-15 i després es va comprar un altre tot terreny amb un remolc, va anar evolucionant poquet a poquet.

P: I et deixaven portar pantalons quan vas ser més gran o anaves amb faldilla?

M: Mai la mare em va dir, sempre he anat com he volgut, la meva mama era de Tarragona, la mentalitat era mes oberta, mai no m'han dit res, ni el pare tampoc. Però amb l'època de les minifaldilles anava amb minifaldilles, l'època de les malles anava amb malles, no mai dit mai que com havia d'anar, en canvi tenia una amiga que quan sortíem a Salou dissabtes a la tarda sortia de casa seva amb una roba i jo a casa li deixava una altra o se la portava ella d'amagat i es canviaava a casa, cosa que això jo no l'he viscut mai, i la mami inclús li deia: -Ay Maria, que si s'assabenta ta mare-.

P: I sorties de festa a Salou?

M: Si, quan podíem començar a sortir o anàvem els amics els que teníem alguna moto o s'ho portaven els pares d'una, avui toca el pare d'un altra, ens portàvem en cotxe perquè taxis tampoc donaven per tant, totes les amiguetes eren pagesos i anàvem amb autobús, La Pineda no, quan nosaltres sortíem no havia gaire cosa, anàvem mes cap a Salou, havia La Pacha també i la parxís i la bye bye la new liberty, sortíem el dissabtes a la tarda o els diumenges a la tarda, i ens portàvem i ens veníem a buscar.

P: I mai has viscut alguna cosa?

M: No, nosaltres al menys quan sortíem en aquest temps no, sempre podia haver alguna cosa però és que això que viviu que ara es barallen aquí ara es barallen allà, o nosaltres no se'n assabentàvem però és que no, no hi havien totes aquests embolics.

P: Per exemple pagaves menys per entrar a una discoteca que algun noi o passaves gratis?

M: No, era tot igual, abans si entraves abans d'una hora si que et deixàvem entrar, sense pagar, a mi em sona alguna cosa així, o inclús que anàvem amb entrades, no ho sé no ho recordo prou bé, però si no pagaves l'entrada, penso que fèiem també passes, anàvem també al cinema a Reus que ja no existeix el Palas, fins que algú va començar a tenir cotxes ja doncs amb els cotxes.

P: Has format part mai alguna vegada d'alguna institució de Vila-seca?

M: Institució no, no he estat mai en cap institució.

P: Si tens recordes d'alguna altra cosa així de Vila-seca d'abans?

M: Si em vas traient coses, he viscut tantes en tants anys, carnavals de l'escola, i s'hi gaudíem molt, casi més que els d'ara, abans sortíem pels carrers amb els coles.

P: No havia algun cas de violència de gènere quan eres petita a Vila-seca.

M: No, encara no es sentia tot això, no com ara que t'he enteres.

P: Algun anunci?

M: No, se'n parlava de tot això no n'hi havia tanta informació com ara?

P: I ara?

M: A mi lo que em sap greu són a vegades els anuncis i coses com aquestes que enfoquen a la dona com objecte, això sí que em fa ràbia.

P: I quan van arribar les industries només treballaven els homes?

M: Sí, abans només treballaven els homes a les fabriques, lo que pot ser les oficines de les fabriques sí que hi havia dones treballant.

P: I quan vas voler estudiar i treballar no et van dir res els teus pares?

M: No, ni molt menys.

P: Vas anar de viatge amb el col·legi?

M: Sí, de fi de curs, a vuitè vam anar a Benidorm.

P: Et van deixar anar sense problema el teu pare?

M: Sí cap problema, ni un, que també veníem butlletes i em van donar calers perquè em feien falta per marxar, cosa que algunes amigues meves que no van poder venir, encara em deia que em vaig cinc dies, i em deia doncs vés, inclús em vam donar cèntims per gastar-los i quan vam acabar cinquè d'administratiu vam anar a Atenes i també molt bé.

Al col·legi al Torreja quan jo anava hi havia el menjador, però les cuines funcionaven i feien el menjar allí i quan estaves al pati et venia l'oloreta.

P: Ballaves a l'esbart?

M: No, les meves amigues sí, però jo això no m'ha agradat mai.

Entrevista a Noelia Oliver

DATA: 15/12/17

DURACIÓ: 00:17:34

Noelia Oliver: Soy Noelia Oliver tengo 19 años, nací en el hospital Santa Tecla de Tarragona, vivo des de que nací en Vila-seca. Mi padre es de aquí, pero mi madre es de Andalucía, de fuera. Fui al Torroja des de P-3 hasta sexto. El colegio bien me gustaba, sacaba buenas notas, no tenia ningún problema con nadie, íbamos juntos todos no había discriminación por parte de nadie y bien. Luego fui a el INS Vila-seca, des de primero de la eso hasta segundo de bachillerato, ahí si que fue una época un poco complicada, porque notas muchos cambios en ti, y entonces los chicos te miran más, que, si una tiene más tetas que otra, lo típico.

Paula Dorado: En el instituto, dentro de clase, ¿Alguna vez algún profesor/a os ha sacado el tema de la violencia de género?

Noelia Oliver: Alguna vez sí, pero, por ejemplo, cuando los chicos están en edad de juntarse con todo el mundo pues nos trataban mas por como éramos físicamente, entonces los profes te conciencias sobre como tienes que ser con los chicos que no te tienes que ir con el primero que pasa, etc.

Paula Dorado: ¿Os han dado charlas sobre la violencia de género en clase?

N: Un año vinieron hablar sobre los abusos sexuales, creo que fue en cuarto de la eso o en primero de BAT.

P: Acabo la eso y empiezo BAT, en BAT fue diferente porque los tíos ya eran grandes, no había tanta diferencia, no nos peleábamos tanto, ya nos entendían más, se les veía más maduros a los chicos.

N: Acabo BAT y llego a la universidad, la universidad lo típico que dicen que hay un montón de chicos guapos que se lleva super bien, un mito. Si que es verdad que cambia mucho del BAT a la universidad, pero los chicos como son más grandes que tú, la mayoría, o entran de tu edad, pues no se fijan, se nota mucho la diferencia.

P: Fuiste a Mallorca, ¿no?

N: Sí.

P: Allí, ¿Notaste mucha discriminación o sexismio en la publicidad? Por ejemplo, de las discotecas.

N: Sí, En Magaluf fue muy heavy todo. Veías a tíos en la calle que... ¿Cómo las vegas? Igual, así todo. Super irreal, parecía una feria, los tíos en la calle chillándoles a las tíos diciéndoles ven aquí, que no eres nadie, todo super despectivo super malo.

P: La publicidad de las discotecas de Mallorca era en plan ¿"Chicas gratis"?

N: Si, eso es verdad o las chicas pagábamos 5 euros y los chicos tenían que pagar 10 y no les entraba ni consumición ni nada, eso se notaba un montón. O depende, si tu vas vestida normal te dejan pasar, pero si ellos van en camiseta de manga corta pues no, tenían que ir con camisa, les ponen más trabas.

P: Para entrar en la universidad ¿Había más chicos o chicas en clase?

N: En mi carrera somos más chicas, si quizás somos ochenta habrá 15 o 20 chicos, no más. Ahí no hay mucha diferencia peo hay otras que sí. Por ejemplo, te vas a una ingeniería, una amiga mía está haciendo una, y hay muy pocas chicas, y cuando va a clase la miran todos en plan mira esta, pero en ese tipo de carreras se nota mucho.

P: ¿Alguna vez te has sentido discriminada en alguna situación?

N: En las discotecas, por ejemplo, estas en una pelea, te pelas con alguien y los tíos se meten porque te dicen que no sabe defenderte y te van hacer daño, como si no pudieras defenderte tu misma. No en plan de pegar, pero yo también se decir las cosas bien y por ser mujer no soy menos. O en tu casa mismo tus padres, si tienes un hermano mayor, como que eres la mujer pues tienes que hacer más cosas que tu hermano, que a mi eso no me pasa, pero se de situaciones que si que pasa.

P: Y en la calle, ¿Te ha pasado alguna vez ver algún hombre decirle algo a una mujer?

N: A mi o a mis amigas, vas paseando por Salou y somos cuatro y una rubia y te chillan "eh la rubia "y te quedas son las 7 de la tarde estamos paseando, ¿enserio? O vas con tacones o llevas algo ajustado y te miran de arriba abajo, que parece que no puedes ir como quieras.

P: Y en la sociedad, algo que discrimina a la mujer que veas, ya no a pie de calle, sino algo que ya es la sociedad la que lo impone y como que va ser difícil de cambiar.

N: El trabajo de la construcción por ejemplo siempre ha sido de hombres dicen, o ves a una mujer barrendera o autobusera, pues ahí se nota mucho la diferencia. Si las personas ya lo ven así, es difícil cambiar eso.

P: Y tú, ¿Como lo cambiarias?

N: Por ejemplo, la gente que esta estudiando para eso, si ya desde un principio se conciencian de que puedes trabajar tanto con hombres o con mujeres, entonces cuando vayan creciendo verán normal que una mujer este trabajando con ellos, pero si ya tus padres te dicen tu a la obra porque eres chico... o otro ejemplo, baile. El baile es de chicas, ¿Por qué no lo pueden bailar los chicos? ¿Por qué es de chicas? ¿Por qué las chicas no podemos jugar a futbol? ¿Por qué somos lesbianas? Pues ahí se ve también mucho, ves a un chico bailando ballet y ya dicen es maricon seguro. Pues no. Tampoco lo veo bien.

P: Y dentro del aula, aun que no haya sido a ti directamente, ¿algún comentario de algún chico?

N: ¿En clase?

P: Sí.

N: En mates, por ejemplo, alguna vez cuando tu contestabas algo que otro no lo había contestado bien era en plan "uy ¿Y esta? ¿De qué va?, se cree mas lista que yo" Eso pasa mucho o decir que a las chicas se nos dan mejores unas cosas que otras, eso también está muy estructurado sabes.

P: Y la reacción del profe, ¿Cual fue?

N: Nada, no dijo nada, yo creo que ni lo escucho.

P: ¿De pequeña a que jugabas?

N: A muñecas, aunque también me gustaban mucho los coches teledirigidos, me lo compraban igualmente, aunque fuese de chico. A futbol también tuve una época que jugaba mucho. Cuando iba al cole, a la hora del patio, siempre jugaba mucho en el Torroja. Jugábamos toda la clase, no había problema, aunque si eras chica decían esta chica a este equipo y esta a este otro, nos repartían, no era lo mismo que con los chicos. A canicas también jugaba en el patio con los chicos, o a tazos también jugaba. Y bueno un poco de todo. A la Play también mucho, con mi hermano, como tengo un hermano mayor pues jugaba mucho con él. En ese sentido nunca he sido de jugar a solo una cosa de chicas.

P: ¿Y tus actividades extraescolares?

N: Sí, empecé con baile y éramos todo chicas, pero luego donde hacia baile la profe se fue y me apunté a karate. Porque mi hermano hacia y en verdad me gustaba, me daba igual ir o no ir, pero la disciplina que había me gustaba. ¿Qué pasa? Que me apunté y

éramos dos chicas y el resto chicos, pero bueno como ya tenia doce o trece años ya como que me daba igual, pero luego cuando crecí dije me borro, y me borré.

P: ¿Porque no era lo tuyo o por el ambiente?

N: Por el ambiente, porque te pones hacer lo que te decía el profe y ibas con el kimono, pero todos te miraban y no se no me gusta que me miren mientras hago las cosas, y me borré y me apunté a baile otra vez.

P: ¿Y qué tipo de baile?

N: Primero hice moderno.

P: ¿Has hecho ballet?

N: No. Hice flamenco, des de pequeña empecé con flamenco y con sevillanas, luego ya me cansé y me apunte a moderno y a Funky y luego hip-hop y ahora estoy haciendo hip-hop.

P: ¿Y no había ningún chico?

N: En hip hop baile con un chico, en el grupo había uno.

P: ¿Y ahora?

N: Ahora no hay ninguno, se borró, pero porque se fue a otro grupo. Pero hay otros grupos que cuando vas a competir son todo chico o todo mezclado. Yo creo que en ese sentido se esta modernizando más el baile porque hip hop no es tan femenino como el ballet, hay más chicos que bailan moderno o hip hop que ballet.

P: ¿Crees que las canciones machistas de hoy en día fomentan que un chico se piense que tú eres para eso?

N: Si, totalmente.

P: ¿Como ves el feminismo?

N: Nunca he ido a una manifestación feminista, pero si veo bien que las mujeres luchen por sus derechos y por hacernos valer. Porque tu se lo dices a mi madre por ejemplo y ella ve normal que sea ella quien hace las tareas de casa.

P: ¿Tu padre ayuda?

N: No, a ver porque mi madre no se lo dice, pero si tiene que ponerse ayudar ayuda, a parte el trabaja más, llega cena y se va a dormir. El limpia sin problema, no te va a decir que no lo va a hacer.

P: ¿Notas la diferencia con tus abuelos?

N: Sí, tengo abuelos por parte de madre y por parte de padre. Los de por parte de padre viven aquí y mi abuela le dice ayúdame a limpiar y el si lo hace. Pero en cambio en el pueblo tengo a los abuelos por parte de mi madre y como son de pueblo tiene como la mente más cerrada y entonces mi abuelo en su vida si le dice mi vuelta ponte a limpiar no se va aponer a limpiar.

Entrevista a Carmen Altadill

DATA: 190/9/17-21/09/17

DURACIÓ: 00:54:98

Carmen Altadill: Me llamo Carmen Alcaide, he nacido en Tarragona el 11 de octubre de 1976. Mi padre es José María Altadill, ya no está con nosotros, y mi madre es Rose, y tengo una hermana María Altadill. He sido una niña muy feliz, de padres mayores. Fuimos al colegio del Milagro en Tarragona, y cuando empezamos las extraescolares cada una tenía una raíz super diferente. Mi hermana es soprano, cantante y toca un montón de instrumentos. A mí me intentaron apuntar a piano, y bueno yo lloraba, yo quería hacer gimnasia, refiriéndome a gimnasia artística, pero en Tarragona no había y me apunto a gimnasia rítmica al único club que había que era el Nàstic, y me gustó. Estuve hasta los doce años en el Nàstic.

Mi madre me cuenta siempre que yo no promocioné en el Nàstic, porque fue a una reunión de madres, para ver las niñas que tenían que subir de nivel, y todas las madres miraban por su hija, y su hija, y las demás niñas nada. La mujer que iba enfrente del Nàstic en aquel entonces era Mari Carmen García, conocida como chiqui, famosa en toda Tarragona. Entonces yo deduzco que si mi madre estaba convocada era para yo poder promocionar, pero se asustó, así que yo me quede fuera de la promoción, que es algo que siempre tendré ahí, y las mayores hacían jazz no gimnasia rítmica.

Paula Dorado: ¿Pero no llegaron a un acuerdo?

Carmen Altadill: No, porque tu vas a una reunión de estas y todo el mundo mira por su hija. No fue que Carmen no vaya a la promoción, sino que cada uno miraba porque sus hijas compitieran. Mi madre llegó allí y vio que todo el mundo mandaba menos la entrenadora y pasa mucho esto en los clubs, a veces, cuando en la junta de padres cada uno barre para su niña, y no sé muy bien que pasó allí. Solo sé que me quedé en el grupo de mayores, y no fui a competir con el Nàstic ni nada. Me quedé allí, pero pensando me pregunto, ¿hubiese podido hacer algo más? Pues no lo sé. Me hacían hacer jazz con doce años, y yo no quería, yo quería hacer rítmica y entonces me desapunté.

Luego estuve tres años sin hacer nada, y la entrenadora esta que os decía, Mari Carmen García, fundó el Kalos, ya solo por la reunión que te he explicado, ya se ve que había peleas, o males entendidos, y pues ella tiró y hizo su club también. Mi madre conocía a Mª Carmen de toda la vida, y se encontraron por la calle, y se enteró de que había creado el Kalos, y le dijo pues tráeme a tu hija que, aunque tenga quince años, tengo

un grupito de niñas de esta edad que está bastante bien. Y ahí reenganche desde los quince años hasta los veinte haciendo rítmica, entonces mis competiciones son dos, solo he ido a competir dos veces, por no haber ido a competir no significa no ser una gimnasta de alto nivel, no quiere decir que no esté preparada para enseñar. Hay gimnastas de elite, que no tienen la capacidad de enseñar a las niñas. A veces las niñas me dicen queremos ver videos tuyos, y digo madre mía si son un desastre, desde los quince que reenganche, ¿Qué puedes hacer? Pues nada. Poquito, en un nivel normal. Es contradictorio, el nivel de gimnasta al que he llegado y en cambio al de entrenadora al que estoy llegando.

Yo tenía de entrenadora a Ágata Sancho, siempre la llevo en el corazón, es una entrenadora que me ha enseñado a amar la rítmica. Nunca nos ha gritado, que es la fama de muchas entrenadoras. A mi entrenadora tampoco le gustaba la competición, al igual por eso no he ido a competir más, pero vamos aguantar hasta los veinte años haciendo rítmica, es que te lo han inculcad muy bien y muy bonito. Ágata tenía un grupito de niñas pequeñas y me dijo que porque no las entrenaba y me sacaba el título de entrenadora, y en 1995, tenía 18 años y me fui a Barcelona hacer el curso de entrenadora de primer nivel y luego fui a Valladolid el año siguiente hacer el segundo nivel, y al otro año fui a Vitoria. Y me saque el título de entrenadora nacional, y entrene en el Kalos que entrenaba en el Palau de Congresos, pero después lo derribaron y el Kalos se tube que ir a Sant Pere y Sant Pau, al centro cívico.

Paula Dorado: Ahí es donde empecé yo ya, en el centro cívico y en polideportivo.

C: ahí no llegué yo ya, estuve un año en el centro cívico, y luego fui a entrenar a la Atmella de mar donde estuve quince años.

P: ¿hasta qué edad estuviste como gimnasta?

C: Hasta los veinte, pero hubo un año que hicimos un grupo mas veinte y salimos en el festival.

En la Atmella de mar también partimos de cero y ahora son niñas que han estado en campeonatos de España. Y al final allí se acabó porque dependes de un ayuntamiento, los sueldos y los presupuestos y echaron a cinco personas del patronato y una era yo, claro todos eran del pueblo, y yo no era del pueblo, así que era más fácil que yo saltara.

Bueno vamos a dejar esto ahí y luego continuamos. Yo empecé a salir con mi marido a los veinte años.

P: ¿Cómo lo conociste?

C: Era el amigo de un amigo, nos íbamos viendo esporádicamente. Yo jugaba en la calle, en la plaza Verdaguer, y mi amigo vivía allí, y a veces venia a temporadas Raúl, que es mi marido y nos íbamos viendo. Luego de más mayores empezamos a salir juntos de fiesta.

P: Cuéntame de pequeña tu infancia.

C: Muy guay

P: Explícame extraescolares, a que colegio ibas...

C: Extraescolar rítmica, ye el cole super bien, jugaba al futbol con los niños y siempre he tenido más amigos niños que niñas, y mis amigos siempre eran mas de la zona donde yo vivía que los del cole, no solía ir con los del cole, pero muy bien, una infancia muy bonita. Bueno, yo empecé con el ballet y luego la rítmica.

P: De pequeña no has visto nada raro en la sociedad, en la calle

C: Lo que me decías de sexista, yo no vi nada me juntaba más con los ellos que con ellas

P: y las niñas nunca te han dicho nada por eso

C: ¿por ir con los niños? que va, eran muy pijillas, porque yo quería jugar ellas se sentaban en el banco a comer pipas y yo quería jugar con 15 años antes aún jugábamos a las cartas a polis y cacos, sí que nos sentábamos a hablar pero en cambio las niñas serían más maduras que yo y no se juntaban ahí en e banquito a comer pipas yo no puedo con esto... y nada muy bien pero ellas también me respetaban a veces iban con ellas a veces con ellos molt be tot...

P: Y los profesores, las profesoras dentro del cole las asignaturas eran para todos iguales ¿no?

C: Sí

P: Cómo antes era más sexista, ¿has visto dentro del cole diferencias?

C: No, no, no, teníamos profesores exigentes bueno como ahora no que son más secos y prefieres más... era muy mala estudiante, pero iba sacando eh poco a poco pero porqué no sé, en cambio lo de rítmica me lo saque bien, yo supongo que cuando no me interesa...

P: No, que cuando te gusta también una materia se nota, cuando no te gusta la materia también se nota.

C: A mí Me dijeron que quiere hacer inglés o francés , y yo “nada” y tuve que hacer inglés y desde sexto suspendiendo inglés suspendiendo inglés luego en septiembre iba aprobando, horrible y nada de estudios tengo uno fui al Milagro a octavo luego fui al Declos en Tarragona e hice hasta COU y luego me dijeron claro que quieras estudiar que carrera quieras, si hubiese hecho una carrera hubiera sido INEF, pero me decían tienes que escoger 5 deportes, vale rítmica, fútbol, voleibol y qué, y me quedan dos, qué? Y dije no, la rítmica es el deporte que yo quería, que yo quiero y hasta ahí estudiando una carrera para tener y no usarla pues no, también no sé si nos la hubiéramos podido costear mi familia, pero tampoco... no, no lo planteé, hice la selectividad. Luego hice ciclo formativo medio de administración y finanzas y luego el superior e hice prácticas en Seur y estoy en Seur 12 años creo. Hice las prácticas ahí y me quedé.

P: ¿Ósea aparte del Club, también trabajas en Seur?

C: Sí.

P: después de las niñas, si quieras reenganchar ahí...

C: Sí, claro te tengo que contar como vengo yo a para a Vila-seca y luego uniremos Vila-seca con la Atmella, pues conocí a Raúl, once años de noviazgo y nos casamos, entonces, claro yo soy de Tarragona, él de San Pedro, yo quería casa en Tarragona, pero claro, justo era la burbuja inmobiliaria y estaba todo por las nubes e igual aquí, un piso que yo compré de segunda mano, que tenía cinco años, allí tenías uno de treinta o más, cómo trabajaba en La Atmella y entre que yo acabé en COU, hice lo de Administración de Finanzas, estuve trabajando en una cafetería, entonces Tarragona no la pisaba, era en Reus la cafetería y me iba a La Atmella, pues no me costó irme de Tarragona y tenía una amiga que cuando supo que buscaba piso, me dijo vente a vivir a Vila-seca que está muy bien, que había cambiado todo mucho y bueno fuimos a parar a Vila-seca, compramos el piso, nos casamos y aquí nos pusimos. Entonces en La Atmella, bueno seguí haciendo viajes a La Atmella, no sé hasta cuándo, bueno cinco años atrás, tengo cinco años el Club, porqué bueno yo me quedé embarazada Sergi en el 2012, él nació en enero y ya me dijeron que nada, que ya no siguiera en La Atmella, entonces desde el 2012 en enero nacía Sergi, pues en junio formamos el club, no hay mal qué por bien no venga, porque yo hubiera seguido dando viajes a La Atmella por las niñas, porque aunque tú veas que tienes dos hijos, el tiempo del tren, porque me iba a las 16h y llegaba a las 21h y hacía 3 horas de clase sólo, yo no lo hubiera dejado, pero si no me llegan a echar, pues yo nunca hubiera hecho el Club aquí, hubiera seguido ahí y ya está, entonces cuando me echan, una tengo que hacer lo que a mi me gusta y dos

tengo que seguir trabajando, porque yo me complementaba de los dos trabajos, hacía 6 horas y por la tarde hacía la rítmica. En junio empezamos a dar de alta el club y estábamos en el gimnasio de la Mónica Novillo, en una sala de ballet con 9 niñas y ahí empezamos.

P: Y cuando dijiste que abrías el club, tuviste problemas, por ser mujer, ¿te puso alguien impedimentos?

C: No

P: Porque como es un deporte de mujeres nadie lo vio mal.

C: No y aparte hay muchos hombres presidentes también, en el mundo de la rítmica no, ninguno, sí cuando, lo que comentábamos no, pero cuando empezaron a haber niños gimnastas se empezó a ver muy raro, todo el pabellón se paraba para verlo, bueno aún se paran para ver que hace, pero nunca... En competiciones no he visto nada nunca que va, son más aplaudidos, ahora lo que te comentaba de no sé yo si dentro de tienen más problemillas pero a mí, del Institucional y de gente mayor, de los adultos no, ni hombre ni mujer, nada, yo eso pues he empezado a hacer mi reivindicación, mis problemas llegan cuando yo estoy montando un club sin ánimo de lucro y no tengo ningún tipo de ayuda por parte del Ayuntamiento, ahí están los problemas, no por ser mujer ni por nada, bueno yo no soy de Vila-seca, pero vivo en Vila-seca, mis tres hijos ya son nacidos viviendo yo en Vila-seca, nacer no pueden nacer aquí porque no hay hospital, y actualmente mi marido ha puesto una empresa aquí en Vila-seca, y mis hijos estudian aquí.

P: ¿Tu marido tiene una empresa aquí?

C: Sí, hará dos o tres años que ha hecho una empresa de rotulación, en Vila-seca, paga sus tributos, sus cosas, da trabajo a gente de Vila-seca y no sé, nos movemos en Vila-seca, hasta los muebles de mi casa son comprados en una tienda de Vila-seca. Sí hay algo en Vila-seca, no nos gusta ir a otro sitio.

P: Claro, fem poble.

C: Claro, fem poble y no res, cuando vamos a pedir ayudas, sobre todo claro que hace la rítmica en una sala de ballet no tenemos altura no tenemos espacio bueno para empezar no hacía falta la altura empezar de cero no hace falta lanzar aparatos ni nada pero, lo suyo es un deporte que hay que ir a un pabellón y siempre visto todos los clubs en todas partes entrenando en pabellones y yo vengo aquí y me invitan directamente vamos a no hacer ninguna actividad ni el club ni nada que si luego no puedo todo, lo

otro bueno no sé ya son cinco años yo no sé hasta qué punto esto llega a decírselo al alcalde o se queda solo más abajo pero que bueno no tenemos ayudas estamos hoy en día luchando no tenemos ayudas estuvimos seis meses en la sala de la Mónica que estamos supera agradecidos porque gracias a ella pudimos tirar adelante el club porque no teníamos dónde ir, entonces entrenábamos dos días a la semana pero de La Atmella de Mar competía me siguió o sea quería entrenar conmigo y venía a Vila-seca cómo era una niña de competición ella tenía que entrenar mucho más días y los sábados tenía que entrenar pues a veces me dejaban las llaves del gimnasio de la Mónica Novillo fuimos a un parque de La Pineda a entrenar con una alfombrilla de camping, y de paso que estábamos allí, fuimos al pabellón de la pineda a preguntar canto valía una hora nos dicen que no habían días. Durante un par de días fuimos al parque a entrenar allí, no teníamos poder adquisitivo para poder alquilar algo grande. En esto una amiga como lo pusimos en el Facebook y al verlo me llamó y me dijo que trabajaba en una nave y la alquilaban por horas y durante un tiempo ellas estaban trabajando y nosotras entrenábamos, les dijimos de instalarnos allí, pero su trabajo era de tipo administrativo, no podíamos estar haciendo ruido ni tener un horario grande, además allí también entrenaban los de Port Aventura. Al pasó un tiempo y luego nos dijo que, si y ahí estuvimos cuatro años y medio y empezamos con 9 niñas, en septiembre con 12 niñas y fuimos creciendo y hasta ahora, hemos empezado con la nave nosotros solos, allí compartíamos gastos aquí no los compartimos, con un vestuario pequeño, pero ya es un club con cara y ojos, y todo esto remarco, sin la ayuda del Ayuntamiento. Ahora somos 97 niñas, es una pasada, lo que hemos crecido en 5 años. Para mi es mucho, aunque aún hay gente que no nos conoce, tengo que poner carteles. Ahora que han rehabilitado el pabellón de Vila-seca, pregunté, y fuimos a las puertas abiertas, con la Manuela Moya, i nos dijo, ahora hemos pasado a tener dos pabellones. Ahora que hay dos pabellones, yo le dije al gerente, ¿ahora que hay más espacio podemos optar a un sitio? Y me dijo que no, que seguía todo igual. No hay manera de conseguir pabellón, y gracias al aumento de niñas de este año hemos podido acceder a algo mejor.

P: A parte del club, ¿También das rítmica en colegios?

C: Sí, solo en la Canaleta. Mi marido tiene la gestora de deportes y también hicimos rítmica en el Miramar y ahora a ver si hacemos en el Mestral, y contrataremos a más entrenadoras.

P: Alguna vez, ¿Viste algo más sexista dentro de la gimnasia rítmica?

C: Sexista no, y discriminada por ser mujer tampoco, me he visto discriminada en las ayudas del ayuntamiento, porque tuvimos que ir a hablar con la oposición para que nos

hicieran un poco de caso. Nos reunimos junto el gerente de deportes y el regidor, y firmamos un papel como que somos una entidad del pueblo. Y hable con el gerente porque no entiendo nada, soy entidad del pueblo, no tengo ayuda, no tengo pabellón... Los estatutos que tenemos no son de agrado para el ayuntamiento, pero en cambio para la Generalitat sí. Es una cosa rara, todos tienen, ¿Por qué nosotros no?

La rítmica es un mundo de mujeres, porque gimnastas hombres hay pocos, pero en los cargos directivos hay hombres. Y se respetan mucho.

P: Y fuera del ámbito de la gimnasia rítmica, ¿Alguna vez has visto algún anuncio en la sociedad, o una acción de alguien o varias personas, que afecte a la mujer?

C: No, la verdad es que no.

P: Ahora quiero saber tu opinión en algunos temas. Que te parece que cuando un hombre maltrata a una mujer se le denomina violencia de género, pero que cuando lo hace una mujer hacia un hombre sea violencia doméstica. Y la condena de la violencia de genero sea más alta que la domestica.

C: No lo sabia y me parece mal, yo tengo tres hijos, y me dan miedo las leyes. Yo soy mujer y defiendo todos mis derechos, pero yo también como madre de tres hijos varones, veo mal por ejemplo que cuando hay divorcios la mayoría de veces sale perdiendo el marido, él se tiene que ir de casa o no tiene la custodia, y pues da miedo. Es lo mismo el maltrato de un hombre a una mujer que de una mujer a un hombre, debería ser la misma condena y el mismo rechazo.

P: Hay veces que queremos resaltar tanto el papel de la mujer que acabamos discriminando al otro género, y lo que queremos es igualdad. ¿Cuándo vas a comprar ropa para tus niños, los colores de la ropa y eso?

C: A ver tengo un niño pequeño, que le gusta la rítmica. Luego hablamos de la ropa, pero esto también va de colores. Él quería un aro de gimnasia rítmica, así que fuimos a comprarlo. Fui a la estantería de aros y claro, mi niño rítmica mierda, a mí me encanta, pero sé que va sufrir, porque los niños no lo entienden. En casa baila, pero si hace eso aquí le dirán cosas.

Fui a buscar los aros y me encontré uno rosa y no verde. No dejé que el se acercara a la estantería, cogí el verde, y se lo lleve. Y dando vueltas por la tienda pasamos por la estantería de los aros y cuando los vio dijo que quería el rosa. Y yo intente convencerle de que no. Que ya te digo que a mi me encanta que le guste la rítmica, pero tengo

mucho miedo de que le hagan daño. Mis hijos visten de rosa y no pasa nada, pero muy poco, porque cuando vas a comprar ropa de niño tampoco hay cosas rosas.

P: Exacto es de lo que te hablaba.

C: Mi marido quería un jersey rosa de hombre, y lo que le costó encontrarlo.

P: Es que es la sociedad ella misma la que te dice, cuando naces niña rosa, niño azul. Y eso se podría arreglar si las empresas dejaras eso aparte y la ropa fuese verde, amarilla, azul para niñas también, y rosa para niños. Y cuando un niño desde pequeño crece con algo, lo vera normal.

C: Ya se les inculca a ellos que el rosa no, en parte.

P: ¿Se te ocurre algún ejemplo sexista más?

C: Los juguetes. Mis niños de mas pequeños y lo dejaron de pedir, pero parece que ahora lo han renganchado, son los juguetes My Little pony. Son rosas, lilas, y les gusta y lo miran. Mi hijo el mediano si que tiene la costumbre de decir esto es de niña, hasta de la gimnasia rítmica se lo dice al pequeño, y ya le dije esto no es de niña, esto es de todo el mundo, pero claro los juguetes...

P: Cuando tus hijos hacen la lista de los reyes magos se miran el catalogo entero o solo lo de los niños.

C: Lo miran todo, además este año querían una muñeca superhéroe y esta en la zona de niñas. Ellos también son más naturales, a veces también somos nosotros que lo llevamos muy inculcado ya.